

SUMÉR-FINN-MONGOL-TÖRÖK
ÖSSZEHASONLITO NYELVTAN

DR. VARGA ZSIGMOND

emlékének ...

Csöke Sándor

SUMÉR-FINN-MONGOL-TÖRÖK ÖSSZEHASONLÍTÓ NYELVTAN

I. Hangtan

"Magyar Öskutatós" Kiadósa

BUENOS AIRES 1974.

Ez a kötet

MARKÓ FERENC

A "MAGYAR ŐSKUTATÁS BARÁTI KÖRE"
alapítótagjának
nagylelkű támogatásával jelent meg .

" A sumir nyelvnek az urálaltáji
nyelvcsaládba való beletartozását
bizonyítja
az alaktani egyezések csaknem minden
részletre kiterjedő hatalmas sorozata.
Megállapíthatjuk,
hogy az egyezések mezején,
melyek a rokonságot igazolják,
ez a rész a legdöntőbb, mert itt lehet
a két nyelv között a legkevésbé
kölcsonzésekre,
egymás kölcsönös befolyására gondolni ... "

DR. VARGA ZSIGMOND:

Ötezer év távlatából ...

1942. Debrecen.

A KIADÓ AZ OLVASÓHOZ.

CSŐKE SÁNDOR munkái közül nem ez az első, amely kiadásunkban jelenik meg. "A sumér ősnyelvtől a magyar élőnyelvig" c. tanulmányát már 1969-ben New Yorkban tettük a komoly sumér-magyar nyelvészet asztalára. Jelen kötete szerves fejlődése ennek az irányynak és egyben átlendül a szűkreszabott magyar rokonítás területéről a rokon ágakra is. Munkájának különleges aktualitást ad I. M. DJAKONOV leningrádi egyetemi tanár hasonló gondolatmenetű könyve, de méginkább a finn nyelvész, HELMI POUKKA két finnül és egy oroszul megjelent kötete. Ez utóbbiak "atomrobbanást" jelentenek a "finnugorizmus" elavult berkeiben ... S mindenben igazolják a magyar őskutatás helyes irányát a - mellyel CSŐKE SÁNDOR szívós és aprólékos gondnal, tervszerűen kiépítette a sumér-magyar és rokonnépek ősi és a mai nyelvekből művészi tökélyvel kihámozható hangtani azonosságokat.

A jelen kötetet hamarosan követni fogja a "Sumér-finn-mongol-török összehasonlító alaktan," a CSŐKE SÁNDOR barátunktól megszokott alapossággal és páratlan felkészültséggel.

Magyarországi szakkörökben talán ő az egyetlen, akinek a munkásságát "kollegiális" megfontolással figyelik. Érzik rajta a "szakmabeli" nyelvész megfellebbezhetetlen tudását, fegyelmezett és következetes "sakkhuzásait"; hisz az annyira kifogásolt érzelmi kísérőjelenségek felett mindig a higgadt értelmi erő a domináns elem megnyilvánulásaiban. Örömmel adjuk közre ezt az újabb kötetet. A magyar és nemzetközi tudományosság elé új utak nyíltak. Újakat a régi zsákutca helyett, ahova a finnugorizmus - ezért vagy azért - vezette a sokszor valóban jóindulatu és igazságkereséssel elkötelezett nyelvészeinket.

Buenos Aires, 1974. Karácsonya.

FEHÉRNÉ, WALTER ANNA kiadó.

T A R T A L O M J E G Y Z É K

ELŐSZÓ	1
BEVEZETÉS	3
ELSŐ RÉSZ: sumér - finn összehasonl. fonetika	12
I. Konzonantizmus	14
A b-hang	14
A g-hang	17
A d-hang	21
A p-hang	24
A k-hang	25
A t-hang	26
Az s-hang	26
Az š-hang	29
A z-hang	31
A h-hang	33
Az l-hang	34
Az m-hang	35
Az n-hang	35
Az r-hang	37
II. Vokalizmus	38
Az a-hang	38
Az e-hang	39
Az i-hang	40
Az u-hang	40
A h-protézis	42
A j-protézis	42
A v-protézis	42
MÁSODIK RÉSZ: sumér - mongol összehasonl. fon.	43
I. Konzonantizmus	45
A b-hang	45
A g-hang	48
A d-hang	51
A p-hang	54
A t-hang	55
A k-hang	56

A <u>h</u> -hang	57
Az s-hang	58
Az š-hang	59
A z-hang	62
Az m-hang	64
Az n-hang	64
Az l-hang	65
Az r-hang	65
II. Vokalizmus	67
Az a-hang	67
Az e-hang	68
Az u-hang	69
Az i-hang	70
HARMADIK RÉSZ: sumér - török összeh. fonetika	72
I. Szakasz: sumér-ótörök	72
I. Konzonzantizmus	74
A b-hang	74
A g-hang	76
A d-hang	79
A p-hang	82
A k-hang	83
A t-hang	84
A <u>h</u> -hang	84
Az l-hang	85
Az m-hang	85
Az n-hang	86
Az s-hang	86
Az š-hang	88
A z-hang	90
Az r-hang	92
II. Vokalizmus	93
Az a-hang	93
Az e-hang	94
Az i-hang	95
Az u-hang	96
II. Szakasz: sumér-(anatóliai) török	97
I. Konzonzantizmus	98
A b-hang	98
A g-hang	100
A d-hang	103
A p-hang	105

A k-hang	106
A t-hang	106
A <u>h</u> -hang	106
Az l-hang	107
Az m-hang	107
Az n-hang	108
Az s-hang	109
Az š-hang	109
A z-hang	111
Az r-hang	112
II. Vokalizmus	114
Az a-hang	114
Az e-hang	115
Az u-hang	115
Az i-hang	116
NEGYEDIK RÉSZ: sumér-finn-mongol-török	
összesítő összehasonlító fonetika	117
I. Konzonzantizmus	118
A b-hang	118
A g-hang	122
A d-hang	127
A p-hang	131
A k-hang	134
A t-hang	135
A <u>h</u> -hang	136
Az s-hang	137
Az š-hang	139
A z-hang	141
Az l-hang	143
Az r-hang	145
Az m-hang	148
Az n-hang	149
II. Vokalizmus	150
Az a-hang	150
Az e-hang	151
Az u-hang	151
Az i-hang	152
VÉGSZÓ	153
SZAKIRODALOM	157

Előszó.

Úgy látom, hogy a mongol-török nyelvek egysége, egy alapszavból való származása bizonyítható tény.

Sok kutató úgy vélekedik, hogy ez a nyelvi egység nincs még bebizonyítva, tehát korai lenne genetikai azonosságról beszélni. Kérdés: miért nem végzik el a bizonyítást, hisz nem tilos azzal foglalkozni; vagy talán mégis...

Úgy látom, hogy nem csak a mongol-török nyelvek genetikai azonossága, hanem a finn /finnugor/ nyelv összetartozása a mongol-török nyelvekkel szintén bizonyítható.

A finnugor és a nemzetközi nyelvészet visszautasítja ezt a lehetőséget. Véleményem az, hogy ez a visszautasítás egy csöppet sem tudományos, hanem valami, a háttérben elrejtett okokra vezethető vissza... Milyen politikai érdekből tagadja a nemzetközi nyelvészet a történetírás az urálaltájinak nevezett nyelvek valószínű genetikai egységét? Mivel a nyelvek nem véletlenül keletkeznek, hanem mindegyik bizonyosan egy-egy ősből alakra mennek vissza, így hát nem utasíthatjuk vissza a finn, a mongol és a török nyelvek összehasonlítását az eddig ismert legrégebbi ősnnyelvvvel, a sumérral.

Vagy talán tilos elvégezni ezt az összehasonlítást is?

A nemzetközi nyelvészet és történetírás jelenlegi felfogása szerint, a finn nyelv nem hasonlítható össze a mongol - török nyelvekkel - mert, ami tilos, az nincs... Ugyanezen az alapon szintén tilos a sumér-urálaltájai nyelvek összehasonlításával foglalkozni, mert egy kultúr-nép nyelve nem lehet olyan alacsonyabbrendű nyelveknek, mint az urálaltájainak mondott nyelvek, ősből fejlődési fázisa. A nemzetközi nyelvészet összehasonlította, természetesen a sumért az indogermán és a sémi nyelvekkel a magasabbrendűség elve alapján. Mivel a sumér aglutináló nyelv, az összehasonlítás nem vezetett eredményre. Ezekután egyéb nyelvekkel is összehasonlították, csak az urálaltájai nyelvekkel nem, mert hátha van hasonlóság, esetleg genetikai azonosság...

Ami lehetetlen az alacsonyabbrendűség elve alapján.

Nos e sorok íróját éppen a nemzetközi szaktudománynak ez az ellenkezése, ez a kihangsúlyozottan ellenséges magatartása, ez az érthetetlen visszautasítása készítette arra, hogy elvégezze ezt az összehasonlítást!

A nemzetközi nyelvészet és történetírás t u d j a, hogy a sumér nyelv egy ősbibb fejlődési fázisa az urálaltáji nyelveknek.

Ezért ellenzi a nyilvános bizonyítást.

Mit mond Fokos-Fuchs, idézett dolgozatának 131-ik oldalán /szabadon fordítva/:

"Ha ma, ásatások és leletek alapján egy új nyelvet ismernénk meg, amely a már ismert indogermán nyelvekkel oly hasonlósági fokon állana, mint amilyen hasonlósági fokon az urálaltájinak nevezett nyelvek állanak, ezt a felfedezett új nyelvet azonnal mint indogermán nyelvet ismernék el..."

A nemzetközi nyelvészet ellenkezése ellenére, az urálaltáji nyelvek genetikai egysége bizonyítható, mintahogy bizonyítható a sumér nyelvi egvezés is.

Mindezt ismerve, az NB Olvasó figyelmébe ajánlom szerény dolgozatom.

/Csöke Sándor/

Bevezetés.

A nyelvészet és a történetírás ráfogta a finn nyelvre, hogy "finnugor" eredetű. Mint ilyen nem áll semmiféle rokonsági viszonyban a mongol-tunguz és a török-tatár nyelvekkel.

Érdekes, hogy a nyelvészet a mai napig még csak meg sem kísérelte összehasonlítani a finn nyelvet az urálaltájinak elnevezett nyelvekkel. Sőt szinte "átokkal" sújtja azokat, akik mégis megemlítik az összehasonlítás lehetőségét.

E sorok írója gyanúsna tartja úgy a finnugor mint a nemzetközi nyelvészet hallgatását ezen a téren.

Miért ez a nagy csend?

A középkori inkvizíció nem járt el olyan szigorúan eretnekjei ellen, mint a finnugoros nyelvészet azok ellen, akik megkísérelnék a finn nyelv összehasonlítását, pl. a mongol-tunguz nyelvekkel. Csodálatos, hogy két tökéletesen aglutináló nyelvet, mint a finn és a mongol, tilos összehasonlítani!

Am, e sorok íróját semmiféle meggondolás nem gátolja abban, hogy elvégezze az egyeztetést a két nyelv, a finn és a mongol között. Már eleve hallom az örökösen visszatérő, az unalomig ismételt tudománytalan kifogást, hogy a finn nyelv nem áll összefüggésben a mongol nyelvvel, és meddő minden egyeztetés, a szaktudomány már leszögezte és végérvényesen eldöntötte, hogy a finn nyelv: finnugor eredetű... Miért ne végeznénk el az egyeztetést? Talán abból az okból, hogy esetleg mégis van hasonlóság a finn és mondjuk, a következőkben bemutatott és az ótöröknek nevezett nyelv között?..

A tudomány úgy véli, hogy az ótöröknek mondott nyelv írásos emlékeit kb. a hetedik században írták. Ime, az első írásos emlék, amelyre visszamehet a kutatás, hogy nyomon követhesse a finn nyelv eredetének útját.

Kezdjük az igeképzéssel; vegyük az igeképzés egyik elemét, amely igéből újabb igét képez: -l.

Ótörök tiri-l- = él

cseremis lamda-l- = szid, gyaláz

finn	ante-le- = adogat
mongol	čoki-l- = ver, kopog.

A mongol és az ótörök nyelvet "altájinak" nevezi a szak-tudomány, a cseremiszt és a finnt "finnugornak". Miért?

A bemutatott igeképző -l elem alapján nem különíthető el a két nyelvcsoporthoz, mert minden esetben ugyanarról az igeképzőről van szó. Igéből igét képező ugyanazon elem az ótörök, a cseremisz, a finn és a mongol nyelvekben. Ugyanazon elem, még hozzá olyan tagadhatatlan egyezéssel, hogy nem csak a deverbális igeképzés té-nye egyezik, hanem a gyakorító funkció is!

Kimondhatjuk: az -l képző igéből igét képez az urálaltá-jinak mondott nyelvekben, így a finn nyelv szerkezete azonos a tö-rök-mongol nyelvek szerkezetével.

Ismételjük meg:

ótörök	tiri-l- = él; tiri- = él
finn	ante-le- = adogat; ant- = ad
mongol	čoki-l- = ver, kopog; čoki- = üt, ver
cseremisz	lāmda-l- = gyaláz; lāmd- = szid, nevez.

Mi az a nyelvi sajátosság, amelynek alapján csak a finn és a cseremisz nyelvek egyeznek, a mongol és az ótörök nem egye-zik a két előbbivel?

Mindazok, akik az urálaltáji nyelvek genetikai azonossá-gát tagadják, meg sem vizsgálták a fent bemutatott szerkezeti e-gyezés lehetőségét, tehát mi az a nyelvészeti alap, amelyre meg-állapításaikat helyezték?

Ám, vizsgáljuk meg - a poliszemantika szabályai alapján, ennek a szóképző - ebben az esetben igeképző - elemnek kimutatha-tó funkcióját. Az ótörökben ugyanez az elem névszóból igét képez.

Pl.:	tusu-l- = használ; tusu = haszon
	oja-l- = kijavít; oja = helyes
de:	yilwi-lā- = elbájol; yilwi = báj, varázs
	bozaju-la- = borjadzik; bozaju = borjú
mongol	emegel-le- = nyergel; emegel = nyereg
	alta-la- = bearanyoz; altan = arany
cseremisz	šüm-la = hámoz; šüm = héj, kéreg
	kūwar-la = híd; ver; kūwar = híd
finn/deverb./	ele-le- = éldegél

mongol	šibaɣu-la- = vadászik/madárra/
ótörök	qiš-la- = telel; qiš = tél
	söz-lä- = beszél, szól; söz = szó
a.-török	iş-le- = dolgozik; iş = dolog, ügy
vogul	χont-l- = hadakozik; χont = had
	tulmax-l- = lop; tulmax = tolvaj.

Bizonyítottuk, hogy az ótöröknek mondott nyelv, amelynek írásos emléke a Krisztusutáni hetedik vagy nyolcadik századból ered, - igeképző -l, -la, -lä eleme igékből és névszókból új igealakot képez. E képzők mindenben egyeznek a finn és a finnugornak nevezett nyelvek megfelelő képzőjével, tehát igenis van í r á s o s e m l é k, amelyre visszamehetünk az állítólagos f i n n u g o r nyelvek szóképző elemei eredetének megállapításánál.

A fent bemutatott egyezés nem tagadható. Minden elmagyarázása ennek az egyezésnek a finnugor nyelvészet által tudománytalan és azt a látszatot kelti, hogy a finnugor nyelvészet ám, nem szándékozik tárgyilagossággal nyelvösszehasonlítást végezni, hanem továbbra is idegen érdekek szolgálatában áll...

Láttuk, hogy az ige gyakorító cselekvésű:

finn	kyse-le- = kérdezget / iterativum/
mongol	dusu-l- = csöpg /ua./
finn	tappe-le- = verekszik / reciprocum/
mongol	ala-l-du- = öldököl / ua.képzőbokor/
finn	eleske-le- = éldegél / durativum/
mongol	ɣangqu-l-ja- = ringat /ua.képzőbokor/
ótörök	qiš-la- = telel /ua./.Stb..

Ugyanez az elem a poliszemantika szabályai alapján, névszókat képez.

Ótörök, deverbális	qış-l- = szádok, szurdok; qış = keskeny
	tükä-l = teljesen
denominális	yaşı-l = zöld
	qızı-l = vörös
	tün-lä = éjjel
finn	ete-lä = dél; ete- = elől
	vete-lä = folyékony; vete = víz
cseremis	ülš-l = alsó / denominális/
	püškä-l = fulánk; püškeš = szúr

mongol ükü-l = halál / deverbális/
vogul pänti-l = földél / ua./ Stb..

A bemutatott összefüggések alapján kimondhatjuk, hogy az -l ige- és névszóképző a finn, mongol és a török nyelvek k ö z ö s szóképző eleme, íghát nem lehet r á f o g n i erre az elemre az állítólagos "finnugor" eredetet, mert ez a finnugor eredet semmiféle finnugoros sajátossággal sem bizonyítható. Minden további erőltetése ennek az állítólagos finnugor eredetnek: tudománytalan.

A névszóragozás összefüggéseiből az alábbiakat mutatom be: a birtokos eset / genitivusz /:

finn taloN = háznak, házé...
mongol gerÜN = ua.
török eviN = ua.. Stb..

Összehasonlítva ezeket az elemeket, nem tudjuk megállapítani, hogy melyik a finnugor... Mindhárom nyelvben ugyanazt látjuk: miért finnugor ez az elem?

Mi az a nyelvi sajátosság, amely feljogosítja a finnugor nyelvészetet arra a megállapításra, hogy a finn névszóragozási elem nem egyezik a mongol-török nyelvek azonos elemével?

Milyen nyelvi sajátossággal tudja a nyelvészet a kizárólagos "finnugor" lehetőséget bizonyítani? Az egyszerű ráfogás nem meggyőző, bizonyíték nélkül nem fogadható el ennek az elemnek kizárólagos finnugor eredete, mert, amint látjuk, megvan ez az elem a mongol-török nyelvekben is. Ezek szerint a mongol-török nyelvek is "finnugor" eredetűek, ha a finn nyelv a fő-főfinnugor nyelv...

Érdekes a tárgyeset kérdése. A finnugor nyelvészet feltételezi, hogy a finnugor alapnyelvben egy *-m hangszerelésű elem a tárgyrag. Ezzel az elemmel félszázadon át indogermán-finnugor ósrokonságot akartak mindenáron bizonyítani. Közben elfelejtették megemlíteni, hogy ez az elem széltében bizonyítható a -t u n g u z nyelvekben. Pl., lamut-tunguz: uma-M = egyet

a tunguz alapelem: -b, -be, -ba, -w, -wa, stb

a lappban/fiug./ : -b, -v, stb..

Igyhát nem finnugor alapnyelvi elem, de talán a tunguz nyelvek is finnugor eredetűek?..

Budenz - a bölcs finnugor nyelvész, annakidején a tunguz nyelveket is be akarta sorolni a "finnugor" nyelvek közé, de el-

maradt úgy látszik azért, mert a mandzsú nép igen magas kultúrfo-
kon állott. Pedig a szerkezeti összefüggés a finn és a tunguz nyel-
vek között annyira jellemző, hogy sokkal közelebb állanak egymás-
hoz, mint a finn nyelv a többi finnugornak mondott nyelvhez. Gon-
doljunk ebben az esetben a tagadó-ige közös finn-tunguz ósnyelvi
sajátosságára...

Pl.: a lamut-tunguzban

bi 2.sam ban bi.s = nem vagyok lusta

finn E-n... = nem én...

E-t... = nem te...

$$E-i_{\dots} = \text{nem } \delta_{\dots} \text{ Stb}_{\dots}$$

Minden időben, személyben és módban, tehát: miért finnu-
gor? A magyarban nincs meg ez az elem, ennek ellenére finnugor e-
redetű a magyar nyelv, a tunguzban megvan, eredmény: a tunguz nem
áll összefüggésben a finn nyelvvel...

Vizsgáljuk meg ezt a finn mondatot:

minä menen kotia...

Magyarul, szó szerint: én megyek haza, azaz: haza megyek.

Bármelyik finnugoristának nagyot dobban a szíve a fenti mondat olvasatára, ime, a finn-magyar rokonság! Azonnal elmagyarázza, hogy az egész mondat szinte magyarul van!

Mi, igazat adunk neki...

Ám, elemezzük mégiscsak a fenti mondatot: a finn minä = én, ebben az alakjában nincs meg a magyarban; megvan az ótörökben: män és min, de: bän is! Az ótörök elem azonos a finnel, a magyart előbb tudományos úton kell kikeresni. Az igealak: mene-n = megyek, már világosabb összefüggés. Magyar: men-; a személyrag -n <-m, csak tudományos úton mutatható ki a finn-magyar-ótörök megfelelés lehetősége. Az igető: men- = ótörök maṇ- = megy, tehát ez esetben sem látunk kizárólagos finnugor egyezést. Most jönne így a "kotia" = haza, összefüggés, amelyben a dativuszi egyezés szem-melláthatóan bizonyítható: koti-a

magyar haz-a.

E sorok írója nem akar ünneprontó lenni, de kénytelen megemlíteni, hogy ez az elem az ótörökben is megvan:

adaq-a = lábhoz

a mongolban is

hajar-a = a határba

vagy qayan-a = kánhoz
a sumérban is: é-a = házba, házhoz, haza
uru-a = városba, stb..

A végére maradt a finn koti = ház, szó, amely a finnugor nyelvészet szerint a magyarnyelvi ház szóval egyezik. Sajnos, ebben az esetben is ünneprontó leszek s állítom, hogy a finn koti vagy kota szó semmiesetre sem egyezik a magyar - ház - szóval azért, mert a magyar szónál a szóeleji h-hang nem szerves hang, hanem protézis; régebbi nyelvelmékeink szerint, még: azaa = háza.

Vö. 1055. A tihanyi adományozó-levél.

A két finn szó a magyar - káta - szóval egyezik és a török-mongol - qota = lakhely, város, stb. szóval... A végére érve, ám, sajnálattal kell megjegyeznem, hogy finn mondat:

minä menen kotia = haza megyek, éppen úgy ötörök szavakból áll, mint finnból, vagy magyarból... Az ötöröknek nevezett, írásos emlékekben lerögzített nyelv igenis ősforrása lehet a tudománynak, pl. a finn nyelv eredetének kikutatásánál.

Így:

	minä	menen	kotia	= haza megyek
ötörök	→ mán	→ mar-	→ -m	→ qota
				→ -a
				= én
				= megy
				= személyrag
				= lakhely, város
				= helyrag.

Mi az, hogy finnugor?

Mert, pl. a következő egyezés sem bizonyítja a finnugoros eredetet: I. finn

talveNA = télen

zürjén teliN = télen

török kišIN = télen

II. finn takaNA = mögött

mongol qoylNA = ua.

III. finn jalaN = gyalog; szószerint: lábbal

ötörök yadaYIN = ua..

Mi a finnugor sajátosság ebben az esetben?

A következőkben bemutatom a mongol és a finn szókinsz egyezését. Kb. hetven szót válogattam össze, de ugyanúgy vehettem

volna háromszáz is. Célom az, hogy bemutassam a finn nyelv altáji nyelvi összefüggéseit, mert úgy a finnugor, mint a nemzetközi tudomány nem foglalkozik ezzel a kérdéssel.

Mongol	finn
ABA = apa	APPI = após, ipa, a feleség apja
ARU = hátsórész; b > p > Ø	PERÄ = ua.
AJatai = illő, megfelelő	AIto = jó, nagyon jó
BURju = fűró	PORa = ua.
BUTal- = szétesik, zúz	POTea = széttörik, romlik
BITeju = elzárt/dugaszolt	PATo = gát, töltés
BOL-, van, lesz, lehet	OLe- = van, létezik
BOR = por, homok	PORo = hamu, por, piszok
BAYla- = összeköt	PAULa = zsineg, kötél
ČÖGen = kevés, nem sok	HTUKan = egy picit/keveset
ČUŋla- = szaporít	LUKu = sok, számos
ČIRgi- = énekel, csicsereg	SIRistäh = csiripel
ČING, ČINGGA = nagyon	SANGen = ua.
DAGA- = tenni tud	TEKe- = tesz, csinál
DAGA- = követ, együtt megy	LÄHetä = közeledik, jön
DOLuŋa- = nyal	NUOLe- = ua.
ĴEne = farkasétek	SYÖdä = eszik, zabál
ĴEKere- = hideg lesz	JÄÄ = jég
ĴALma- = nyelv	NIELe- = ua.
ĴILen = nyíl	NUOLe = ua.
EBügen = vén, öreg	AMmoinen = ósrégi
EĴEn = úr, tulajdonos	ISÄntä = gazda, úr
EKE = anya	AKKA = nővér
ERe = férfi	YRKö = férfi
EME = anya	EMÄ- = anya/összetételekben/
ESÜ- = megsavanyodik	ETikka = ecet
JABsi- = sokat beszél	SÄVel = hang, ének
KEB = alak, minta	KUVA = kép, ábrázolás
KERe- = kifeszít	KIREä = merev, feszes
KEN = ki, aki	KEN = ua.
KÜRDü = kör	KERi = kör
KERäi- = bevág, vág, ró	KIRja = vonás, rovás, jel; könyv

mongol *
 KERü- = kering, kerül
 KELe- = beszél, szól
 KÖre- = habzik / < *KÖBe- /
 Minu = enyém
 MISije- = mosolyog
 NABči = falevél
 ORuga = félénk, szemérmes
 OKi- = okádik
 OJun = értelem, okosság
 ÖNür = számos, sok
 QABla- = elfog, elkap
 QUDa = rokonság, had
 QADamar = odavarrt
 QOJim = később, azután
 QAĴiji- = hajlik, görbül
 QASu- = levág, rövidít
 QAMar = orr
 QUSl = cirbolyafenyő
 QALu és XALa = Fischadler
 SIQam = szűk, összenyomott
 SAJin = jó, egészséges
 SAGu- = lakik, ül
 SIBeni- = csepeg
 SILu- = levág, hasít
 SUGsi- = sóhajtozik, nyög
 SILibki- = pillant, odanéz
 SIRqa- = fáj sérík
 SEGelĵe- = szökelve megy
 SITa- = égni kezd, meggy.
 SÖGel = szemölcs
 SILükei = nyál
 SAGUČA = ülés
 ŠITp = fonott kerítés
 ŠABda- = ver, megsebesít
 TOGsi- = kopog, ver, üt

-lo-

finn
 KIER- = gurul, forog, kerül
 KIELi = nyelv, beszéd
 KUMPua = ua.
 Minä = én
 MUHata = ua.
 LAPPea = lap
 ARka = ua.
 OKsentaa = ua.
 hUJa = értelem, ész
 ENä = nagy, sok
 KAAPata = megkap, megragad
 KUNTa = község
 KYTkeä = /oda/ köt, csatol
 KADota = elvész, eltűnik
 KALListaa = hajlik
 HALkoa = hasad
 KUMar- = hajlít
 KUUSI = fenyő
 KALa = hal
 TIUKka = szűk
 HYVä = jó; egészség, jólét
 SIJa = hely, lakás
 TIPPua = ua.
 ŠÄLe = szilánk
 HUOata = felsóhajt
 SILmä = szem / = néző. /
 ŠÄRkea = fáj, sért
 LÄHteä = elmegy, elszökik
 SYTtyä = meggyullad, fellángol
 SYYLä = ua.
 SYLki = nyál
 LAVITSA = lóca
 SIToa = köt, összefűz
 HAAVa = seb, sérülés
 TAKoa = kovácsol, kalapál

mongol	finn
TÖGus = teljes, tökéletes	TÄYsi = teljes, teli, tökéletes
TÉre = az, amaz, ez/az ott, ő	TÄ- = ez; TU- = az
TÜli- = ég, tüzel	TUli = tűz
TOBsi = üt, ver, kopog	TAPuttaa = ver
UGU-, UU- = iszik	jUOda = ua.; j-protézis. Stb..

A nemzetközi nyelvészetnek, amint már említettem, nincs szándékában - sohasem volt - be- és elismerni az urál-altájinak nevezett nyelvek egységét. Ennek a tagadásnak minden esetben politikai okai vannak! Egy évszázada valóságos terror alatt tartja a finn és a magyar szaktudományt azzal a céllal, hogy meggátolja a tudományos összehasonlítást. A finnek patológikus félelemmel kezelnek minden ebbe az irányba történő megmozdulást. Ők, csak "indogermán" ősrakonságról akarnak hallani s így minden török, pláne mongol nyelvi rokonságot visszautasítanak!

Az oka ennek a csöppet sem tudományos eljárásnak a fajelmélet, amely megkülönbözteti az állítólagos "magasabbrendű" népeket az "alacsonyabbrendűektől"...A múlt század európai fajelmélete kétségtelenül pozitív megállapításaival, kitermelte azt a negatív nézetet, hogy az urálaltáji nyelvek: alacsonyrendűek!

Az indogermánnak mondott nyelvek pedig: magasabbrendűek!

Ebből kiindulva még ma is tagadják az urálaltáji nyelvek valószínű egységét - és mit sem akarnak tudni e nyelvek esetleges s u m é r összefüggéseiről, merthisz a sumér kultúrnép volt...

E sorok íróját nem érdekli a fajelmélet ilyenentén türelmetlen megállapítása és visszautasítja a nemzetközi nyelvészet és történetírás "magasabbrendűségi" elvét azzal, hogy elvégzi az összehasonlítást úgy a finn-mongol-török, mint a sumér nyelvek között. A bemutatott szerkezeti összefüggés és a szókincs egyezése, feljogosítja e sorok íróját arra, hogy a következő oldalakon megtárgyalja a sumér-finn, a sumér-mongol, a sumér-török szókincs egyezésének, valamint a közös szókincsnek fonetikai összefüggéseit. E sorok írója úgy látja, hogy a sumérnak mondott ősnelv, az urálaltájinak nevezett nyelvek egy ősibb fejlődési fázisa ugyan-úgy, mint a magyarnak.

Első rész:

sumér-finn

összehasonlító fonetika.

A sumér-nak nevezett ősnyelv a mai finn népnyelv egy ő-sibb fejlődési fázisa. Feltehető, hogy a finn nyelv ötezer esztendővel ezelőtt átment azon a fejlődési állapoton, amely nyelvi állapot a s u m é r -nak nevezett nyelv szókincsbeli és szerkezeti összefüggéseit tükrözi vissza. A finn nyelv örökölte ősi formájának, a sumér nyelvnek szókincsét és szerkezeti rendszerét.

Tanulmányom első részében bemutatom a sumér nyelv hangrendszerének fonetikai továbbfejlődését a mai, modern finn nyelv fonetikai rendszeréig, bizonyítva a két nyelv genetikai azonosságát. A finn nyelv a sumérnak mondott ősnyelv továbbfejlődött változata, ami azt jelenti, hogy a sumér nyelv nem halt ki, hanem tovább él a mai finn népnyelvben.

Szerkezetében a sumér nyelv éppen olyan aglutináló nyelvi forma, mint származéka, a finn nyelv.

A sumér nyelv hangrendszere.

1. A mássalhangzók: b, p; g, k, k̄; d, t, t̄

z, s, s̄, š

m, n, l, r

h

2. A magánhangzók: a, e, i, u

Mint minden népnyelvben, a következő hangváltozások mutathatók ki a sumérban:

b — p; g — k — k̄; tájszóbeli h — g — ∅

d — t — t̄;

t — ∅

z — s — s̄ — š;

b — g — m

š — l — r;

k — g — š

b — m

n — š

d — g

végül: dentális — szibiláns.

A mai finn nyelv hangrendszere.

1.A mássalhangzók: k, t, p
g, j, d, v
h, s, l, m, n, r
/b/ nyelvjárásban

2.A magánhangzók: a, o, u
ä, ö, y/ = ü /
e, i

3.A kettőshangzók: uo, yö, ie, au, eu, iu, ou, äy, öy, ai
ei, oi, ui, yi, äi, öi.

Megjegyzés.A finn nyelv kettőshangzóinak második vokálisa a legtöbb esetben az ósnyelvi - sumér - b és g hang vokalizálódására megy vissza...

4.A hosszú hangzók: aa, oo, uu, stb..

Megjegyzés.A hosszú hangzók keletkezésénél ügyelni kell az ósibb g-hang hangzóközi kiesésének lehetőségére...

A következőkben bemutatott hangtörténetben érintem a finn nyelv valószínű hangfejlődését ósibb fejlődési formájától, a sumér nyelvtől, a modern nyelvi alakjáig.

Szigorúan követem a szaktudomány nyelvösszehasonlító tételeit. Megtárgyalom az ósibb b-hang eltűnését és bemutatom valószínű származékait; rávilágítok arra a lehetőségre is, hogy az ósibb b-hang sok esetben lekopott a szóelején, mintahogyan látjuk majd, hogy a b-hang lekopása már a sumérban is bizonyítható.

A g-hang vokalizálódása is fontos fonetikai jelenség az egyezések bemutatásánál, mert a tudomány nem ismerte fel éppen a g-hang szerepét a finn nyelv fonetikai felépítésében, hanem szinte elbűvölten "indogermán" sajátosságnak tartja még ma is a kettőshangzók rendszerét; amint majd tapasztaljuk, legtöbb esetben magánhangzóvá válik az ósibb szótő szóvégi g-hangja...

A finn szónál nagy betűvel írom az ósi tömorfémának megfelelő szótövet, mert a sumér szó legtöbb esetben mint ósi tőszó kerül összehasonlításra. Minden sumér szóhoz hozzájárul az ékjel, a száma és a sorszám. A jelentéstanban megadom a sumér szónak akkád jelentését is.

A sumér szavak P.A.Deimel, Sumerisches Lexikon-ja alapján kerülnek összehasonlításra.

I.A konsonantizmus.

A sumér b-hang.

b = b és b > p A szóelején.

✚ bar 74,23 = arkatu = hinterer, rückwärtiger
zürjén BĒR = hátsórész
lappN BŌĒRrāt = örököl
finn PERÄ = hátsórész

Megjegyzés. A finn nyelvben mint primér b-hang eltűnt az elejéről és a végéről, vagyis p-hanggá lett; a votjákban, zürjénben és a lappban még kimutatható az ősi primér b-hang a szóelején.

 bad3 152⁸,4 = dāru = Mauer, Innenwall

lappN BUODDo = töltés, gát
finn PATo = gát

✚ bar 74,110 = palāhu = /sich/fürchten, scheuen
lappN BĀLdet = fél
lappI PALdeδ = ua.
finn PELätä = ua..

✚ bar 74,68 = kimtu = Familie, Verwandtschaft
lappN BŌĒRāš = család
lappR PĀRah = rokon
finn PERhe = család

✚ bar 74,47/129 = kalāpu = abschälen
↓ kulpu = Rinde, Schale
lappN BARko = fahéj
finn PARKki = fahéj, héj

◀ bur/u/3 411,104 = patāhu = /ein/bohren, durchbohren
lappN BŌRā = fúró
BORit = fúr
finn PORa = fúró
PORata = fúr
BORajoa = ua./nyelvj.karjala-finn/.

Ugyanez a helyzet a szóvégi ósnyelvi b-hanggal. A lappban megmarad a primér b-hang, habár a p-változat is kimutatható. A finnben is ugyanezt a hangviszonyt látjuk.

 gab 167,55/57a = maharu = entgegennehmen, annehmen,
↓ empfangen, erhalten

finn KAAPata = megkap, megfog, megragad

vö. KAABata = ua.; nyelvj.vir.

votják KAB- = megkap, elkap.

Megjegyzés. Ez a szó nincs meg mindegyik finnugornak mondott idiomában, de kimutatható több altáji nyelvben.

 ab/-ba/ 128,13a = abu = Vater

finn APPi = ipa, a feleség apja, após

vö. AP = ua.; nyelvj.lüüd..

 šub 68,9 = lapānu, labānu = plattdrücken, plätten

finn LAPPea = lap; š > l a szóelején

vö. LABa = lap, lemez; nyelvj.vir..

Az orrhangú változat is kimutatható.

 gib 67,3 = egiru = wickeln

lappN GIPPo = köteg; vö. magyar: kepe

vö. GIMPo = ua.

finn KIMPu = ua.

vö. KIPPu = ua..

Az ősi - sumér - b-hang nyoma kimutatható a finnugornak mondott nyelvek m- és v-hangjában is.

b > m A szóelején.

 bad 69,38 = nisû = /sich/entfernen, weichen, fortziehen

finn MATka = távolság; utazás

lappL MATkē = ua.

 bad 69,100 = bēšu = zerfallen, zerrissen

finn MÄŠä = morzsa

vö. MÄŽetä = széttör, szétnyom, szétzúz; nyelvj.aun..

A szóvégi helyzet is ugyanaz.

 ab 128,3 = šibu = alt, alt sein/werden

lappR ÄBme = vén, öreg

finn AMmoinen = ósrégi.

b > v Számtalan etymológiával bizonyítható ez a hangtörténeti fejlődés, a szóvégén a teljes vokalizálódás is kimutatható.

 ab 9,18 = **tabâku** = glessen, ausglessen, vergiessen
finn VALaa = önt, kiönt

 bar 74,7 = **ahu** = Seite
finn VARsi = oldal

cserem. WAL = ua..

A szóvégén.

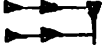
 gab 167,56 = **gabrû** = Nachbildung, Abschrift, Duplikat,
↓ Kopie

lappN GOVVâ = kép, ábrázolás

R KÂW/e/ = ua.

finn KUVa = ua.

vö. KAAVa = alak, mintkép

 ab 128,2 = **aptum** = Öffnung, Loch

finn AVata = kinyit, fölnyit

vö. AUkko = luk, nyílás.

b > ∅ A szóelején szabályszerűen lekopik az ósnyelvi b-hang.

 bur/u/3 411,98 = durchlochen, durchbohren

mordvin URo = ár

finn ORa = ua.

vö. vORà = /vas-/tüske; nyelvj.liiv.

 bar 74,110/119 = **palâhu** = /sich/fürchten, furchtsam,
scheuen

lappN ↑ APka = érzékeny, félénk, szemérmes, vad

finn ↓ ARges = félénk.

Az ősnyelvi - sumér - g-hang.

Az ősi g-hang is eltűnt a finn nyelvben, csak származékaiban mutatható ki, habár szórványosan a szóvégi megmaradt mint primér hang.

[g > k] A szóelején.

 giš 296,53b = supru = Nagel, Klaue
 zürjén GĪŽ = köröm, karom
 votják GIŽĭ = ua.
 lappN GÄDDŠä = ua.
 finn KYNSi = ua.

 giš 296,16 = kätu = Hand
 finn KÄSi = kéz
 vö. KÄTe- = ua.

 gar 597,37/vö.:2;3;4;7/ =ra'äzu = ringe umschliessen
 finn KARsina = bekerített hely;csűr,istálló
 lappN GARsän = juhakol

 gir 152,19 = šamādu = spannen,anspannen
 finn KIReä = merev,feszes
 lappN GIRräd = állapotos /: feszes.../
 mordvin KIRems = összehúzódik,összefut.
 A szóvégi ősi g-hanggal is ez a helyzet.

 tag 126,22/28 = mahāgu = schlagen, einschlagen
 finn TAKoa = kovácsol, kalapál
 vö. TAGoda = ua.;nyelvj.veps.
 lappT TÄGkad = kovácsol,kalapál,ver

 gu-gu 106,22/79d = naphāru = Gesamtheit,Summe, sammeln,
 ↓ aufhäufen
 finn KOKO = halom,nagyság,mindenség,mind,teljes,egész,gyűjt
 vö. KOGO = ua.;nylvj.

[g > h] Az évezredes hangfejlődés folyamán az ősi - sumér g-hang a finn nyelvben h-vá lett.

 gab 167,57 = mahāru = abnehmen,empfangen,erhalten
 finn HAAPata = megfog,megkap,megragad

 gaz 192,8 = mahâsu = schlagen, einschlagen, treffen
 lapp HÅSet = üt, vág
 vö. HÅSatet = ua.
 finn HOSua = üt, vág, ver, elver.
 A szó belsőjében.

 lugud₂ 483,36/99a/566b,la = kurâ,karâ = kurz sein,schmal
 sein, zu kurz sein
 ↓
 finn LYHYT = rövid
 vö. LÜHÜD = ua.;nyelvj.aun.
 vö. LUHUD = ua.; -"- .veps..

 Sok esetben félvokálissá lesz minden pozíciójában.
 A szóeleji összefüggés.

 Agig 446,2 = kibtu = Weizen/-Art/

finn VEHnâ = búza
 hangtan: gig > ⁺u_h > uih > vih = VEHnâ

/vö.fent/gig 456,43 = Hass

finn VIKa = gyűlölet
 hangtan: gig > ⁺u_h > uih > vih = VIKa

/vö.fent/gig 597,364a = ikkibu = Beschwer,Schuld,Vergehen

finn VIKa = hiba,kár,bűn
 hangtan: gig > ⁺u_h > uik > vik = VIKa.
 A szóvégén ugyanez a helyzet.

 šag₅ 356,5 = sig₅ 454,7 = damâku = gut,süss,schön,gesund
 sein,freundlich
 ↓

finn HYVâ = jó,jól,helyesen,jólét,egészség
 vö. HÜVÜŠ = jóság; nyelvj.karj.
 vö. HÜVâ = szép;nyelvj.aun.
 vö. HÜVâ = jóság; nyelvj.lüüd.
 vö. JEVâ = jó; nyelvj.liiv.

lappN HÏVve = jó,jól,helyesen
 Kld.T ŠUVA = ua.

hangtan: sig > ⁺hi_h > hiu > hiv = HYVâ
 vö.: mordvinE,M TŠIV = jó,jól,helyesen
 TŠIVa = ua..

[g > j] A szóeleji és a szóvégi ősi g-hang jésül a finn-
ben.

 gal 343,5/7/1e = rabû = gross,edel,vergrössert,hoch,vor-
nehm,mächtig

finn JALo = nagy; hatalmas; nemes; előkelő

/vö.fent/gig 446,2/14 = kibtu = Weizen/-Art/

finn JYVÄ = gabona, rozs

hangtan: gig > ⁺i_u > i_u > jiv = JYVÄ.

A szóvégén.

 sig₇ 351,6 = ašâbu = wohnen,sitzen;Bleiben,Wohnung

finn SIJa = hely,lakás

nylvj. SIJavuo = leül,lefekszik

 ag 97,17 = rapâku = graben,umgraben

finn OJa = árok

vö. OJa = patak; nyelvj.aun.

lappT viOJJe = na..

[g > ø] A szóelején szabályszerűen lekopik.

 giš 296,17 = rabû = gross

finn ISe = nagy

hangtan: giš > ⁺iš > is = ISe

 giš 296,66a = abu = Vater

finn ISâ = apa

vö. IZâ = na.; nyelvj.karj.

vogul ĀŠ = az anya fivére

 gal₂ 80,3 = bašû = sein,dasein,bestehen,möglich sein,
vorhanden sein,stattfinden

finn OLe- = sein,haben; van; létezik

osztják ĀAL- = na..

[g > vokalizálódás] A szóelején.

 ge₆ 427,4 = mušu = Nacht

finn YÖ = éj

vogul ĪI = na.

hangtan: ge > ⁺ue > ue = üe = YÖ

A szóvégén.

 šug₂ 367,11/12 = rabû, rubbû = gross machen, gross,
↓
vergrössert, wachsen, hinzukommen

finn JOUKko = tömeg, sokaság

votják JUK = ua.

magyar SOK /!/

sug 522,15 = şuşû = Sumpf, Schilf

finn SUO = mocsár, iszapos föld

vö. SOO = ua.; nyelvj.vir.

hangtan: šug > *su_u > suu = SUO

 sig 592,11/19 = eng, dünn

finn TIUKka = szűk

hangtan: sig > *ti_u > tiu = TIUKka

 dug₄ = du₃ 230,6/8 = epêşu, banû = machen, tun, erzeugen,
↓
herstellen, bauen, bilden

finn TUOtanto = gyártás

TUOtaa = gyárt, csinál

hangtan: dug > *tu_u > tuu = TUO-

vö. TYÖ = munka, dolog

TYÖskennellä = dolgozik

 dug₄ = du₃ 230,16/21 = malû, kalâmu = voll sein, anfüllen,
↓
füllen, erfüllen, insgesamt, ganz.

vogul TA_jil = tele

TĀUli = telik

finn TĀYte = töltés

TĀYsi = tell, egész.

g > ng = nk orrhang A szóvégén.

 zig = zi 84,30/68 = napištu = Leben, Lebewesen, Seele

finn HENKi = személy, lélegzet, élet, szellem, lélek

HENGittää = lélegzik

vö. HING = lélegzés, lélek; nyelvj.vir.

lappT JĪNK = ua.

hangtan: zig > *hing > hink = HENKi.

A hangzóközi g-hang kiesése

 zig = zi 84,17/37 = tehu, sanäku = festbinden, binden,
 einspannen, nahekommen, abschliessen

finn LIKi = közel, közeli

vö. LiGi = ua.; nyelvj. vir.

de: Liittä $\leftarrow$ *liittä = összeköt, csatol, odaakaszt.

Az ósnnyelvi - sumér - d-hang.

d = d és d > t A finnben, a szóelején csak származékaiban mutatható ki; a szóbelsejében nyoma maradt. A lappban szórványosan kimutatható.

A szóelején.

 dub 138,31 = tuppu = Tontafel

lappR TABlo = tábla

finn TAUlu = ua.

Megjegyzés. A latinba a sumérből került mint kölcsönszó...Az egyezésnél figyeljük meg a finnben a b-hang vokalizálódását.

 dug₄ = du₃ 230,6/8 = epēšu, banū = machen, tun, bauen,
 herstellen

lapp DAŋam = tesztek

finn TEKo = tett, cselekedet; mű

TEKiä = cselekvő

mordvin TEJe- = csinál, tesz

 du₃ 230,19 = mūdū = wissend, bewusst, verständig, kundig,
 bekannt, vertraut; Weiser, Gelehrter

lappN DOūda = ismer, megismer

K TOmda = imperat. sing. 2.

finn TUnte- = érez, ismer

zürjén TEd- = ua..

magyar TUd

mongol TOdad- = megmagyaráz, felvilágosít.

A szóvégi összefüggések.

 bad₃ 152⁸,7 = mâtu,mûtu,mitu = sterben,abgestorben,
↓
totkrank

finn POtea = szenved,beteg

vö. PODeda = beteg; nyelvj,vir.

lappKld. PÜDtsao = ua.

 kid_{5/6} 354,77 = harâdu = festfügen,binden

finn KYTkea = meg-,odaköt

vö. KÜTke = ua.; nyelvj.vir..

d > nd = nt A szóvégén.

 bad₃ 152⁸,3 = êlû = hoch,oberer

finn PINTa = felszín

vö. PIND' = felszín,héj; nyelvj.vir.

lappN BIDDe = ua.

és: BINDe = ua..

d > j Az ósnyelvi - sumér - d-hang a szóelején és a szó
végén jésül.

 dib 537,4/9 = alâku,bâ'u = gehen,kommen

vogulVN JIB- = jön

 dugud 445,3 = kabtu = schwer,gewichtig

finn JUGED = nehézkes,esetlen; nyelvj.veps.

DUGED = ua.;lütüd.

vö. JÜGİä < jügi'ä = ua.

JYKEvâ = ua.;köznyelvi alak

A szóvégén.

 *bad = uš 69,12 = uššu = Fundament;stützen

↓ = bar 74,121 = ṣêru = Feld,Steppe,Flachland

vö. BAD 69,55 = ṣêru = ua.

finn POHD' = fenék,talaj,föld; nyelvj.lütüd.

POHJ = ua.;veps.

POHJa = ua.;köznyelvi alak

POHJanta = /meg/támaszt,támaszkodik.

Megjegyzés.Így: d > j hangváltozás;a h-hang nem szerves hang, ha-
nem fonetikus betoldás.

a d-hang kiesik a szóbelsejében

šag₄-du 384,121 = kirbitu = Mitte, Inneres, Herz

vö. ša-du/a g-hang már a sumérban lekopott/

finn SYDEn = szív, belső rész

vö. SÜDĀn = ua.; nyelvj. aun.

vö. SÜDA = ua.; nyelvj. vir.

SÜĀ = ua.: a d-hang kiesik

vö. SÜĀntyä

lappN ČĀDĀ = szív, belső rész

mordvinE ŠEDEj = szív

M ŠIDI = ua..

[d > l] Igen elterjedt ez a hangváltozás minden pozíciójában.

A szóeleji összefüggés.

dug₄ /= du₃/230,8 = banû = schaffen, bilden, erzeugen

↓ vö. bânû = Schöpfer, Erzeuger

finn LUODa = /er/schaffen; teremt, alkot

LUOja = Teremtő, Isten

LUOma = Teremtés

vö. LUGjit; nyelvj.

lappN LUOvvât = teremt

hangtan: dug > *luu > luu = LUO-

A szóvégi összefüggés.

pad 469,3/4 = kasâpu = Brocken, Bissen

finn PALtu = harapás, falat, morzsa, darab.

[d > s] A szóeleji összefüggések.

dug₃ 396,10/11 = tâbu, tûbu = gut, freundlich, gesund,

günstig, geeignet, Freundlichkeit,

Güte, Gutwilligkeit

finn SUOstua = beleegyezik

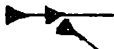
SUOsia = előnyben részesít

SUOsija = partfogó, jótévő

SUOsio = kegy, kedvezés

SUOsiollinen = kedvező, szíves, hajlandó.

A szóvégén.

		kud 12,30 = <u>hes</u> ēru ša šinni; kasāmu = beissen, schneiden, schneiden/vom Zahn;/abnagen
lappL		KASkēt = harap, rág
cser.M		KOTŠkam = eszik
finn		KASkata = harap, rág
		kad ₅ -ha = nūn timri = e.Fisch
finn		KESo = pasuri/halfajta/
magyar		KESZege
vö.akkád		kissugu = e.halfajta.

Az ősnyelvi - sumér - p-hang.

p = p A primér sumér p-hang a szóelején megmaradt a finn nyelvben, a szóvégén pedig minden esetben másodlagos, a b-hang származéka.

		pa 295,2 = i <u>š</u> u = Baum, Holz
vogul		-PA = ua./összetételekben/
szamoj.		PA, PŪ, FĀ = ua.
zürj.		PU = ua.
votj.		PU = ua.
cserem.		PU = ua.
finn		PUU = ua.
		pu 511,28 = pū = Schneide, Schärfe
finn		PII = gereblyének, fésűnek, boronának foga
vö.		PĪ = ua.nyelvj.veps.
vogul		PÄngk = fog
cserem.		PŪj, PŪ = ua.
lebed		PŪ, lō = foghús
mongol		BŪjile = ua.. Stb..

Az ósnyelvi - sumér - k-hang.

k = k A finnben a szóelején megmarad, mint primér hang;
a szóvégén másodlagos, legtöbb esetben a primér g-hang-

ra megy vissza.

 kud 12,44/53 = nasáhu,katápu = ausreissen,abpflücken
finn KITkeä = gyomlál

vö. KÜTke- = ua.; nyelvj.aun.

mordvinE KOTŠkoms = ua.

 kud 12,19 = álu = Stadt,Schar,Stamm,Heimat,Kreis
finn KUNta = község

-KUNta = a kollektív összetételek utótagja

vö. -KUNda = törzs,nem faj, rokonság

 kud 12,33 = harásu = graben,Furche ziehen,ausheben
finn KYNTä = szánt

vö. KÜNDä- = ua.; nyelvj.aun.

vö. KÜTä- = ua.; nyelvj.veps.

 kud 12,83 = aráru = binden;
↓ vö. kad 354b,89 = ua.

finn KUDos = szövet

KUDonta = szövés

KUToa = szó, köt/hálót/

vö. KUDo- = ua.; nyelvj.aun..

k > h A szóelején bizonyítható ez az összefüggés.

 kaz 4o5,9 = kasásu = zerreißen,zerschneiden,
↓ abschneiden

finn HALkoa = hasít; z > 1 a szóvégén

HALkeama = rés, hasadék, szakadás

vö.sumér haš 12,67/68/7o/76.

 kal 322,4/18/19 = dannu, dannunu = stark,fest,gewaltig,
↓ mächtig;festhalten

finn HALtu = vkinek birtokában,hatalmában van

HALtija = birtokos, tulajdonos

vö. MALLita = uralkodik.

Az ósnyelvi - sumér - t-hang.

t = t A szóelején.

 tab 124,24/34 = ru'u, tappû = Freund, Gefährte, Genosse
finn TOVeri = társ, pajtás

 til 69,13/18 = ašābu; bašû = wohnen; sein, haben, gehören,
vorhanden sein
↓
vö. bušû = Habe, Besitz, Eigentum

finn **TILus** = birtok
A szóvégén.

 šita /:šit-a/ 233,15 - 442,2 = riksu, rakâsu = Band,
Binde; /an/ binden, verbinden, festfügen
↓
finn **SIToa** = összefűz, összeilleszt; köt.

Az ósnyelvi - sumér - s-hang.

s = s Az s-hang megmaradt a finnben, mint primér hang.

 sad 242,4 = kablu = Kampf, Schlacht
finn SOTa = háború
vö. SODa = ua.; nyelvj.aun.

 sag 115,241c = šaššaru = Säge
finn SAHa = fűrész
vö. SAHata = fűrészrel
lappR SAG, SAKo = fűrész
N SĀGa = ua.

 sil, sila 12,117 = šalātu = zerschneiden, spalten,
aufritzen
↓
finn SĀLe = szilánk
vogul SIL- = farag, vág, hasít
vö.finn SALita = hasít
lappN ČALLet = vág, farag, ír
cseremisiz ŠEL- = hasít
osztják SIL- = vág, farag
lappN SĀLLât = vágás, faragás.

A szóvégén.

	 <u>hus</u> 565,58 = šaku = treiben
finn	KUSki = hajtó, űző: kocsis!
	KUTSata = hajt, lovat hajt/ohjata hevesen/
	KUTSi = utazó alkalmatosság
kalmük	XOŠ = kocsi
ozmán	QOŠu = ua.
	QOČu = ua.
magyar	KOCSI.

Megjegyzés. A magyar "kocsi" szónak, tehát semmi köze a Kocs nevű községhez; a magyarság nem a németektől tanulta el a kocsigyártást.

s > h A sumér szóeleji s-hang a finnben a megfelelő h-hanggal egyezik.

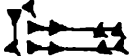
	 sag ₂ 295,100a = 115,186 = mahāsu = schlagen, verwunden, erschlagen, treffen
--	--

mordvin	M ŠAVŠms = üt, ostoroz
lapp	N HAVVe = seb, sebesülés, sérülés
finn	HAAVa = seb, sérülés

	 sig 592,5/6/11/19 = enšu = schwach, schwächen
finn	HEIkko = gyöngé, gyöngesség

	 sig 592,10/19 = šihru = klein, winzig, gering
finn	HIUkan = kevés, szikrányi, kicsi
	HIeka = homok.

s > t A szóelején bizonyítható.

	 sig ₄ 567,9 = libittu = Ziegel, Grundstein
finn	TIlli = téglá

hangtan: sig > *tig > ti₁ > ti₂ = TIlli

	 sig 592,11/19 = katnu = eng
finn	TIUkka = azúk

hangtan: sig > *tig > ti₁ > ti₂ = TIUkka.

Megjegyzés. Mindkét esetben világosan bizonyítottuk a szóvégi g-hang vokalizálódását.

s > l Számos etymológiával bizonyítható a szóelején.

 sig₃ 295,26 = mahâsu = treffen, schlagen, schleudern
vogul LÛ = vet, dob

vö. LII- = ua.

cserem. LÛJem = ló

finn LYÖdä = üt, csap

vö. LÛÖ- = ua.

hangtan: sig > ⁺lig > lii > lli > lüö = LYÖdä

vö.finn LINKo = parittya

vö. LING = ua.

hangtan: sig > ⁺lig > ling = LING.

 sag 115,41/55d/182e = šarâku, šarâktu = schenken; Gabe,
↓
bescheren; Geschenk; verleihen

finn 1.LAHja = ajándék, adomány

lappN LÄHe = ua.

finn 2.LAIna = kölcsön

hangtan: 1.sag > ⁺lag > lah = LAHja

2.sag > ⁺lag > lai > lai = LAIna.

 sig₃ 295,26 = mahâsu = stempeln

finn LEIma = pecsét

LEImata = pecsétel

hangtan: sig > ⁺lig > lii > lli > lei = LEIma.

A szóvégi összefüggés bizonytalan.

s > ø A finnben szabályszerűen lekopik a szóelején.

 sag 115,33/17o = kakadu = Kopf, Spitze

finn AGja = fej; nyelvj.karj.

vö. AGja = ua.; lüüd.

vö. AI = ua.; vir.

AAja = ua.; köznyelvi

vö. SAKara = csúcs, hegy

vö. SAGara = ua.; nyelvj.karj..

Az ósnyelvi - sumér - š-hang.

š > s A finnben s-hanggá lesz a szóelején.

 šal₃ 231,47 = namāru, namru, namurru = aufleuchten; Glanz;
hell/licht werden; leuchtend,
Schreckensglanz

finn **SALama** = villám
SALamoida = villámlík

vogul **SĀL-** = villámlík

osztják **SAL-, ua.**

 še /: še-bad-da/367,58d = patānu = essen; verzehren,
speisen

vš. še-ba = ipru₂ = Verköstigung, Kost

finn **SYödä** = eszik, sabál

vš. ŠÜtti = csalétek; nyelvj. aun.

vš. TŠÜttiš = ua.; lüüd.

vš. Šöda = ua.; veps.

mordvin **SEVems, ŠEVems** = eszik.

A szóbelsejében ugyanez a helyzet.

 aš 339,8/9 = hašāhu = verlangen, wünschen, begehren,
bedürfen

finn **ISota** = esd, kíván, akar

 kaš 211a,2 = šinatu = Harn, Urin

finn **KUSi** = húgy

KUSta = hugyozik

vš. KUŽi = húgy; nyelvj. lüüd.

osztják **XÖS** = húgy.

 keš₇ = kiši/ 290,2 = zirbābu = Ameise
KUSiainen = hangya

vš. KUDŽahane = ua.; nyelvj. karj.

vš. KUŽiaine = ua.; veps.

vš. KUSikas = ua.; vir.

vš. vetják KUŽili = ua.

vš. zürjén KODŽul = ua..

š > l A szóelején.

šur 101,7/23/37 = **zanānu, natāku, tabāku** = regnen, tropfen
 ↓
 giessen, vergiessen

finn **LORista** = folyik, csepeg
 vö. sumér **šub**, a szóvégi **b**-hangnál
 A szóvégi összefüggés.

kaš 214,36 = **šikaru** = Rauschtrank, Bier

finn **KALja** = híg-sör

zürjén **KALja** = ua..

š > h A szóelején.

šag 384,118/9 = **unninu, enēnu** = Seufzen; seufzen

lappN **šUOkket** = felsóhajt

votják **šOKal-** = ua.

finn **HUOata** = ua.

A szóvégén.

uš 211,29/53/6oh = **radū, ušparu** = führen, lenken, ziehen,
 ↓
 Zaum, Zügel

finn **OHja** = gyepelő / vagy: **OHJa?..** /

OHjata = vezet, irányít

giš₂ 1,2 = 480,5 = išten = eins

finn **YHte** = egy

hangtan: **giš > *iš > iš > ih** = **ÜHte** = **YHte**

vö. sumér **aš 1,2** = išten = egy.

š > ks A szóvégén.

giš₂ 1,2/480,5 = išten = eins

finn **YKS_i** = egy

hangtan: **giš > *iš > iks** = **ÜKS_i** = **YKS_i**.

š > nt A szóvégén.

aš 1,25 = **nadānu** = /ab/geben; schenken

finn **ANTaa** = ad

vö. **ANDoa** = ua.

lappN **ÂDdet** = ua..

š > t A szóelején.

šuba /= šub-ba/ 68,4 = ašābu = wohnen, sitzen

Wohnung, Bleiben

finn TUPA = szoba, ház, kunyhó

vö.magyar SZOBA...

š > j A szóelején.

šeg₈ 551,4 = šurêpu = Frost, Eis

finn JÄÄ = jég

vö. JÄG₁ = ua.; nyelvj.vir.

JÄH₁ = ua.

lappN JIEG₇â = ua.

A szóvégén.

uš₄ 536,26 = Verstand

finn hUJA = értelem, ész; a szóelején: h-protézis.

š > ns A szóvégén.

giš 296,53h = šupru = Nagel, Klaue

finn KYNS₁ = köröm, karom

votják GIŽ₁ = ua..

Az ósnyelvi - sumér- z-hang.

z > s A finnben a köznyelvben az s/sz/-hangnak felel meg a szóelején.

sal / = SAL,šal / 231,16 = barâ = sehen, schauen

finn SILmâ = szem/szószerint: néző.../

lappS TŠALme = ua.

I ČALme = ua.

ŠALme = ua.

mordvin ŠELme = ua.

zir /= zi-ir/ 84,108/9 = ašuštu, ašāšu = leiden; Leid;

↓ Schmerz

finn SÄRkeä = fáj, fájdalmat okoz

SÄRky = fájdalom.

A szóvégén.

  uz/u/ 171,3 = širu = Körperteil/tierisch u.menschlich/
Fleisch

finn Osa = rész

vö. Ésa = rész, hús; nyelvj.vatj.

vö. Osa = ua.; nyelvj.vir.E

vö. vOZà = ua.; nyelvj.livv..

z > h A szóelején.

  zaga 332,100c = kusâsu,kanzûzu = Zahnwurzel,Zahn
vö.kasâsu = nagen,kauen

finn HAMMas = fog

vö. HAMBaz = ua.

  zig/=zi/ 84,30,68 = napištu = Leben,Lebewesen,Seele,
vö.dal 86,36 = Atem,Seele,Leben

finn HENKi = személy;lélegzet,élet,szellem,lélek

vö. HING = lélegzés,lélek; nyelvj.aun.

A szóvégén.

  izi 172,11/17/13 = iŝātu,tinûru,hamâtu,bašâlu,tumru
Feuer,Ofen,Asche;flammen,erhitzen

finn AHje = kovács-tűzhely; kályha

AHku = hamucsomó.

z > l A szóelején.

  zag 332,43 = šaru = Ebene,Steppe,Flachland,Wüste
finn LAKea = nyílt, tág

vö. LAGedus = mező; nyelvj.veps.

  zld 84,44 = šakû = hoch werden,sich erheben,steigen
vö.zi 84,14/32/33 = dikû;našû,nišû = ua.

finn LENTâh = repül, száll

vagy: LEntâh = ua.

régi: LETâ = ua.

vö. LENDiâ = ua.; nyelvj.aun.

vö. LETa = felemelkedik, felmegy, száll

LENTe = repülés

vö. LINTu = madár.

 zi = zig 84,9 = bašū = sein, dasein, bestehen,
↓
vorhanden sein

finn Lie- = van, lesz, lehet

cseremis LI- = ua.

lappS LĀ = van / 3.sz.sing./.

A szóvégén.

 kaz 405,9 = kašāšu = zerreißen, zer-, abschneiden

finn HALkoa = hasít

HALkeama = rés, hasadék, szakadás.

z > t A szóelején.

 zub 60^x,4/579,455b = zābu = fließen, tröpfeln

finn TIPPa = csepp

TIPPuttaa = csöpög

 zu 6,13 = lamādu = /er/kennen, lernen, erfahren

finn TUntea = érez, /meg/ismer.

A szóvégén.

 izi 172,159 = enšu = sauer

finn ETikka = ecet

vö. ĀTE, ĀTIk = ua..

Az ósnyelvi - sumér - h-hang.

h = h A szóelején.

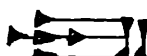
 halba 103b,4 = halpū = Frost, Kälte

finn HALLa = Nachtfrost, Reif

 hul 456,21 = kallu = leicht, gering, verächtlich, schlecht

finn HALpa = olcsó, csekély; megvető; lenéző, közönséges, aljas.

A szóvégén.

 mah 57,3 = gapšu = mächtig, gewaltig

5,4 = dannu = überlegen, mächtig sein; kräftig

danānu = Macht, Gewalt

finn MAHtava = mächtig, gewaltig

MAHti = Macht, Kraft.

h > k A szóelején.

 ha 589,4 = nūnu = Fisch
↓
vö.ku₆ = ua.

finn **Kala** = hal

vogul **Kul** = ua.

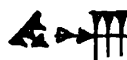
 hir = **har** = 40la,3/9/91b = s:šru,usuru = einritzen,
zeichnen, bilden; Zeichnung, Bild
↓

finn **KIRja** = könyv

KIRje = levél

KIRjeimä = írás.

A szóvégén.

 uh 398,6/17 = **hahhu** = Auswurf, Speichel; auswerfen,
ausspeien
↓

finn **OKsentaa** = okádik

vö. **KHseta** = ua.; nyelvj.vatj.

merdvin **UKsmoms** = ua..

Az ósnyelvi - sumér - l-hang.

l = l A szóelején.

 lil₃ 553,2 = lillu = schwach; Schwäche; Elend; Elender
↓
vö.akkád lulanu = weibisch schlapper Mann

finn **LALLa** = petyhüdt, hágyadt; nőies férfi

 lugud 483,36/99a = kurû, karû = kurz sein, kurz, klein

finn **LYHYT** = rövid

vö. **LÜHÜD** = ua.; nyelvj.aun.

A szóvégén.

 gal 80,3/14/31 = bašû = sein, vorhanden sein, haben

finn **OLO** = lét, létezés, élet.

Az ósnyelvi - sumér - m-hang.

m = m A szóelején.

ma 342,10 = mâtu = Land, Erde, Flachland, Heimatland
ma-da 342,98b = mâtu = ua.

finn MAA = ország, föld, talaj

vö. MA = ua.; nyelvj. veps.

lappL MĀDJA = ua.

ma 233,2/vö.:342,2/ = alâku = gehen

vö. gin 206,5 /eme-ku nyelvj./ = ua.

vö. men₃ 206,17 /eme-sal, nyelvj./ = ua.

finn MĚnnä = megy, jön

lappL MĀnnat = ua.

osztják MĀnti = ua.

mir/=mer/ 347,9 = Sturm, Wind

finn MYRsky = vihar

vö. MÜRsk = ua.; nyelvj. lüüd.

A szóvégén.

eme,ama 237,2 = ummu = Mutter

finn EMĀ- = anya/összetételekben

vogul OMA = anya

szamoj. ĚME, ĀMĀ = ua.

lappR EMĚt = haziasszony.

Az ósnyelvi - sumér - n-hang.

n = n A szóelején.

ne 172,9/33c = annû = dieser

ne₆ 70,14 = šû = er; jener

finn NE = ôk, azok

vö. NUo = azok

mordvin NOna = ua.

cserem. NŪnĕ = ua.

nab 129,6/7 = nâru = Wasserland, Strom, Fluss, Kanal
tâmtu = Meer

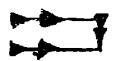
finn NEva = víz: folyó, tó, tenger; csatorna

vö. a Néva-folyó!

A szóvégén.

 ten / = te-en/ 376,22/32 = náhu, pašáhu = sich beruhigen
finn TYYHtyä = megayugszik, elcsendesül

n = l A sumér-finn hangtörténeti folytonosság egyik tagadhatatlan bizonyítéka.

 nab 129,6 = náru = Wasserlauf, Wasser, Strom, Fluss
finn LAMPi = tó

vö. LAMBi = a csendes víz a folyamarak kösött; nyelvj. karj.
LAMB = ua.; nyelvj. lüüd..

d = n A sumér d-hang romlása is szaporítja a finn nyelv n-hangjainak számát.

 dug₃ 396,7 dumku = Schönheit, Süsse
↓
damaku = schön, gut
finn NUKKe = szép, kedves, csinos

vö. NUKK = ua.; nyelvj. vir.

hangtan dug > *nuk > nuk = NUKKe

 du₁₃ 330,42b = máru = Kind, Mädchen
finn NUKki = kisfiú, különösen lány

Megjegyzés. Az első esetben a k-hang hozzátartozik a tőhöz, a második esetben képzőről van szó: NU-kki.

vö. sumér du₉ 11,42 = táb₉ = dug₃...

 dub₂ 352,28a = bakamu = ausrauben, rupfen
finn NOPata = szedés, tépés

hangtan: dub > *nup = NOPata.

š = n A sumér š-hang n-hanggá válása szintén fontos fonetikai jelenség a sumér-finn hangtörténeti egyezésnél.

 šita/ :šit-a/ 233,15-442,2 = riksu, rakásu = Band, Binde,
↓
anbinden, verbinden, festfügen
finn NIToa = összefűz, köt, összeilleszt

lappN NJÄDet = ua.

mordvinM NEDA- = ua.

vö. finn SIToa = ua..

Az ósnyelvi - sumér - r-hang.

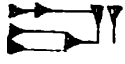
r = r A szóelején.

 ri 86,41/74 = parâšu = fliegen
finn RÄpyttää = repül

 rig₇ 295,c,3 = akâlu = essen; Brot
finn RUOKa = evés, élelem

vö. RUOG = ua.; nyelvj.lüüd.

vö. ROOG = ua.; nyelvj.vir..

 ra 328,42g = rušumdu = Schlamm, Morast, Sumpf
finn RÄme = mocsár, iszap.

A szóvégén.

 šur₂ 329,5 = izzu = gewaltig,
↓ vö.akkád:šurbû = gross, gewaltig

finn SUURi = nagy

lappT ŠURR = ua.

◀ buru₃ 411,79 = nihlu = Bach, Bachtal
finn PURO = patak.

r > l A szóvégén.

◀ bur/u/₃411,64 = kippatu = Krümmung, Wölbung
finn POLvi = hajlat, térd
vö.magyar BOLtozat.

 bar 74,63 = kabâbu = brennen
finn PALo = tűz, égés.

II.A vokalizmus.

Az első szótag magánhangzóí.

A sumér a-hang.

a = a

- bar 74,57 = nûru = Licht;hell,leuchtend
finn VALo = fény
VALaista = fénylik, világít
bal 9,18 = tabâku = giessen,ausgiessen,vergiessen
finn VALaa = önt

a = e

- bar 74,11e = palâhu = sich fürchten;Angst
finn PELâth = fél
PELko = félelem
bar 74,121 = sêrum = Feld,Steppe;Aussenseite
finn PELto = föld,szántóföld; kint,kivül

a = i

- bar 74,42 = barâru = glänzen
finn PIIkkottaa = fénylik,világít
bad₃152⁸,17 = tukultu = Vertrauen,Zuversicht
finn PITâmys = bizalom
nylvj. PIDE = ua.

a = o

- bad₃ 152⁸,7 = mâtu = sterben,totkrank
finn POtea = betegeskedik
nylvj. PODe- = ua.

a = u

- gab 167,56 = gabrû = Kopie,Nachbildung,Duplikat
finn KUVa = kép
gab 167,4 = irtum = Brust
finn KUPa = a madár begya

a = ä

- bal 9,17 = dabâbu = reden, sprechen
 finn PÄlpättää = gyorsan beszél, hadarva...
 bar 74,29/66 = ahu = Seite, Aussenseite, Rand; binden
 finn PÄRmä = könyvfödél, bekötés
 vö. PERmi = perem, külsőoldal, szél

a = ü/y/

- gal₂ 80,2 = ašâbu = wohnen; Wohnung
 finn KYLä = lakás, ház, falu
 vö.lappN GALLidit = ua.
 vogul KOL = ház
 gal₂ 80,22 = šakânu = setzen, auswerfen, bestehen
 finn KYLvää = vet, szór
 lappN GILvet = szór.

A sumér e-hang.

e = e

- me 532,32 = nînu = wir
 finn ME = mink
 eme₄ 237,2 = ummu = Mutter
 finn EMĀ = nőstény, anya

e = ä

- šeg₈ 8,68 = šurîpu = Eis
 finn JÄÄ = jég

e = ü/y/

- mer 347,5 = mehû = Sturm
 finn MYRsky = vihar
 nyelvj. MÜRsk és MÄRsk = ua.

e = i

- šer /=gir/ 10,2a = šertu = Sichel
 finn SIRppi = sarló

e = o

- zeb /= dug₃/ 396,10f /eme-sal/ = t̃âbu = schön, gut
 finn SOMa = szép
 lappN SUOBmâd = ua.

A sumér l-hang.

i = i

ig₁ 449,18 = napištu = Leben, Seele, Lebensunterhalt
 finn IKÄ = élet
 vö. IGÄ = ua.; nyelvj.aun.

i = ä

giš 296,16 = kätu = Hand; Gliedmassen
 finn 1. KÄSi = kéz
 2. JÄSen = íz

i = ö

dir 123,27 = nakapû = stossen, losbrechen, umwerfen
 finn TÖRmäys = ütés, lökés; döfés

i = ü/y/

sig₃ 295,26 = mahāṣu = /ein/schlagen; treffen
 finn LYÖdä = üt

i = e

zid 84,44 = šakû = hochkommen, sich erheben, steigen
 finn LENTä = repül

i = a

lil₃ 553,2 = lillu = schwach; Schwäche
 finn LALLa = petyhdyt, bágyadt.

A sumér u-hang.

u = u

bur₂ 11,6 = paṭāru = lösen, auflösen, losreißen
 finn PURkaa = elold, felszabadít, elválaszt, kibont

u = o

buru₃ 11,32 = bulû = Vieh, vierfüßiges Getier, Rind
 finn PORO = szelíd rénszarvas

u = i

finn kud 12,23 = katâpu = abpflücken, ausreissen
KITkea = gyomlál

u = a

finn hub₂ 88,22/23/24 = lasâmu = schnell laufen; schnell
HAPla = sietség, sietés

u = ü/y/

finn lugud₂ 483,36 = kurû = kurz, klein
LYHYT = rövid

u = ä

finn dug₃ 396,10 = täbu = gut, schön, vollkommen
TÄYsi = teli, teljes.

Stb..Stb..

A sumérnak nevezett nyelv a finn nyelv egy régebbi fejlődési fázisa. Ebből a régebbi alakból fejlődött ki a mai finn népi és köznyelv; hogy a finn nyelv minden bizonnyal egy még régibb fejlődési fázisra is visszavezethető, elfogadható lehetőség, hisz a nyelvek keletkezése az "idők végtelenébe vész"...

Amint láttuk, a sumérnak nevezett ősn nyelv hangrendszer az alapja a mai finn nyelv hangrendszerének. Nem a légből kapott, az elméleti úton összeállított "finnugor" alapnyelv, hanem élő nyelvalak, amelyet bizonyíthatóan beszéltek és bizonyíthatóan le is írták! Tehát realizisztikus alap, amelyből el lehet indulni, hogy elérkezzünk egy ősn nyelv modern változatáig.

A sumértól a finn nyelvig...

A sumérnak nevezett nyelv a finn nyelv eddig ismert régibb írott emléke...

A h-protézis.

- ag 97,16 = ramû = werfen,/ab/schiessen
- finn hEIttäâ = dob, hajít
- vö. hEIta = ua.;nyelvj.vir.
- vö. EIttä = ua.;nyelvj.vatj.
- hangtan: ag > ⁺a₁ > ei = hEIttäâ
1. uš₃ 271,2/6 = silitu = Mutterleib
2. ur₂ 2o3,1o/3 = sônu,utlu = Schoss
- finn hELma = ôl /testrészt/
- vö. hÔLma = ua.;nyelvj.vir.
- vö. ŪLma = ua.;nyelvj.liiv.
- vö. ÊLma = ua..

A j-protézis.

- ur₂ 2o3,7 = išdu = Wurzel,unteres.Ende
- finn jUURi = gyökér
- vö. jUR^é = ua.;nyelvj.
- mordvin jUR = gyökér,tô,alsórész.

A v-protézis.

- eš₁₀ 579,3o = mû = Wasser
- finn vESi = víz
- ib₂ 2o7,8 = kablû = Hüfte,Lende,Mitte
- finn vYÖ = óv
- vö. vYÖtäiset = csípô /plur./
- ug₃ = uku₃ 312,3 = nišu = Volk,Leute,Menschen
- ↓ Völkerschaft
- finn vÄK^äi = nép;emberek.

Második rész:

sumér-mongol

összehasonlító fonetika.

A sumér-nak nevezett ősnyelv a mai mongol nyelvek egyik ősibb fejlődési fázisa. Feltehető, hogy a mongol nyelvek is ötezer évvel ez-előtt átmentek azon a fejlődési állapoton, amely nyelvi állapot a sumér-nak nevezett nyelv szókincsbeli és szerkezeti összefüggéseit tükrözi vissza. A mongol nyelvek örökölték ősibb formájuknak, a sumér nyelvnek szókincsét és szerkezeti rendszerét.

Tanulmányom második részében bemutatom a sumér nyelv fonetikai rendszerének továbbfejlődését a mongol nyelvek fonetikai rendszeréig, bizonyítva e nyelvek genetikai azonosságát.

A mongol nyelvek a sumérnak mondott ősnyelv továbbfejlődött változatai, ami azt jelenti, hogy a sumér nyelv nem halt ki, hanem tovább él a mai mongol nyelvekben.

Szerkezetében a sumér nyelv éppen olyan aglutináló, mint származékai, a mongol nyelvek. Az összehasonlításhoz az irodalmi mongolt választottam, amelynek viszonya a többi mongol nyelvhez a tudomány szabályai alapján ismeretes.

A sumér nyelv hangrendszere.

1. A mássalhangzók: b, p; g, k, ḳ; d, t, ṭ

z, s, ṣ, š

m, n, l, r

h

2. A magánhangzók: a, e, i, u

Mint minden népnyelvben, a következő hangváltozások mutathatók ki a sumérban:

b — p; g — k — ḳ; tájszóbeli h — g — ∅

d — t — ṭ;

t — ∅

z — s — ṣ — š;

b — g — m

š — l — r;

k — g — š

b — m;

n — š

d — g

végül: dentális — szibiláns.

Az irodalmi mongol hangrendszere.

- 1.A mássalhangzók: p, b, v, m
t, d, č, j/dž/, s, š, l, r, n
y
q, ɣ, k, g, ng
h
- 2.A magánhangzók: a, o, u
e, ö, ü
i

Megjegyzés.A hosszú hangzók keletkezésénél ügyelni kell az ősi b-g hang hangzóközi kiesésének lehetőségére.E fonetikai jelenség a mongol nyelvjárások sajátossága minden esetben.

A következőkben bemutatott hangtörténetben megtárgyalom a mongol nyelvek valószínű hangfejlődését ősi fejlődési formájuktól, a sumér nyelvtől, az irodalmi nyelvi alakjukig.

Szigorúan követem a szaktudomány nyelvösszehasonlító tételeit.Megtárgyalom az ősi b-g hang lekopását és bemutatom valószínű származékait.

A mongol szónál nagybetűvel írom az ősi tömorfémának egyezését, mert a sumér szó legtöbb esetben, mint ősi tőszó kerül összehasonlításra.Minden sumér szóhoz hozzájárul az ékjel,a száma és a sorszám.Megadom a sumér szó akkád jelentését is.

A sumér szavak P.A.Deimel, Šumerisches Lexikon-ja alapján kerülnek összehasonlításra.

Ahol szükséges, megadom a vonatkozó nyelvjárás tájszavát is, hivatkozva az esetleges fonetikai sajátosságokra.

I. Konzsonantizmus.

Az ősnyelvi - sumér - b-hang.

b = b A szóelején.

✚ bar 74,15 = ukkušu = beenden, beendet
mongol BARa- = befejez, véget vet

✚ bar 74,73 = kašādu = ergreifen, fāngen
mongol BARi- = /kézzel/ elkap, megfog, elfog
vö. BARimta = elkapás; fogantyú

 bil 172,17/17a/27/29 = hummutu = anzünden, brennen,
flammen
↓
mongol BILta = kanóc

A szóvégén.

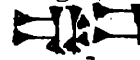
 gab 167,46 = gabrû = Kopie, Nachbildung, Abschrift,
Duplikat, Exemplar
↓
mongol KEB = forma, minta, kaptafa, vö. magyar: KÉP

 tab /= dab/ 124,3/4 = ešêpu = hinzufügen, verdoppeln,
multiplizieren
↓
mongol DABta- = sokszorozódik, ismétlődik; megkettőztet
vö. DABqar = megkétszereződés.

b > p : b > p > ∅ : b > w

✚ bar 74,23 = hinterer, rückwärtiger
mongol ARu = hátsó rész; lekopott a b-hang
vö. ARuda = hátul

◀ bur3 411,131/143 = šuplu, šuttu = Tiefe, Grube
mongol UR = nyílás, mélyedés; verem

 buru7 69^x,5/19 = illûru = Frucht, Same
mongol ÜRE = gyümölcs, mag
vö. mand. FURsun = ua.

HÜRE = ua.; közép mongol

A szóvégi **b**-hang a mongol nyelvjárásokban **p**-hanggá lett, az irodalmi mongolban csak szórványosan mutatható ki.

 gab 167,55 = mahâru = abnehmen, empfangen, erhalten,
↓
treffen

mongol QABla- = eltalál; elfog, elkap

kalmük XAWl- = ua.

 ab 128,3 = šibu = alt, alt sein/werden; Greis, Aeltester

mongol EBûke = öregapa

kalmük ÖPkö = ua..

b > m A szóelején.

 bal 9,3 = pilakku = Beil; schlagen

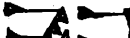
mongol BALta = balta

kalmük BALta = ua.

de: MALta = ua.

 bal 9,8 = hirû = /aus/graben

mongol MALta- = ás, váj

 bil 172,17c = warm, heiss werden; brennen

mongol BÜLijen = meleg, langyos

kalmük MÖLēd, MELŭn = ua.

A szóvégi összefüggések.

 ubur 291,4ab = tulû = Brust

mongol EBÜR = mell; előrész

vö. EMŭne = elől, elé

kalmük ŐMnö = ua.

 dub / = dab/ 138,11 = kanâku = siegeln

mongol TAMja = pecsét, tamga.

b > w > ɣ Az ősi b-bhang a mongol megfelelőseknél, a w-hangon át, ɣ-hanggá lesz.

 šub 68,24 = šabâtu = reinfegen, reinigen, abreiben,
↓
scheuern

mongol ŠIŭr = seprő

hangtan: šub > *šup > *šipŭr > *šiwŭr = ŠIŭr.

 ub₄ 511,7 = uppu = Loch, Schacht

mongol Uŋurqai = luk, akna

hangtan: ub > *ubūrakai > *uwūrqai = Uŋurqai.

Több mongol nyelvjárásban kiesik az így keletkezett g-hang.

 hab 511,3 = edêlu = verschliessen, verriegeln

mongol QAŋa- = bezár, elzár

hangtan: hab > *qab > *qaw > qaya > qa'a > qaa > qā-

kalmük XĀ- = ua.

dub₂ 352,28a = baḡamu = raufen, rupfen

vö. dub₂ = ublu malū = verfilztes Haar

mongol DAŋaki / < *DAPāki/ = kócos gyapjú; kóe

kalmük DĀxi = ua.

vö.ozmán YAPaŋi = nyers gyapjú

magyar GYAPjú /= "a tépett"/.

b > p > h A b > p fejlődés a közép-mongolban nem f-hangot eredményezett, hanem h-hangot.

 bal 9,3 = pilakku = Beil; schlagen

mongol ALuqa = kalapács / < ősmongol *PALuqa/

kalmük ALxa = na.

középmo. HALuqa = ua.

vö.gold PALoa = ua.

mandzsú FOLxo = ua

vö.finn PALja = ua..

bur₂ 11,28 = napāhu = blasen, wehen, anblasen

ősmongol *PÜLigē- = fúj

mongol ÜLije- = ua.

középmo. HÜLi'e- = ua.

mandzsú FULgije- = ua.

ókoreai PIR- = ua.

és PIL- = ua.

bur₂ 11,13 = šalātu = zer-, durchschneiden, spalten

ősmongol *PÜRü- = reszel, dörzsöl

mongol ÜRü- = ua.

középmo. HÜRü- = ua.; vö.mandzsú FÜRü- = kis darabokra vág.

Az ősnyelvi - sumér - g-hang.

g = g Az irodalmi mongolban megmaradt mint primér ~~h~~-néma. A szóelején.

 giš 296,11 = hušabu = Zweig
mongol GESigün = ág, faág
kalmük GEŠün = ua.

 gur 111,7/8/9 = sah~~h~~aru, sak~~h~~apu, taru = /sich/wenden,
↓
drehen, umwenden
mongol GURbaji- = ide-oda forog; csavarodik, kanyarog

g = g : g > γ . A szóvégi összefüggés.

 ugu 412,2 = eli = auf, über, oben
mongol ŪGEde = fel, fölé, fent, rá
ewenki UGŪ = ua.

 zig 84,47 = tar~~h~~āsu, tirsu = richten; Richtung
mongol JŪGLE- = irányít
kalmük ZŪGL- = ua.

 ug 130,6 + ug₂ 444,11 = dak~~h~~k~~h~~u = zermalmt, klein
↓
vö. dak~~h~~āku = zerstossen
mongol OŪur = mozsár
vö. UŪur = ua.

 sig₃ 295,26f = mah~~h~~āsu = schlagen, einschlagen
mongol ŠIŪa- = bever

 sig₃ 295,17f = zak~~h~~u, zak~~h~~iku = Sturm, Wind
mongol ŠIŪurgan = hóvihar.

g > k : g > q : nyelvjárásban: x A szóelején.

 gir₂ 10,2 = naglabu = Messer, Schermesser
mongol KIRŪ- = nyír

 gir₁₁ 152,19 = šamādu = spannen, anspannen
mongol KERē- = keresztülkasul megköt, kifeszít
khalkha KIR- = ua.

 gur₂ 362,28 = kanāšu = biegen, sich beugen
mongol QORbaji- = meggörbül, összehajlik
kalmük XORwā- = ua..

gab 167,4 = irtum = Brust

mongol QABirga = mell-rész; borda

kalmük XÄWṛ a = ua.

A szóvégí összefüggés.

ug₅ 152⁸,7a = mâtu = sterben, tot

mongol ÜKü- = meghal

sig₃ 295,26f = /ab/schlagen; fällen

mongol SÜKe = balta, szekerce

sag 115,7 = ummānu = Meister, Werkleute, Arbeiter

mongol ČAQar = mesteremberek, munkások

kalmük TSAXar = ua.

zag 332,35 = mişru = Grenze

mongol ĴĀQa = határ, szeglet

kalmük ZAXa = ua..

g > j A szóelején.

gal 343,5/7 = rabû = gross, vergrößert; wachsen

↓ vö.rapşu = weit

kalmük JALĤxa = nagy, széles

gar 597,3o = nûru = Helle, Licht

mongol JARagu- = fénylik, ragyog

ótörök YARuq = fény.

A szóvégén.

ag 97,9 = zakāru = reden, sprechen, sagen

mongol AJas = hang, szó

vö. AI = ua.

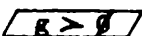
šag₅ 356,5 = damāku = gut, schön; gesund sein

mongol SAJin = jó, egészséges

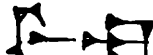

šeg₃ 579,1on/o = šarbu = Kälte

mongol SOĴi- = lovat odakötni, hogy lehüljön

g > ø A szóelején szabályszerűen lekopik.

gal/a/2 554,15 = bişşuru = vulva

mongol ALTan = női nemi szervek

 gir₃ 444,45 = alâku = gehen
 mongol IRē- = jön,érkezik
 vö.sumér ir₈ = megy

 giš 296,9 = išātu = Feuer
 mongol IŠu,ISu = korom

 giš₂ 1,2 = 480,5 = išten = eins;vö.geš = ua.
 mongol Ejil = egy a sok közül;egyenlő;hasonló

A szóbelsejében szabályszerűen kiesik két hangzó között

 ugu 536,9 = erzeugen,gebären
 mongol UGU₁ = fi

kalmük Ū₁ = ua.

hangtan: ugu > *u'u > u_u > ū = Ū₁

vö.fest 49 šag₅ 356,5 = damaku = gut,schön;gesund sein

mongol SAJin = jó,egészséges

kalmük SĀn = ua.

hangtan: šag > *saj > sajin > sa'in > sa_{in} > sĀn = SĀn.

 sig₇ 351,6 = ašābn = wohnen,sitzen
 mongol SAGu- = lakik,lakozik,ül

kalmük SŪ_{xa} = ua.

hangtan: sig > sag = sagu- > sa'u- > sa_u- > sū- = SŪ_{xa}

 dug₃ 396,7 = dumku = das Gute,Wohl,Gnade,Huld,Gunst
 mongol TAGala- = tetszik,szeret,kegyel

kalmük TĀl- = ua.

hangtan: dug > *tug = taga- > ta'a- > ta_a- > tā- = TĀl_{xa}.

g > dž A szóelején.

 gal₂ 80,16 = pitû = öffnen,offen,offenstehend

mongol JĪLdam = nyílt; lapos

kalmük DŽĀLd_m = ua.

 gid₂ 371,8/86 = ariktu = der Lange;e.Art Lanze

mongol JĪDa = lándzsa,dzsida

mandssú GĪDa = ua.

csagatáj JĪDa vagy ČĪDa = ua.

 giš = mu 61,51=šattu = Jahr/emeku : emesal/

mongol JĪL = év

kalmük DŽĪL = ua.

giš 68,30 = tilpanu = Bogen, Wurfgeschoss

vö. giš 296,12 = kakku = Waffe

mongol Jilen = nyíl

vö.magyar NYÍL.

A szóvégi összefüggéseknél tisztázni kell a különböző emleltű dzs-hangok ősforrását. Megjegyzendő még, hogy sumér szóeleji g-hang, amely az irodalmi mongolban j-hang lesz, a kalmükben z-hanggá lesz.

gar 597,47 = šakānu = festsetzen, bestimmen, aussagen, berichten

mongol JARlig = rendelet, előírás, parancs

kalmük ZARlig = ua.

gid₂ 371,31 = Janāku = hinkommen, anlangen, ankommen, vorgehen, einholen

mongol JIDkü- = törekszik, erőlködik, fáradozik

kalmük ZÜTke- = ua.

ótörök YIT- = érkezik, jut.

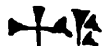
Tudjuk, hogy a sumérban a szóelején nyelvjárásbéli sajátosság a g/m hangcsere.

gir₃ 444,12 = kibsu = Tritt, Spur, Weg

vö.sumér meri₂ = ua.

mongol MÖR = űt, nyom

gal₂ 80,10 = malû = voll sein/werden; voll; Fülle

vö.sumér mal' és akkád: malû = ua.

mongol MElmeji- = megtelik, tele lesz.

Az ősnyelvi - sumér - d-hang.

A szóelején.

dal 86,41 = parašu = ausbreiten/Flügel/; fliegen

mongol DALbaga = szárny /= széles, kitárt terület/

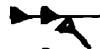

dar 114,9 = litû = spalten, zersprengen

mongol DARsaji- = /rétegesen/ hasad.

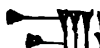
A szóvégén.

 kud 12,19 = álu = Schar, Stamm, Stadt, Heimat
mongol QUDa = rokonság, sógorság; had
kalmük XUDa = ua.

 kud 12,33 = harásu = graben, ausheben
mongol QUDug = kút
kalmük XUDug = ua..

d > t A szóelején.

 dar 114,22 = taru = bunt, gefleckt
mnogol TARlan = tarka, sötét, foltos

 dir, dirí 123,7/8/52b = ašāšu, ašuštu = Betrübniß, Leid;
↓
betrübt werden, in Leid bringen
mongol TÜRege- = fájdalomat okoz; kínoz.
A szóvégi összefüggések.

 bad₃ 152⁸,2 = adāru = verdunkelt/verfinstert sein
mongol BÜTü- = elsötétül, fénytelen lesz

 gud/u/5 389,2 = kinnatu = After.
mongol KITAi = végbél.

d > j : d > j > Ø A szóelején.

 dar 114,9/14/17/33 = litü, šalātu, šalāku, purrušu =
↓
spalten, zerschneiden, ab-/aufschneiden,
zerstückeln
mongol JARa- = mészárol; a húst darabokra vágni, a csontról le-
↓
vágni
vö. IRA- = ua.

 díb 537,4/9 = alāku, bā'u = gehen, kommen
mongol JABu- = jön, megy, utazik, mozog
kalmük JAW- = ua.
és JOW- = ua..
A szóvégi összefüggések.

 bad = til 69,20/81 = gamru, gimru = vollständig, ganz, ge-
↓
samt, Gesamtheit, Summe
mongol BAJan = gazdag, a gazdag ember; birtok, vagyon
vö. BAJaĵi- = meggazdagodik

$\boxed{d > d\check{z}}$ A szóelején.

mongol dim 94,9 = pahû = schliessen, verschliessen
 JIMuji- = szorosan lezár, lecsuk

dir 123,4 = eli = über, mehr als
 ↓
 vö. šakû = 123,39 = hoch, höchster, erhaben

mongol JERge = méltóság, rang
 kalmük ZERge = ua..

A szóvégén.

id₂ 579,427,b/455 = nâru = Fluss, Kanal

mongol Iġil = a Velga-folyam
 kalmük IDġl = ua.

ide₃ = igi 449,7/12/19 = inu = Auge; sehen; schauen,
 ↓
 blicken, beobachten

mongol Ūġe- = néz, lát
 kalmük ŪZ- = ua.

$\boxed{d > \check{d}}$ A szóelején.

dib 537,4/23/37/39/49 = ahâzu, kamû, şabâtu = ergreifen,
 fassen, festnehmen, packen

mongol ĞIMki- = csíp, elcsíp, megragad

dug₃ 396,3 = birku = Knie

mongol ŐÖKüle- = letérdel, térdreereszkedik
 A szóvégén.

ad 145,2/39 = abu = Vater

mongol EŪige = apa, atya

kalmük ETSgû = ua.; vö. d > ts/-a/.

$\boxed{d > s}$ A szóelején bizonyítható.

dub₂ = dah/352,12;537,49-124,33 = tamâhu, şabâtu = fassen
 packen, ergreifen

↓
 vö. dubbin = şupru = Krallen, Klauen

mongol SABar = karom

vö. SABsalgan = harapó-/csípófogó

dug₃ 396,3 = birku = Knie

mongol SŐGûd- = térdel, letérdel

A szóvégi összefüggés is kimutatható.

 kud 12,55/48 = šapulu = paarweise...
↓
vö. parāsu = entzweien

mongol QOS = pár, két darab

kalmük XOS és XOŠ = ua..

$d > l$ A sumér szóvégi d-hang sok esetben l-lé lesz a mongolban.

 bad 69,54 / = idim / = sakla = dumm, töricht

vö. bad₃ 152⁸,2 = adâru = verdunkelt, verfinstert sein/werden

mongol BALai = sötét, értelmetlen, buta, vak

 bad 69,100b = bešu = zerfallen, zerrissen sein

↓
vö. hapû = zerbrechen, zerstören

mongol BALbara- = széttör, elpusztít.

Az ósnnyelvi - sumér - p-hang.

Mint primér hang eltűnt az irodalmi mongolban a szóelejáról, ugyanúgy a másodlagos $b > p$ változás is, amint láttuk. A szóvégi egybeesett a b-hang összefüggéseivel. A kalmükben b-vé is válhat.

 pa 295,11 = appu = Gipfel

ósmongol *PEkin = fej, kezdet

mongol Ekin = ua.

középmo. HEkin = ua.

 pad₃ 450,3/4 = amâru = sehen

ósmongol *PADîra- = észrevesz, figyelembe vesz, figyel

mongol Aîra- = ua..

A szóelején a $p > b$ változás is kimutatható.

 peš_{5/6} 354,88 = kamû = verbrennen, brennen

kalmük BEŠ = sütőkemence

vö. magyar PEST = ua..

Az ősnnyelvi - sumér - t-hang.

t = t A szóelején szélteben bizonyítható.

 tala 383,7 = rapāšu = weit, breit, ausgedehnt sein
mongol TALA = nyílt pussta, lapály, nagyobb/kisebb síkság

 tul₂ 511,5 = issū = Kinnbacke, Kiefer
mongol TALya = áll, állkapocs

 tag 126,22 = mahāsu = abschlagen, fällen
mongol TAGari- = fát vág, dönt

— n — tag 126,34 = rakāsu = binden, festfügen, an-/zubinden
mongol TEGle- = leköt, lefűz

— || — tag 126,22 = mahāsu = weben
mongol TOKi- = fon, behurkol

— || — tag 126,28 = natū = schlagen
mongol TOGsi- = kopog,

 tum 207,9 = tabū, tebū = anrücken, einfallen; Angriff,
Einfall

mongol TUMturi- = támad, megtámad, körülkerít.
A szóvégén.

 ſitag 62,3 = ellu = rein
↓
vū.akkád gašdu = heilig, rein
mongol SEſer = szent, felszentelt.

t > š A szóelején.

 tim 465,2 = balātu = leben; Leben
mongol ČINar = tulajdonság, belső lény, természet

 til 69,20/81 = gamāru = zu Ende sein, fertig sein
mongol ČILA- = befejeződik, végét éri, betelik, teljesül

 tala 383,7 = tág, nyílt, széles, lapos
mongol ČALAgar = ua.

kalmük TSALAyar = ua.; vő.: t > ts /-e/.

A szóvégi összefüggés egybeesett a d-hang fejlődésével.

t > d A szóelején elfogadható hangfejlődés.

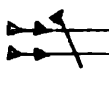
 tab 124,3 = esëpu = hinzufügen, verdoppeln
mongol DABta- = gyarapodik, ismétlődik

 tuk/u/7 536,62 = râdu = ungestüm, stark, mächtig
mongol DOGsin = vad, vakmerő, szilaj

ujgur TOXsin = ua.

magyar TAKsony...

 tuk /= tuktuk/ 515,9d = râbu = erbeben, erzittern
mongol DOGdu- = remeg, reszket.

 t > ø A szóelején sok esetben lekopik.
tag 126,34 = rakâsu = anbinden, zubinden, zurüsten, fest-
fügen, einspannen

mongol AGsa- = hozzáakaszt, hozzáköt, felszerel

kalmük AKsa- = ua.

magyar AKaszt, AGGat/hozzá-, rá-, össze-/

 tuk/u/7 536,62 = râdu = ungestüm, stark
mongol AGsug = vad, szilaj

kalmük AKsug = ua.

vö. DOGsin = ua..

Az ósnyelvi - sumér - k-hang.

k = k A szóelején széltében bizonyítható.

 kid 63,13 = karâsu = spalten, trennen, zerschneiden
mongol KIJaöl- = szétforgácsol, szétvág

 ki3 97,4 = epêsu = machen, tun
mongol KI- = ua.
török QIl- = ua.

 kur4 483,3o = kabâru = dick werden/machen
mongol KÜR = kövér

 kur2 6o,34 = kippatum = Krümmung, Kreis
mongol KÜRdū = kör.

A szóvégi összefüggés egybeesett a g/k-hangfejlődéssel.

k > q A szóelején.

kur₄ = kuru₄ = kurum 12,62 = matû = geringer werden, zu
klein sein
vö.akkád kurû = kurz,klein

mongol QORuga- = szorít,rövidít
kalmük XORā- = ua.

kur₂ 60,17 = pahāru = sich versammeln

mongol QURim = gyülekezet,gyülekezés
kalmük XURṁ = ua..

A szóvégi összefüggés egybeesett a g/k hangfejlődéssel.

Az ósnyelvi - sumér - h-hang.

$\boxed{h > x}$: $\boxed{h > q}$: $\boxed{h > k}$: $\boxed{h > g}$
A szóelején.

haš 12,76 = kadādu = sich neigen,sich biegen

kalmük XADŽi- = hajlik,görbül

mongol QAĴijī- = ua.

és: GAĴī- = ua.

— || —

haš 12,72/73 = hašābu = abschneiden,verkürzen

kalmük XAS- = levág,megrövidít

mongol QASu- = ua.

vö.sumér kaz = ua.

hum 565,15 = hamāšu = zermalmen,zerbrechen

mongol KEMkel- = széttör,szétzúz.

A szóvégi összefüggések.

dah 169,3/10 = ʔahû, ʔehû = sich nähern,zur Seite treten
sich nahen,nahe bei

kalmük DAXa- = együtt van,barátkozik,társul

mongol DAQa- = ua.

és DAGa- = ua.

jakut DOŕor = társ

tunguz DAGa = közel

 su_h 1o2,1o = nasâhu = ausreissen, entfernen

vö. bullâ = auslöschen, vernichten

kalmük SOXor = vak, egyszemű

mongol SOQur = na.

 uh 398,6/17 = hahhn, ru'tu = Auswurf, Speichel, Spucke

mongol OKi- = okádik

és: OGi- = ua..

Az ósnyelvi - sumér - s-hang.

s = s A szóelején.

 sun 69,4o = nakâru = zerstören

mongol SÖüge- = elpusztít, megsemmisít

 sur 1o1,6/27 = sir₃ = sarâhu = schreien, ausschreien

mongol SURa- = kikiált

és: SÜRe- = ua.

mandzsú SURe- = ua.

török SÖZ = szó; r > z!

 sir₂ 371,24 = nasâhu = entfernen, vertreiben, verstossen

mongol SÜRÜ- = elűz, elkerget.

A szóvégén egybeesett az ű/z-hangokkal.

s > ű A szóelején.

 sur 1o1,52 = zanânu = regnen

vö. sumér šur 1o1,7 = ua.

mongol ŠURLa- = zúg, zuhog/az eső/

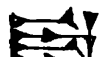
 sil 12,117 = šalâtu = zerschneiden, spalten

kalmük ŠUL- = levág, hasít

mongol SILu- = ua.

A szóvégén egybeesett az ű/z-hangokkal.

s > ő : š > tš A szóelején.

 sub₂ = sub₃ 2o6a,1o/14 = re'um = Hirt

vö. sumér siba = ua.

kalmük TŠOPan = juhász

 sil 12,117 = šalātu = spalten, zerbrechen
vö.akkád hapû, hupû, hipû

mongol ŐILügen = rés, repedés

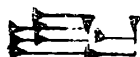
 sur 101,6/27 = šarāhu = schreien, anschreien

mongol ŐOR = kiabálás, lárma

kalmük TSOR = ua.; vö. s > ts = magyar c!

A szóvégén egybeesett az š/z-hangokkal.

s > j = šž A szóelején.

sar / = sir₃ / 152,41 = šaṭāru = schreiben

mongol ŐIRu- = ír

és: ŐURu- = ua.

kalmük ZUR- = ua.

sid 103b,8 = kuṣṣu = kálte, frost

mongol ŐUD = hideg tél

és: ŐUTu = ua..

A szóvégén egybeesett az š/z-hangokkal.

Az ősnyelvi - sumér - š-hang.

š = š A szóelején.

šur 101,7 = zanānu = regnen

mongol ŠURla- = harsog, zuhog /az eső/

vö.sumér sur = ua.

šub 68,24 = šabātu = reinfegen, reinigen, abreiben,
scheuern

mongol ŠIRūr = seprő.

A szóvégén.

ziš 296,9 = išātu = Feuer

mongol ISu = korom

vö. ISu = ua.

peš_{5/6} 354,88 = kamû = verbrennen, brennen

kalmük BEŠ = kályha, sütőkemence.

š > s A szóelején.

vö.fent šag₅ 356,5 = damāku = gut, schön, gesund sein

mongol SAJin = jó, csinos, egészséges

vö.fent šur₂ 329,5 = izzu = 1.gewaltig; 2.furchtbar

mongol SÜRekei = nagy, hatalmas; főlelmetes

vö.magyar SZÖRnyű...

A szóvégén.

vö.fent haš 12,72/73 = hašabu = abschneiden, verkürzen

mongol QASu- = levág, megrövidít.

š > š A szóelején.

 šeg₃ 579,104c/d = zanānu, zunnu = regnen; Regen
mongol ČIG = nedvesség; harmat; eső

 šar₂ 396,25 = rabû, rabiu = gross, geschwollen,
↓
wachsen, gross werden/sein

mongol ČARdaji = nagy-hasú; terhes, viselő.

A szóvégén.

 giš 296,4 = emûku = Macht, Kraft
mongol KÜČi = erő, hatalom

vö. sumér huš 399,204a = ua.

 aš 1,38 = ahu = Bruder

mongol AČi = az öccs gyermeke; unokaöccs.

š > dž A szóelején.

vö.šag₅ ša₆ 356,5 = damāku = gut

mongol JA, JE = jó

kalmük DŽĀ = ua.

vö.fent šeg₃ 579,104n/c šarbu = Kälte

mongol JĖKere- = hideg lesz

kalmük ZEK- = ua.

khalkha DŽIX- = fázik.

A szóvégén.

 uš 211,16/48 = birku; rahû = Penis; begatten
mongol OĴu- = koital

vö. OĴuga = penis.

 A szóeleji összefüggés.

 šag₄ 384,2 = amâtum = Wort

mongol JABsi- = fecseg, sokat beszél

kalmük JAWši- = ua.

vö. magyar SZAVak, SZÓ

hangtan: šag > *jau > jau > jaw = JABsi.

A szóvégi összefüggések.

► aš 1,12 = magâru = sich einigen, übereinstimmen

mongol EJe = egyetértés, egyezés

► haš 12,72/73 = hašâbu = abschneiden, zerschneiden

mongol QAJiči = olló

QAJičila- = ollóz, vág.

 Csak a szóvégi összefüggés bizonyítható.

► giš = mu 61,51 = šattu = Jahr/emeku : emesal/

mongol JIL = év

kalmük DŽIL = ua.

 giš 68,30 = tilpanu = Bogen, Wurffgeschoss

vö. giš 296,12 = kakku = Waffe

mongol JILen = nyíl; dárda.

Az ósnyelvi - sumér - z-hang.

 A szóeleji összefüggések.

 zag 332,40 = pâtu = Rand, Grenze, Seite

kalmük ZAXa = szegély, szél, határ, szeg-vég

mongol JAQa = ua.

 zal 231,150a = kamû = verbrennen/v.d. Flamme/

kalmük ZALi = láng, tűz; parázs

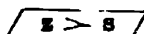
mongol JALi = ua.

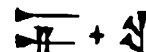
 zil₂ 126,8 = damâku = gut, freundlich, gnädig

mongol JILga = barátságos; finom

► zig 84,47 = tarâsu = /sich/ausstrecken, /sich/erstrecken

mongol JIGi- = kinyújt, nyújtózkodik.

 A szóelején.

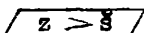
 zal / = sal, šal, sar, sar/ 381,3/52/55 = namâru, nâru,
napârdu = hell, licht; glänzen, leuchten
mongol SARA = hold/szószerint: a világos, a fényes/

 zur 437,6 = nuhhutu = bittem
mongol SURu- = fragen, bittem

 zir/zi-ir/ 84, lo8/9 = ašutu = Leid, Schmerz
mongol SIRA = fájdalom, belső betegség
A szóvégén.

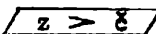
 gaz 192,2o = kiš libbi = Zorn, Wut
mongol GASal- = bänkódik, szomorkodik

 kaz 4o5,9 = kašāsu = zer-, abschnneiden
mongol KEŠeg = darab/ = a levágott/
vö. orosz KUSók = ua./kölcönszó a mongolból.../.

 A szóelején.

vö.fent zir 84, lo8/lo9 = ašāsu = leiden; Leid, Schmerz
mongol ŠARKira- = fáj, fájdalmat okoz
A szóvégén.

vö.fent gaz 192,2o = kiš libbi = Zorn, Wut
mongol QAŠara- = bánt, bosszant, megszorít.

 A szóeleji összefüggések.

 zig 84,47 = tarāsu, tiršu = gerade richten; Richtung
mongol ČIKe = egyenes irányba; irány
vö. ČIG = egyenesen előre; irány
kalmük TŠIK = ua.

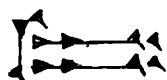
 zil₂ 126,5 = banū = hell, licht sein
mongol ČELmü = világos, derült

A szóvégi összefüggések.

 *izi / = bil / 172,159d = kašāln = wenig, gering sein
mongol UČŰken = kevés, nem sok, kicsi
vö.magyar ICI-pici.

Az ósnyelvi - sumér - m-hang.

m = m A szóelején.

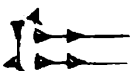
murgu 567,4/6/13 = esensiru = arkatu = Rückseite,
Rücken, Rückgrat

vö. sumér mur₄ = ua.

mongol MÖRge = hát.

A szóvégi összefüggések.

hum/gum,kum/ = 565,15 = hamāšu = zermalmen, zerschlagen

mongol QAMqal- = szétver/zúz, szétrombol.

Az ósnyelvi - sumér - n-hang.

n = n A szóelején.

nim 433,10 = multiplizieren

mongol NEMe- = hozzáad; sokszoroz; gyarapodik

vö. akkád elū, šakū

nigi 483,50/106 = saḥāru = sich wenden, drehen
verdrehen

mongol NIGU-l- = hajlít, összehajt, ráncol.

A szóvégén: / n = n; n > ű; n > ŋ /.

gan/a/143,14 = riksu = Band, Binde, Seil, Tau
rakāsu = /an/ binden; einspannen

mongol GANjuga = nyeregcsíj

gan/a/4,6 540,4 = immirtu = weibliches Schaf

mongol QONin = juh, anyajuh

tun₂ 595,26 = šapālu = gesenkt, gebeugt sein
vö. šapliš = unten

mongol TOŋgaji- = lehajlik, fejfel lehajol

ö.fent tun₂ 595,12 = mākalu = Behälter, Ledertasche

mongol TOŋqu = tömlő /kumiszedény/.

Az ósnyelvi - sumér - l-hang.

l = l A szóelején bizonytalan, csak a szóvégi össze-
függés mutatható ki.

mongol KÜLl- = megköt, ieköt
vö. KÜLige = bilincs
vö. magyar KÖLőnc, KÖLenc!

mongol ŐELmü = világos, derült
zil₂ 126,5 = banû = hell/licht sein

ősfent zal 231,150a = kamû = verbrennen/v.d.Flamme/
mongol ĴALi = láng, tűz, parázs.

Az ósnyelvi - sumér - r-hang.

r = r A szóelején eltűnt - a tudomány megállapítása:
szerint; ám, úgy vélem, hogy ez az eltűnt szóeleji r-hang
mégiscsak kimutatható.

1. Hangzóelőtétellel/Lautvorschlag/"eltűnt" a primérr-fo-
néma a szóelejéről.

ra /= ri 86,24 / 328,11/12/19 = mahâsu = /er/schlagen,
einschlagen, verwunden
vö. lapâtu = ergreifen, auffressen
vö. ahâzu = fassen, halten
vö. şabâtu = kapern, sich bemächtigen,
ergreifen, festhalten

mongol aRAGA-tan vagy: aRIja-tan = ragadozó állatok
aRagan = zápfog, agyar
aRagatu = róka /ragadozó.../
meg-RAGad

RAGadozó-állat

török aZAw = agyar < *aRAw

vö. magyar * RAw-ka > ró-ka = róka!
kalmük aRĀta = róka.

2. Metatézissel helyet cserélt az utána következő vokállissal.

ri 86,41 = parâšu = ausbreiten/Flügel/; fliegen

mongol ERbeji- = repked, repül, lebeg

vö. ERbekei = lepke

vö. magyar REbdes, RÖpköd, stb.

hangtan: *REbeji- > ERbeji-.

A szóvégű összefüggés szélkében bizonyítható.

tur₅ 58,10/11 = beschwerlich/fallen, schmerzlich,
erkrankt, schlecht; Schmerz, Leiden,
Widerstand leisten

mongol TÜRni- = szenved, kínlódik, tűr

vö. fönt ſur₂ 329,5 = izzu = 1. gewaltig, 2. furchtbar

mongol SÜRekei = nagy, hatalmas; félelmes; szörnyű.

r > l A szóvégű kimutatható.

tar 12,88 = hapû = zerbrechen, zermalmen, zerreiben

mongol TALqada- = morzsál, összetör, darál

uru 38,2 = âlu = Stadt, Heimat, Schar, Stamm

mongol ULUs = nép, emberek; ország

vö. akkád ÂLU = ua.

magyar VÁROS; v-protézis

bar 74,302 = kapru = Dorf

74,79 = mahâzu = Tempel-Stadt

mongol BALgasum = falu, város.

II. Vokalizmus.

Az első szótag magánhangzóí.

Az ényelvi - sumér - a-hang.

a = a

 ag 9^u, 9 = zakaru = sagen, rufen, reden
mongol AJida- = kiabál, hangosan beszél, feleség, hív
vö. AI = hang

bar 74, 15 = ukkušu = beenden, beendēt
mongol BARa- = befejez, véget vet

a = o

tag 126, 22 = mahāsu = weben
mongol TOKi- = fon, behurkol

 an 13, 18/36/38/56 = šakū = hoch, erhaben, sich erheben
mongol ONdaji- = felemel, felemelkedik
ONDagar = magas, magasztos

a = u

bad 69, 10e = bēšu = zerfallen, zerrissen sein
mongol BUFarla- = széttép
vö. BUfara- = szétesik

a = e

gab 167, 56 = gabrū = entsprechend; Nachbildung,
Duplikat
mongol KEB = alak, minta

gar 496, 30 = uūru = Licht
mongol GERel = fény; sugár

a = ö

 bar 74, 54 = zāzu = teilen
mongol BÖLög = szakasz, rész
vö. BÖL- = oszt, feloszt

a = ü

- bad₃ 152⁸,2 = adâru = verdunkelt,verfinstert sein
 mongol BÜTÜ- = sötétedik,fénytelen lesz
 bad 69,loo = beheben,beenden
 mongol BÜTÜ- = elkészül,beteljesedik

a = i

- sar 152,41 = šatâru = schreiben
 mongol ĴIRu- = ír
 gal₂ 80,16 = pitû = öffnen;offen;offenstehend
 mongol ĴIIDam = nyílt;lapos/a tájék/.

Az ősnyelvi - sumér - e-hang.

e = e

- še 367,58d = patânu = essen,speisen
 vö.si 112,56 = šebu = sich sättigen
 mongol ĴEne = farkasétek
 mandzsú ĴE- = eszik
 šeg₃ 579,lon/o = šarbu = Kálte
 mongol ĴEKere- = lehül,hideg lesz

e = a

- eme 32,1 = lišânu = Sprache,Rede,Gerede,Dialekt
 mongol AMAla- = nyilatkozik,vmit mond,kimond,ígér,szavát adja
 en 99,7 = kabû = sprechen,rufen,reden,sagen;Wort
 mongol ANir = hang,visszhang,válasz

e = o

- šeg₃ 579,lon/o = šarbu = Kálte
 mongol SOĴi- = lehűt, lovat lehülésre odaköt
 II en 99,3 ōlû = hoch,oben,oberer
 vö.sumér an = ua.
 mongol ONdaji- = felemelkedik,felemel
 vö. ŪNdeji- = ua.

e = ö

eš 472,14,3/4 = ma'adūtu; eli = Vielheit, Menge,
gross sein, viel werden/sein; mehr, mehr als

mongol ÖSke- = szaporít, nagyít

e = i

šeg₃ 579,104c/d = zanānu, zunnu = regnen; Regen

mongol ČIG = nedvesség; harmat; eső.

Az ósnyelvi - sumér - u-hang.

u = u

gur 11,7/8/9 = saḥāru, sakāpu, tāru = /sich/wenden,
drehen, umwenden

mongol GURbaji- = forog, csavarodik, kanyarog

bur₃ 411,131,143_r = šuplu, šuttu = Tiefe, Grube

mongol UR = nyílás, mélyedés, verem

u = o

gur₂ 362,28 = kanāšu = biegen, sich beugen

mongol QORbaji- = meggörböl, összehajlik

kud 12,55/48 = šapulu = paarweise...

mongol QOS = pár, két darab

u = ū

ug₅ 152⁸;7a = mātu = sterben, tot

mongol ŪKū- = meghal

bur₂ 11,28 = napāhu = blasen, wehen, anblasen

mongol ŪLije- = fúj

u = ö

ugu 412,2 = eli = auf, über, oben

mongol ÖGEde = fel, fölé, fent, rá

du_g₃ 396,3 = birku = Knie

mongol ČÖKüle- = letérdel

u = a

- dub 338,11 = kanâku = siegeln
 mongol TAM₇a = pecsét, tamga
 dug₃ 396,7 = dumku = das Gute, Wohl, Gnade, Huld, Gunst
 mongol TAGala- = tetszik, szeret, kegyel

u = e

- hum 565,15 = hamâšu = zermalmen, zerbrechen
 mongol KEMkel- = széttör, szétzúz, szétrombol
 vö. QAMqal- = ua.

- ubur 291,4ab = tulû = Brust
 mongol EBÛr = mell; előrés

u = i

- šub 68,24 = šabâtu = reinfegen, abreiben, scheuern
 mongol ŠIŕûr = seprő
 gud/u/₅ 389,2 = kinnatu = After
 mongol KITai = végbél.

Az ósnnyelvi - sumér - i-hang.

i = i

- sig₃ 295,26f = mahâsu = /ein/schlagen
 mongol ŠIŕa- = bever
 ki₃ 97,4 = epêšu = machen, tun
 mongol KI- = csinál, tesz, cselekszik

i = e

- gir₁₁ 152,19 = samâdu = spannen, ausspannen
 mongol KERE- = keresztülkasul megköt, kifeszít
 giš₂ 1,2 = išten = eins
 mongol Eŕil = egy a sok közül

i = a

- sig₇ 351,6 = ašābu = wohnen, sitzen
 mongol SAGu- = lakik, lakozik, ül
 dib 537,4/9 = alāku, bā'u = gehen, kommen
 mongol JABu- = jön, megy, utazik, mozog

i = u

- sid 103b,8 = kuṣṣu = Kälte, Frost
 mongol JUD = hideg tél

i = ü

- sir₂ 371,24 = nasāhu = entfernen, vertreiben, verstossen
 mongol SÜRÜ- = elűz, elkerget.

A bemutatott fonetikai összefüggések világosan bizonyítják a mongol nyelv hangrendszerének "sumér" eredetét, így hát a sumérnak nevezett ősn nyelv a mai modern mongol nyelvek egy ősi fejlődési fázisa. A mongol nyelvek is a sumér nyelv örökösei, ami azt jelenti, hogy a sumérnak nevezett nyelv nem halt ki, hanem tovább él a mongolnak nevezett nyelvekben.

A hangváltozás szabályos, kivételes esetek nincsennek sem a mássalhangzók sem pedig a magánhangzók egyeztetésénél.

Szigorúan követtem a szaktudomány által előírt nyelv-összehasonlítási szabályokat, így hát nem érhet szemrehányás, hogy mellőztem az elfogadott fonetikai törvényeket két vagy több időoma összehasonlításánál. Pl. természetes folyamat a mongol dž-hagot a d, š, z, stb. hangokból levezetni, mert ez a fonetikai tulajdonság mindenben megfelel az urálaltáji nyelvek hangváltozási törvényének.

Az összehasonlításnál a "mongol" jelzés minden esetben az irodalmi mongolt jelöli, más mongol tájszólást külön is megneveztem, mint: kalmük, khalkha, stb..

Megemlítem még, hogy az ékjeleket több helyen elhagytam, elkerülve ezzel a szükségtelen ismétlést; a megadott számok alatt kikereshető az idézett szó...

Harmadik rész:

sumér-török

összehasonlító fonetika.

I.Szakasz: sumér-ótörök.

A következőkben azt a török nyelvet mutatjuk be, amelynek írott szövegeit a tudomány a Turfán-szövegek elnevezés alatt ismerteti. A kutatás a Krisztus utáni nyolcadik századra teszi ennek a szövegnek keletkezési idejét.

Amint tudjuk, a sumérnak mondott nyelvet még beszélték az ősi sumér földön minden bizonnyal a Krisztus előtti hetedik században, ha nem is olyan általánosan, mint ezer esztendővel előbb. Így hát joggal állíthatjuk, hogy ez az ótöröknek mondott idioma, időben a legközelebb áll a sumér nyelvhez.

Sokkal közelebb, mint a germán nyelvek az úgynevezett és szanszkritnek tartott nyelvhez...

Egyébként elérkezett az ideje, hogy megvizsgáljuk ennek a szanszkrit nyelvnek a viszonyát a sumérhoz, mert föltételezhető, hogy számtalan sumér szó, mint kölcsönszó mutatható ki ebben a szanszkritnek mondott nyelvben...

A sumérnak nevezett ősnyelv ősi alakja ennek az ótöröknek elnevezett nyelvnek; az összehasonlításnál felhasználhatja a nyelvtudomány az ótörök szókinccset, mint közbeeső hangtörténeti fejlődési fázist, mondjuk, a sumér nyelvtől a mai török nyelvekig, de ugyanúgy a finn-nyelvi összefüggésekig is...

Mert, sumér:	kid vagy kad ₄	354b,89 = /ver/bindén,
	↓	festfügen, zusammenfügen
ótörök	QAT-	= hozzáköt, csatol
török	KAT-	= ua.
mongol	QANTar-	= megköt; befog/lovat/
finn	KYTkeä	= /oda/köt; csatol
magyar	KÖT.	Stb..

A hangtörténeti folytonosság oly szembeötlő, hogy csak nyelvi azonosságról és folytonosságról beszélhetünk.

A sumérnak nevezett ősn nyelv a mai török nyelvek egyik ősi bb fejlődési fázisa, ugyanúgy mint az eddig bemutatott finn és mongol nyelveké. Feltehető, hogy a töröknek nevezett nyelvek is öt ezer évvel ezelő tt átmentek azon a fejlődési fázison, amely nyelvi formát ma a tudomány "sumérnak" nevezi.

Szerkezetében a sumér nyelv éppen olyan aglutináló, mint származékai, a török nyelvek, ebben az esetben az ótörök nyelv.

A sumér nyelv hangrendszere.

1. A mássalhangzók: b, p; g, k, k̄; d, t, t̄

z, s, s̄, š

m, n, l, r

h

2. A magánhangzók: a, e, u, i

Mint minden népnyelvben, a következő hangváltozások mutathatók ki a sumérban:

b — p; g — k — k̄ tájsszóbeli h — g — ∅

d — t — t̄

t — ∅

z — s — s̄ — š

b — g — m

š — l — r

k — g — š

b — m

n — š

d — g

végül: dentális - szibiláns.

Az ótörök nyelv hangrendszere.

1. A mássalhangzók: b - g - d; š - dž - ž - z - s - š - y

p - k - t; l - m - n - r - w/v/ - ŋ

f - q - ō;

h - x - r;

2. A magánhangzók: a - o - u - i

ä - ö - ü - e - a

I. Konzonantizmus.

Az ósnyelvi - sumér - b-hang.

b = b A szóelején.

✚ bar 74,50 = bašû = sein, dasein, bestehen, vorhanden sein,
↓
stattfinden

ótörök BAR- = van, létezik, megtörténik

vö. BARír- = ua.

✚ bad 69,100 = bēšû = zerfallen/zerrissen sein

ót. BUṬarla- = széttép

✚ bad 69,100 = ukkušû = beenden; beendet; vollendet

ót. BŪṬ- = befejez, bevégez

vö. BŪṬír- = ua.

A szóvégén.

⇐⇐ ab 128,1 = abu = Vater

ót. ABa = apa

—||— ab 128,3 = šibu = alt, Greis; Aeltester

ót. ABučka = aggastyán; öreg, agg

—||— ab 128,2 = aptum = Wohnung

ót. ÄB, EB = ház; sátor.

b > p A szóelején.

Csak néhány egyezésben mutatható ki.

✚ bar 74,302 = kapru = Dorf /uru bar-ra/

ót. PALÍq = város

vö. BALÍq = ua.

A szóvégén.

gab 167,55/57 = mahāru = annehmen, abnehmen, erhalten,

↓
empfangen

ót. QAP- = kap, elkap

šub 68,24 = šabātu = reinfegen, abreiben, scheuern

ót. SŪPūr- = kiseper

vö. SIPír- = ua..

ót. tab 124,15 = napharu = Gesamtheit, Summe
TOP = mind/nyájan/, egéez/en/, teljes/en/.

b > m A szóelején.

ót. bar 74,58 = zumru = Leib, Körper
MARim = test, testi szerv
A szóvégén.

ót. dub / = dab / 138,11 = kanaku = siegeln
TAMya = pecsét, tamga,

b > v : b > f . Az ótörökben csak a szóvégi egyez-
zés mutatható ki.

ót. šub 68,2 = abaku = drehen, wenden
TÄWir- = csavar, fordít
vö. TÄVril- = ua.; csavarodik, fordul
köztörök ČEVir- = ua.
és ČEVril- = ua.

▲▲▲ šab₂ 384,8 = libbu = Herz, Inneres, Gemüt, Gesinnung,
Wunsch, Herzenssache

ót. SÄW- = szeretet, kedvel
SÄF- = ua.
SEV- = ua.
SÄWinč = öröm.

b > ǵ A szóelején lekopik.

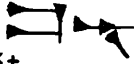
ót. bar 74,24/105 = arkatu, pudû = hinterer; Rücken
ARqa = hát, hátsó rész
ARt = hát

▲▲▲ bar/a/2 344,3/6/7/11 = ašābu, šubtu = wohnen; Wohnung
ót. ÄRgü = lakás

ót. bar 74,93 = nisû = entfernen
ÄRtûr- = eltávolít.

Az ősnyelvi - sumér - g-hang.

g = g A szóelején csak szórványosan bizonyítható.

 ót. giš₅ N 72e = hišibtu = Fülle, Reichtum
 GENJ = gazdagság; š > ndzs

A szóvégi összefüggés már elterjedtebb.

zig 84,45 = tibû = sich erheben, aufbrechen, weichen,

↓
sich aufmachen

ót. SEGri- = szökik, szökken, szökel

de: SEKri- = ua.

g > r A szóelején csak szórványosan bizonyítható.

 ót. gal₂ 80,22 = šakânu = machen, bewirken, schaffen, arbeiten
 ↓
festsetzen, bestimmen

ót. ŒIL- = csinál, kivitelez, tesz, működik, alkot

QIL- = ua.

A szóvégi összefüggés széltében bizonyítható

sag₂ 295,100a = mahâšu = schlagen

ót. ČAŕ- = üt, ver

šag₄ 384,118/9 = unnînu, enênu = seufzen; Seufzen

ót. SĪŕit = sóhaj

šag₅ 356,5/7 = damâku = gesund, gut; Wohl; das Gute

ót. SAŕ = egészséges; jól.

g > q A szóelején.

 ót. gul 429,6 = kalû = gefangen halten
 QUL = rabszolga

QULad- = rabszolgává tesz

gir₁₁ 152,19 = šamâdu = spannen, anspannen

ót. QUR- = feszít, kifeszít

köztörök GER- = ua.

A szóvégén.

tag 126,22 = mahâšu = schlagen, einschlagen, treffen,

↓
weben

ót. TOQn- = ver, bever, eltalál; szó

sig 592,loff = katnu = eng,dünn

ót. SĪQ = szűk.

g > k A szóelején.

gig 456,43 = zāru,sēru = Hass,hassen,gehässig

ót. KĀK = gyűlölet

gig 424,18 = kiṣṣu = Raserei,Zorn

ót. KIKšūr- = mérgesít,feldühösít

gid₂ 371,7/8/86 = arku = lang,lang werden

ót. KIČ = sokáig,hosszan

A szóvégén.

dug₃ 396,26 = rahû = giessen,ausgiessen,begiesen

ót. TÖK- = önt,öntöz

köztörök DÖK- = ua.

dug₃ 396,3/109 = birku;kamāšu = Knie;sich beugen

ót. ČÖKit- = térdet hajt

ČÖKä = térdhajlat = csukló.

g > x A szóelején.

gašan 350,7 = bēltu = Herrin,Fürstin,Besitzerin

ót. XATUN = feleség,úrnő,királynő

vö. QATUN = ua.

A szóvégén.

ag₂ 183,17 = rāmu,rēmu = lieben,zugetan sein;Gande,

↓ schenken,begnadigen,sich erbarmen

ótörök AXī = nagylelkű.

g > y A szóelején.

gid₂ 371,31 = sanāku = ankommen,anlangen,einholen,

↓ hinkommen

ót. YIT- = megérkezik,jut,eljut

gir₃ 444,45 = alāku = gehen

ót. YÜR- = megy

A szóvégén.

ag 97,9 = zakāru = reden,sprechen,sagen

ót. AY- = mond,szól,beszél

AYg = szó.

g > ø A g-hang a szóelején szabályszerűen lekopik.

gar 597,11 = bašû = sein, dasein, vorhanden sein, haben

ótörök ÄR- = van, létezik

gig 446,5 = muršu = Krankheit

ót. IG = betegség

vö. YIG = ua.

gir, 444,12 = kibsu = Tritt, Spur

ót. IZ = nyom, lépés; r : z-hangviszony

gal₂ 80,2/22 = ašâbu, šakânu = wohnen, sitzen, setzen

ót. OLur- = ül; ültet

 gal 343,7 = rabû = gross, wachsen; e. Amtstitel, Fürst

ót. ULu = nagy, nagyság, előljáró

ULrad- = nől, megnől

vö. sumér gul 429,31 = rabbu = nagy.

?egyjegyzés. A sumér g-hang az ótörökben egyezik a dž-hanggal; ám, csak néhány egyezéssel bizonyítható a j- és a č-hang összefüggése.

d > dž A szóelején.

 gid-a₂ 371,8/86 = ariktu = der Lange, e. Art Lanze

ótörök DŽIDA = lándzsa, dzsida

vö. ČIDA = ua.

gid₂ 371,31 = sanâku = ankommen, anlangen

ót. DŽIT- = megérkezik, jut

vö. YIT- = ua.

 gar 597,42 = šakânu = festsetzen, bestimmen, berichten,
↓
aussagen

ót. DŽARliγ = rendelet, előírás, parancs

vö. ČARliγ = ua,

vö. YARliγ = ua..

Az ósnyelvi - sumér - d-hang.

d = d Mint primér hang a szóelején nem mutatható ki az ótörökben, a szóvégi megmaradt mint elsődleges hang, d és ð összefüggéseiben.

Δ ud₄ /= u₄/ 381,11/12 = ūmu = Zeit

ótörök ÖD = idð

vö. Öð = ua.

id₂ 579,427b/455 = Fluss,Strom,Kanal

ót. IDil = folyónév,folyó

vö. EDil = ua.

gid₂ 371,24/s5 = šadādu = ziehen,dahinziehen

nīsu,nasāhu = sich entfernen

ót. KID- = elmegy,elindul,elmenekül

vö. KED- = u_a.

vö. KEð- = ua.

gid₂ 371,31 = sanāku = festhalten e.Menschen,schliessen

festbinden

ót. GÜDāsīl- = óriz

vö. KÜDez- = ua.

vö. KÜðez- = ua.

kud 1219 = ālu = Schar,Stamm,Heimat

ót. QADaš = rokon,rokonság;had; fivér

vö. QADaš = ua.

kud = ku 536,40 = nadû = werfen,legen

ót. QOD- = eldob,elhagy,helyez,tesz

vö. QOð- = ua..

d > t Ez a hangváltozás a sumér d-hangtól az ótöröknek mondott nyelv t-hangjáig számtalan összefüggéssel bizonyítható úgy a szó kezdetén, mint a végén.

dug₃ 396,2b = rahû,rihû = ausgiessen,zeugen,befruchten

ót. TAQīru = tyúk

dī 457,5 = de₂338,18 = dabābu,ḫabû = sprechen,reden,

sagen,erzählen

ót. TI- és TE- = szól,beszél,vél..

  dim₄ 60,37 = šurbû = gross
ótörök TÛMän = tízezer

— n — dim₄ 60,37 = šurbû = hoch
ót. TÛMsä = magaslat, emelkedett hely

 dur₂ 536,14 = ašâbu = wohnen, e. Wohnung beziehen
ót. TUR- = lakik
TURuṣ = lakás
A szóvégén.

ad, ad-da = 145,2/39 = abu = Vater
ót. ATA = atya, apa
AČU = ua.
ADŽU = ua..

Megjegyzés. Ezzel az összefüggéssel egyben bizonyítottuk már ele-
ve a sumér d-hang ótörök ċ és āž változatát is.

gid₂ 371,24 = nasâhu = entfernen
ót. KITär- = eltávolít
KETär- = ua.

gid₂ 371,31 = sanâku = hinkommen, anlangen, ankommen,
↓ nahekommen
ót. YIT- = lut, érkezik
DŽET- = ua..

/ d > j / A sumér-ótörök fonetikai összefüggések egyik
jellemző sajátossága.

 dig 231,53 = narbu = Fettigkeit
ót. YAR = zsír

 dug₃ 396,10/11 = tâbu = gut
ót. YEG = jó, jól
YEGlik = jóság
vö. magyar JOG = jó / régi /

 dug 309,10 = karpatu = Topf, Krug, Gefäss
ót. YOGri = edény

dur₂ 536,59 = šubtu = Wohnung, Wohnsitz, Wohnstätte
ót. YURt = lakás, otthon, lakhely, birtok

A szóvégén.

bad₃ 152⁸,2 / = 69,3 / = adâru = getrübt, verdunkelt,
↓
verfinstert sein/werden

ótörök BUS = zavaros, sötét.

/ d > š / Csak a szóvégi egyezés bizonyítható.

bad₃ 152⁸,3 = elû, šakû = hoch, oben, hoch sein, höchster

ót. BAŠ = fej; felső; csúcs; hegy; fejedelem

bad 69,10/15 = bara₄ = uššu, uššuru = frei machen,
↓
frei lassen

ót. BOŠa- = szabadít

bad 69,54 = pitû = öffnen, offen, offene Hand

ót. BEŠ = öt / = a nyitott kéz, tenyér.../

bad 69,26 = kaspu = Geld, Silber

ót. BIŠi = pénz, érem

vö.magyar PÉZ, PÉNDZ.

Az ósnyelvi - sumér - p-hang.

Mint primér hang a szóelején nem mutatható ki az ötöröknek nevezett nyelvben. A sumér szóvégi p-hang pedig egybeesett a b-hanggal. Néhány etymológiában p > b fejlődést mutathatunk ki, de ugyanúgy: p > m is.

pa 295,11 = appu = Gipfel = csúcs, orom

ótörök MIyi = agy/velő/

⚡ pad 469,6 = pussussu, pûsusu = tilgen, zerstören

ót. BUZ- = pusztít, elpusztít, kiirt

vö.magyar PUSZtít

vö.akkád pûsusu = ua.

Figyeljük meg a következő lehetőséget.

⚡ buzur₂ 471,9 = akkád: puzru = Verborgenheit, Versteck,
Geheimnis

akkád: pazâru = verbergen

sumér: puzrum 19,2 = ua.

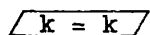
és puzur₂ = ua.

ótörök PUS- = bújik.

Megjegyzés. A sumér szó és fogalom kimutatható az akkád nyelvben, mint jövevényt szó a sumérből; ez az összefüggés igazolja a sumér szó helyes átírását, de ugyancsak az ótörök egyezés is, sőt a magyar is!

sumér	buzur
	puzur
	puzrum
akkád	pusru
	puzuru
	pazâru
ótörök	PUS-
magyar	BUJik
és	BOSZORkány. Stb..

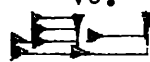
Az ósnyelvi - sumér - k-hang.

 A szóelején kimutatható.

kaz 405,9 = = zer-/abschneiden

ótörök KÄS- és KES- = vág,levág

vö. KÄSmä és KESmä = darab/= levágott.../.

 keš₂ 152 III,23/24a = = binden,fesseln.
festbinden

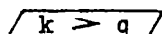
ótörök KIŠä- = megköt,megbilincsel

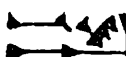
 kiš₄ 596,5 = piazu = e.Art Maus

ót. KÜSkü = egér

 kir₃ 483,23 = garâru = laufen

ót. KÜRä- = fut,elmenekül.

 A szóelején bizonyítható.

 kaš₄ 202,5 = lasâmu = laufen,rennen
ót. QAČ- = fut,elfut

 kal 322,31 = šakâ = hoch,sich erheben

ót. QALîq = 1.ég,menny; 2.felső emelet,torony

 kur₄ 483,7 = kûru = kurz,klein

ót. qîrt = rövid,kurta

kur₄ 483,31/56 = kabātu, pakālu = mächtig, stark,
 ↓
 gewaltig sein
 ótörök QURĕ = hatalmas, erős.

Az ósnyelvi - sumér - t-hang.

t = t A szóelején bizonyítható.

tar 12,82 = parāsu = scheiden, trennen, aufheben,
 ↓
 unterbrechen, abtrennen
 ótörök TAR- = elzavar, elbocsát, feloszlat, felold

til₃ 73,6 = balātu = leben
 ót. TIR- = él

til 69,57 = katû = beendigen, zu Ende gehen
 ót. TOL- = befejez, bevégez

tag 126,34 = rakāsu = /ver-/binden, /um-/zubinden
 ótö. TUG- = megköt, csomóz
 vö. TUGin = csomó, csomag.

Az ósnyelvi - sumér - h-hang.

h = x A szóelején bizonyítható.

hum 565,15 = hamāšu = zermalmen, zerschlagen
 ót. XUM = homok
 és QUM = ua..

h > q A szóelején.

haš 12,78 = kadādu = sich neigen, sich beugen
 ót. QAYit- = be-, le-, hajlik
 és QIYil- = ua.
 A szóvégén.

uh 398,6/17 = hahhu = Auswurf, Speichel
 ót. UQI- = hány, okád.

h > k Kimutatható fejlődés - a szóelején.

ót. huš 399,204a = mugdašru = mächtig, gewaltig
KÜČ = erő, hatalom

h > Ø Bizonyítható fonetkai sajátosság.

ót. hud = hul₂ 550,3/4 = hadû = sich freuen
ÜLän- = örül, kedvét leli

▶▶▶ hal 2,12 = zâzu = teilen
zittu = Teil

ót. ÜLä- = eloszt
ÜLäsik = rész.

Az ósnyelvi - sumér - l-hang.

l = l Csak a szóvégén bizonyítható.

▶▶▶ ót. šal₃ 231,47 = namâru = leuchten, scheinen, glänzen
YALtîr- = fénylik, sugárzik

▶▶▶ ót. gul₂ 12,7 = lakâtu = wegnehmen, wegraffen
YUL- = elvesz, elragad.

l = r Amint már tapasztaltuk.

ót. til₃ 73,6 = balâtu = leben
TIR- = él.

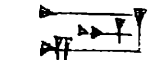
Az ósnyelvi - sumér - m-hang.

m = m A szóelején.

▶▶▶ ót. ma 342,2 = ma₃ 233,2 = alâku = gehen
MAŋ- = lép, megy
MAŋ = lépés

vö. MAN- = lép, megy

▶▶▶ ót. mal₃ 80,3 = gal₂ 597,114a = bušû = Besitz, Vermögen
MAL = birtok, gazdagság.
A szóvégén.

ótörök

ama 237,2 = ummu = Mutter

ÄMig = női mell

ÄMsi- = szopik

dim₄ 60,38 = sanâku = schliessen

vö. dim 94,9 = ua.

ót. YUM- = zár, nyom

gam 362,2 = kamâšû = abschneiden

ót. YAMur- = vág, levág, szab

gam 362,17 = kadâdu = sich neigen/beugen

ót. QAM- = felborít

šum 126,13 = hipeššû = zerbrochen, zerstört

vö. hapû = zerbrechen

ót. ŠĪMaq = rombolás, pusztítás.

Az ósnyelvi - sumér - n-hang.

n = n A szóelején szórványosan kimutatható.

nu 75,6 = tagadó szó

ót. NE = nem

A szóvégén: n és ŋ.

sum 69,40 = nakâru = zerstören, niederreißen, einreißen

ót. ŠĪN- = rombol, pusztít; lebont/házat/

ŠĪNuq = le- rombolt/pusztított; lebontott

ŠĪnuq = ua.

Az ósnyelvi - sumér - s-hang.

s = s A szóelején.

sig 592,10/11/19 = katnu = eng, dünn

ót. ŠĪq = szűk

sug 522,5 = apsû = Grundwasser; Süßwasser-Abgrund

ót. SUW = víz

- ótörök sig₂ 539,4 = šārtu = Haar, behaarte Haut, Behaarung
SAQal = szakáll
- ót. sig₃ 295,13 = zarābu = bedrückt sein, wehklagen
šīṭa- = sír
- ót. sig 592,10 = ṣahru, siḥru = klein, winzig, gering
šīq = kicsi, kis
- vö. magyar SZIKrányi
- ót. sag 295,100a = mahāṣu = schlagen, treffen
SOQ- = üt, ver.
A szóvégén egybeesett az š, z és egyéb eredetű hangok-
kal.
- ót. s > š Egy-két összefüggésben kimutatható.
sig₃ 295,39 = pašāhu = sich beruhigen, ruhig werden
šūk = csendes, nyugodt
- ót. s > č Széltében bizonyítható a szóelején.
sig 592,12 = šaplu, šapālu = gesenkt sein, tief liegen,
↓
das Untere
- ót. ČÖK- = sűlyed, esik; csökken
- ót. sig₃ 295,26 = mahāṣu = schlagen, weben
ČEK = egy szövet-fajta
- ót. si-ib/ = siḥ = zeb / 147,33 = dug₃ = schön
ČEBār = szép
- ót. sig₃ 295,100 = mahāṣu = schlagen
ČEKük = kalapács.
- ót. s > j Igen elterjedt fonetikai jelenség a szóele-
jén; egyben a dž-változat is kimutatható.
- ót. sul/u/ 12,119 = sūku = Weg, Strasse
YOL = út
- vö. DŽOL = ua.
- ót. sar 152,41 = šatāru = schreiben
YAZ- = ír; r : z-hangviszony

 su 15,11o = mašāšu = abwischen, läutern
ótörök YU- = mos, letöröl

sur 1o1,6/27 = zamāru = singen
ót. YURla- = énekel.

s > t A szóelején kimutatható.

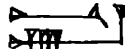
sar / = šar / 152,62 = tarādu = vertreiben, wegschicken
ót. TAR- = elzavar, elzargat.

Az ósnyelvi - sumér - š-hang.

A sumér š-hang, mint primér hang nem mutatható ki az ó-törökben a szóelején, csak származékaiban találjuk meg, tehát másodlagos hangként. A szóvégén viszont széltében bizonyítható.

š = š

giš 296,1o = zikāru, amēlu = Mann, Mensch
ótörök KIš1 = ember

 kaš₃ 211a,2 = šinatu = Urin
ótörök QAšan = húgy.

š > s A szóelején.

šag₅ 356,5 = damāku = gut, gesund sein
ót. SAš = egészséges, jó

šeg₃ 579,1o4n/o = šarbu = Külte
ót. SOšiq = hideg
SOšit- = lehül, hideg lesz
A szóvégén.

 aš₂ 339,8 = hašādu = verlangen, begehren, wünschen
ót. IŠtā- = kér, kíván, esd

uš₄ 536,26 = tēmu = Verstand
ót. USla- = ért, megért

uš 211,25 = našū = /er/heben, hochziehen
ót. ŪStār- = felemel.

š > z Csak a szóvégén bizonyítható.

ótörök uš 211,3lab = šiddu = Längseite; lang sein; lang
UZun = hosszú
UZaq = ua.

ót. giš 296,9 = išātu = Feuer
QīZarjar = égő, lángoló; forró

š > ž Csak a szóvégén.

ót. giš₂ 1,2 = išten = eins, ein
QOžul- = egyesít
vö. QOSul- = ua.

š > č A szóelején.

ót. šar₂ 396,19 = mādu = viel, zahlreich sein
ČĀRig = sereg

ót. šur 101,25 = šahātu = fliessen lassen
ČŪRKūn = húgy.

A szóvégén.

ót. aš 1,38 = ahu = Bruder
AČīqīm = bátyám!
vö. EČi = báty

ót. << eš 472,2b = šalalti = drei
ŪČ = három

ót. giš 296,4 = emūku = Macht, Kraft
KŪČ = erő, hatalom
vö. sumér huš 399,204a.

š > j A szóelején.

ót. šeg₃ 579,104cd = zanānu, zunnu = regen; Regnen
YAR- = esik/az eső/

ót. šag₅ 356,5 = damāku = gut
YAQšī = jó

ót. še 367,58d = patānu = essen, speisen
↓ vö. si 112,56 = šebû = sich sättigen
YE- = eszik

A szóvégén.

ótörök haš 12,78 = kadādu = sich neigen, sich beugen
QAY- = hajlik

ót. kuš 7,3 = kušu = Haut
QUYqa = bőr.

š > l Csak szórványosan bizonyítható.

ót. šah₂ 467,8 = Schwein = šahū
LAQzīn = disznó
vö. LAʾzīn = ua.

A szóvégén már elterjedtebb.

ót. uš₂ 69,12 = uššu = Fundament
UL = alap

ót. uš 211,26 = sanāku = binden
ULa- = összeköt

ót. uš 211,9 = imdu = Stütze
ULam = támaszték, gyám/fa/.

Az ósnnyelvi - sumér - z-hang.

z = z A szóelején nem mutatható ki, a szóvégi ösz-
szefüggés bizonyítható.

guz 565,21 = hurruru, harāru = aushöhlen, umgraben,
↓ durchgraben
ótörök QAZ- = ás, kiás
vö. QAZī- = ua.

z > s A szóelején.

ót. zag 332,17 = zāku = wehen, dahinstürmen
SAVur- = fúj/a szél, vihar/

ót. zag 332,43 = sēru = Ebene, Steppe, Wüste
SAY = puszta, síkság, pusztaság

A szóvégén.

- guz 565,11 = gaṣāsu = zerreissen
- ótörök QUS- = /szét-/tép
- gaz 192,4/5 = dāku,hipū = tőten,zerstören,schadhaft
- ót. YAS = halál,kár.
- / z > č / A szóelején.
- zag 332,47 = rakāsu,riksu = binden,verbinden;Seil,Tau,
↓
festfűgen,zubinden;Binde
- ótörök ČAYĭr = korbács,ostor/fonott,kötött/
vö. ČAVĭr = ua.
- zibin 283 = nabbillu = e.Insekt,Raupe
- ót. ČIBIN = légy,szúnyog
- zig = zi 84,31 = nasāhu = entfernen,vertreiben
- ót. ČĭQ- = elzavar,eltávolít
- A szóbelsejében.
- izi 172,15 = diparu = Fackel
- ót. ĭČĭn = fáklya.
- / z > j / A szóelején.
- zag 332,24 = itti = zur Seite,bei
- ót. YAĭru = közel
- vö. YAĭu- = közeledik
- zal 231,15od = kamū = verbrennen
- ót. YAL- = ég,meggyullad
- A szóvégén.
- gaz 192,10;N73o = pa'āsu = zerstören
- ót. QAYĭr = homok/ a szétzúzott;/sumér hum = QUM = homok!
- / z > t / A szóelején bizonyítható.
- zag 332,26 = bamātu = Höhe
- ótörök TAY = hegy
- zag 332,18 = iṣdu = Fundament,Basis
- ót. TAYaq = alap.
- / z > d / A szóvégi összefüggés elfogadható.
- gaz 192,2o = Raserei,Zorn,Wut
- ót. QADĭr = haragos,mérges,kegyetlen
- vö. QAYĭr = ua.
- guz 565,55 = šapālu,šaplu = gesenkt,unterer;das Untere
- ótörök QODĭ = le,lent.

Az ósnyelvi - sumér - r-hang.

r = r Csak a szóvégén bizonyítható.

bar = maš 74,27 = ašaridu = erster, usw.

ótörök

BIR = első, egy

bar 74,50 = bašû = sein

ót.

BAR- = van

r > l A szóvégi összefüggés bizonyítható.

bar 74,110,119 = palâ^hu = sich fürchten; Angst

ót.

BÄlinlä- = fél, megijed

uru = uru₅ 38,2 - 58,16 = alu - šubtu = Stadt, Schar,

↓ Stamm, Heimat, Kreis, Wohnsitz, Wohnstätte

ótörök

ULUš = ország, föld, lakhely, törzs, nép, emberek

r > j A szóvégi bizonyítható.

bar₂/ bara 344,10 = šarru, bēlu = König

ótörök

BOYla = uralkodói cím

vö. magyar

BÉLA...

bur₂ = 11,33 = pašâ^hu = heilen, ruhig werden/sein,

↓ sich besänftigen

ótörök

BUJan = jótékonyság, érdem

r > z A szóvégi összefüggés jellemző.

bur₂ 11,23 = parâdu = zittern

ót.

BEZ- = remeg, reszket

◀ bur/u/3 411,10 = bulû, būru = Kleinvieh, Tierjunges,

Kalb, Rind

ótörök

BUZa^hI = borjú

vö.

BUZa^hu = ua.

ur₅ 401,25 = hapîû = zerbrechen, zerstören

ótörök

ŪZ- = széttör, megsemmisít.

II. Vokalizmus.

Az első szótag magánhangzói.

Az ósnyelvi - sumér - a-hang.

/ a = a /

 ag₂ / = aka / 183,8ff = bušû = Habe, Besitz, Vermögen
ótörök Arī = vagyon, birtok

ag₂ 183,16 = sarâhu = schreien, heu-len
ót. Aŷla- = sír

šal₃ 231,41 = namâru = éllu = hell, licht; glänzen,
↓ leuchten, weiss, rein
ót. ČAL = fehér-szürke, hamu-fehér.

/ a = ä és e /

ab 128,3 = aptum = Wohnung
ót. ĀB és EB = ház, sátor, lakás

bar 74,110/119 = palâhu = sich fürchten; Angst
ót. BĀLiŋ = ijedség, félelem
és BELiŋ = ua.

/ a = i és ī /

bar = maš 74,27 = ašâridu = erster, stb.
ót. BIR = első, egy

aš₂ 339,8 = hašâhu = verlangen, wünschen
ót. ISTä- = kíván, esd

haš 12,78 = kadâdu = sich beugen, sich neigen
ót. QĪYĪl- = hajlik

 kar 376^x,8 = Uferdamm, Wall, Damm, Deich
ót. QĪR = gát, töltés.

/ a = o /

šag₅ 356,5/6/7 = damâku = gut, schon; gnädig, freundlich
ót. SOŷančĪr = kedves, bájos, kegyes, vonzó
sag₂ 295,100a = mahâšu = schlagen
ót. SOQ- = üt, ver.

a = ö

- ótörök ag₂ 183,17 = agarin = ummu = Mutter
 ÖG = anya
 ag₂ 183,17 = rāmu,dādu = lieben
 ót. ÖGük = kedvenc
 kal 322,18/19 = dannu = gross/mächtig sein;mächtig
 ót. KÖL = uralkodói cím
 vö.pl. köl Bilgä xan = a=hatalmas=Bilgä kán...

a = u

- ót. bad 69,100 = bēšu = zerfallen,zerrissen sein
 BUTarla- = szóttép

a = ü

- ót. kar 376^x,13 = na'rubu = fliehen
 KÜRÄ- = menekül,fut
 vö. sumér kir₃483,23.

Az ósnyelvi - sumér - e-hang.

e = e és i

- ótörök še 367,58d = patānu = essen,speisen
 YE- = eszik
 Yim = evés.

e = a

- ót. šeg₃ 579,104cd = zanānu,zunnu = regnen;Regem
 YAJ- = esik/az eső/

e = ĩ

- ót. en 99,2 = adi = bis,nach,während,solange als
 ĩNaru = után,felé,/mi/alatt,/mi/közben; -ig

e = o

- ót. šeg₃ 579,104no = šarbu = Kälte
 SOŕĭq = hideg

e = ö

- ót. en 99,3 = elû = hoch,oben,steigen,erhöhen,hinaufkommen
 ÖN- = nöl,növekszik

e = ü

eš 472,2b = šalaltu = drei

ótörök ŪČ = három.

Az ósnyelvi - sumér - i-hang.

i = i és ĩ

izi 172,11 = išātu = Feuer;Hitze

ót. ISig = parázs; hőség

és: ĨSig = ua.

i = a

dig 231,53 = narbu = Fettigkeit

ót. YAY = zsír

i = e

gid₂ 371,31 = sanâku = ankommen,anlangen

ót. YET- = jut,érkezik

i = o

giš₂ 1,2 = išten = eins,ein

ót. QOŽul- = egyesít

i = ö

sig 592,12 = šapâlu,šaplu = gesenkt,tief liegen,
↓
das Untere

ót. ČÖK- = süllyed,esik,csökken

i = u

gir₁₁ 152,19 = samâdu = /an/spannen,ausspannen

ót. QUR- = feszít,kifeszít

i = ű

dim₄ 60,37 = šurbû = hoch

ót. TŰMsä = magaslat,emelkedett hely.

Az ósnyelvi - sumér - u-hang.

u = u

dur₂ 536,14 = ašābu = wohnen

ót. TUR- = lakik

u = ü

šur 101,25 = šahātu = fliessen lassen

ót. ČURkü = húgy

u = o

dug 309,10 = karpātu = Topf, Krug, Gefäss

ót. YOrİ = edény

u = ö

dug₃ 396,26 = rahû = giessen, aus-/begiessen

ót. TÖK- = önt, öntöz, kiönt

u = a

kud 12,19 = âlu = Schar, Stamm, Heimat

ót. QADaš = rokon, rokonság; had

u = ä és e

šub 68,2 = drehen, wenden

ót. TÄWİr- = csavar, fordít

és TEWİr- = ua.

u = i és ĩ

sun 69,40 = nakâru = zerstören, nieder-/einreißen

ót. SINuq = lerombolt, lebontott, elpusztított

kur₄ 483,7 = kûru = kurz, klein

ót. QİRt = rövid.

II.Szakasz: sumér-/anatóliai/török.

A következőkben a sumér és az anatóliai török nyelv fonetikai összefüggéseit tárgyalom majd.Párhuzamosan bemutatom néhány török "nyelvjárás" hangtörténeti viszonyát is, hogy ezzel is érzékeltessem az ősnyelvi - sumér - szó hangtörténeti fejlődését.

Az ótöröknek nevezett nyelvet azért tárgyaltam meg elkülönítve, hogy kihangsúlyozhassam ennek a nyelvnek ősbibb fonetikai állapotát összehasonlítva a sumérral.

Az anatóliai török nyelv is " sumér" nyelv; az idetartozó köz-"török és tatár" nyelvjárások szintén erre a sumér nyelvi alakra mennek vissza úgy hangtörténetükben, mint szerkezeti egyezésükben.

Megemlítem, hogy az összehasonlításnál csak olyan szónak adom meg az ékjelét, amely eddig még nem került bemutatásra.

1.Az anatóliai török nyelv mássalhangzó rendszere:

b, c/dž/, ç/č/, d, f, g, ğ, h, s, ş, k, l, m, n, p, r,
t, v, y, z.

2.A magánhangzórendszer: a, ĩ, o, u e, i, ö, ü.

3.A sumér nyelv hangrendszere:

a mássalhangzók b, p, g, k, k̄, d, t, t̄
 z, s, ş, š
 m, n, l, r
 h

a magánhangzók: a, e, u, i.

Megjegyzés. A török ğ-hang kiejtése:

az e,i,ö és ü után mint egy y /magyar j /
az a,ĩ,o és u után alig hallható: x / ch /.

I.Konszonantizmus.

Az ősnyelvi - sumér - b-hang.

b = b A szóelején.

bad 69,100 = ukkušu = beenden,beendet;vollenden

török BIT- = befejez, végez

ujgur PÜttür- = ua.

bad 69,54 = idim = saklu = dumm, töricht

török BUDala = buta, együgyű

bur₃ 411,10 = patâhu = einbohren, bohren

török BURgu = fúró

A szóvégén.

ab 128,3 = šibu = alt; Aeltester

török ABla = nővér, nén

gib-1 / = gig / 446,4 = margu,marşıš = beschwerlich,
↓ krank,erkrankt;leiden

török GEBer- = kimúlik,megdöglik,meggebed.

b > p A szóelején.

bar 74,54 = zâzu = teilen,hälften

török PARça = darab, rész

ujgur PARčâ = ua.

PARa = ua.

vö.finn PALa = darab, falat

bar 74,42/57/99 = barâru,nûru,natâru = glänzen;Licht;
↓ hell werden

török PARıl- = fénylik, világít

ujgur PARlak = ragyogó, fénylő

bad 69,100b = bēšu = zerfallen, zerrissen sein

török PATla- = /meg/reped,/meg/hasad;szétpattan

A szóvégén.

gab 167,55/57 = mahâru = annehmen,abnehmen,erhalten
↓ empfangen

török KAP- = elvesz, elragad, elkap

vö.magyar KAP, el-KAP

šub 68,24 = šabātu = reinfegen, abreiben, scheuern

török SÜP- = seper, kefél

ujgur SÜPür- = ua.

tatár SÍPír- = ua.

kirgiz ŠÍPír- = ua.

özbék SUPür- = ua.

baskir HEPür- = ua.

b > m A szóelején.

*bar = maš 74,124 = šibtu = Besitz, Eigentum

török MAL = vayon, jószág, pénz, vayon, árú

A szóvégén.

dub 138,11 = kanāku = siegeln

török DAMga = pecsét, tamga

b > f A szóelején.

bar 74,115 = puršu = Schicksalsentscheidung, Omen, Orakel

török FAL = előjel, ómen, jóslás

bar 74,63 = kabābu = brennen

↓ vö. bur₂ = hamātu = brennen v. Feuer

török FÍRín = sütőkemence

A szóvégén.

ib₂ 207,2 = agāgu = zornig, zornig sein

török ÖFke = harag, düh

ujgur ÖPkili- = haragszik, dühös

tatár ÜPkälä- = ua.

magyar Évelődik

b > v A szóelején.

bar 74,50 = sein, dasein, bestehen, vorhanden sein

török VAR = van, létezik

VARlik = lét, létezés; vayon, gazdagság

kirgiz BARdar = birtokos

baskir BAR = van

ujgur BAR = ua.

bar 74,73 = kašādu = ankommen, anlangen, erreichen

török VAR- = érkezik

VARis = érkezés

A szóvégén.

šab₂ 384,8 = libbu = Herz, Gemüt, Gesinnung,

Herzenssache, Wunsch

török SEV- = szeret, kedvel

SEVgi = szeretet

özbék SEWgi = ua.

šub 68,2 = abâku = drehen, wenden

török CEVir- = csavarodik, fordul

magyar CSAVar

b > Ø A szóelején szabályszerűen lekopik.

bar 74,24/105 = arkatu, puđū = hinterer; Rücken

török ARka = hát; hátul

ujgur ARt = hát

kirgiz ARt = ua.

baskir ARt = hátsó rész

tatár ARqa = hát

vö.akkád ARku, WARKu, ARkatu = ua, /!/

bar 74,73 = kašâdu = ankommen, anlangen, erreichen

török ER- = elér, jut

vö. VAR- = érkezik, elér.

Az ősnyelvi - sumér - g-hang.

g = g A szóelején.

gaz 192,20 = kiššu = Zorn

török GAZap = harag, düh

gir₁₁ 152,19 = šamâdu = /an/spannen

török GER- = kifeszít, kinyújt

g > ġ A szóvégén.

šag₅ 356,5/7 = damâku = gesund sein; gut, wohl

török SAĠ = egészséges, eleven

ujgur SAġlam = egészséges

kirgiz SAKaya = gyógyul, egészséges lesz

tatár SAU = egészséges

SAWigu = kigyógyul, egészséges lesz

baskir HAU = egészséges

- török dug₃ 396,99 = rahû,rihû,rihûtu = /er/zeugen; Schoss
DÖG^x- = születik
g > k A szóelején.
gul 429,6 = kalû = gefangen halten
- török KUL = rabszolga, szolga
KÖLe = rabszolga
gašan 350,7 = bêltu = Herrin, Fürstin, Besitzerin
- török KADĪN = nó, asszony, úrnó
- baskir HATĪN = ua.
giš 61,14 = išâtu = Feuer; Fieber
- török KĪZ- = forró lesz, izzik
gig 424,18 = kišşu = Raserei, Zorn
- török KÜKre- = megvadul, dühöng
A szóvégén.
dug₃ 396,26 = rahû = /be/ giessen, ausgiessen
- török DÖK- = önt, öntöz
- türkmén DÖK- = ua.
- azerbej. TÖK- = ua.
- tuvasz TÖK- = ua.
- tatár TŪK- = ua.
- kirgiz TÖGü = ua.
- baskir TŪGeü = ua.
- ujgur TÖK- = ua.
- özbék TŪK- = ua.
zig 84,45 = tibû = weichen, sich erheben, aufbrechen,
↓ sich aufmachen
- török SEK- = ua.
sig 592,1ff = ķatnu = eng, dünn
- török SĪK = szűk, sűrű
g > v A szóvégén vokalizálódik.
dug₃ 396,26 = ruhû = /er/zeugen; ausgiessen
- török TAVuk = tyúk
- özbék TOVuk = ua.
- türkmén TOVuk = ua.
- tatár TAVĭk = ua.
- tuvasz DAĭā = ua.
- azerbej. TOJuŷ = ua.

Figyeljük meg újból:

šag₅ 356,5/7 = damaku = gesund sein, schön, gut, wohl

tatár SAVigu = kigyógyul, egészséges lesz

magyar JAVul

tatár SAU = egészséges

SAVliq = egészség

baskir HAVdiq = egészség

HAU = ua.

g > j A szóelején jésül.

gid₂ 371,31 = sanaku = ankommen, anlangen, hinkommen,

↓
einholen

török YETiş- = elér, utólér, eljut

YET- = jut

ujgur YÄT- = ua.

gir₃ 444,45 = alaku = gehen

török YÜRü- = megy, menetel

tatár YÖR- = ua.

baskir YÖRöü = ua.

A szóvégén.

g > j ug₃ 312,3 = nišu = Volk, Untertanen, Einwohner

török UYruk = állampolgár, alattvaló

ag 97,9 = zakaru = reden, sprechen, sagen, nennen

török OY = vélemény, hang.

g > dZ A szóelején.

giš 296,17 = rabu = gross, wachsen, vergrößert; Grösse

török CESamet = nagyság, terjedelem

gid 371,8/86 = ariktu = der Lange, e. Art Lanze

török CIDA = dzsida, dárda

A szóvégén.

zag 332,47 = riksu, rakasu = Band, Binde, Seil; binden,

↓
verbinden, festfügen

török ŞICim = zsineg.

g > Ø A szóelején szabályszerűen lekopik.

gid₂ 371,31 = sanaku = drängen, vorgehen

török IT- = tolakszik, lökdös

gal₂ 80,3/14/31 = bašu = sein, dasein, bestehen

török OL- = van; lesz; létezik

- gaz 192,20 = kişşu = Raserei, Zorn
- török AZ- = megvadul, örvjög
AZgîn = vad, örvjögő, dühös
- vö. GAZap = harag, düh.
g > h A szóelején.
gar₄ 297,7 = harbu = verwüstet, zerstört
- török HARap = elpusztult, szétrombolt
A szóvégén.
- zag 332,43 = şêru = Ebene, Feld, Flachland, Wüste
- török SAHra = síkság, föld, ország, puszta.

Az ósnnyelvi - sumér - d-hang.

- d = d A szóelején.
- dub₂ 352,12 = balaggu = Pauke
- török DAVul = dob
- dir 123,52ab = adâru, uššuššu = sich betrübt fühlen,
↓ in Leid bringen, betrüben
- török DERT = fájdalom, bánat, szomorúság
- dir 123,27 = nakapû = stossen
- török DÛRt- = taszít, lök, döf
A szóvégén.
- bad 69,54 = saklu = dumm, töricht
- török BUDala = buta, együgyű
- gid₂ 371,24 = nas-âhu = entfernen, vertreiben,
↓ verstossen
- török GIDer- = eltávolít, elzavar
- ótörök KITär- = ua.
- d > t A szóelején.
- dir 123,4/39 = eli, šakû = über, mehr als, hoch,
↓ sich erheben
- török TĪRaş = felvágás, nagyizolás
- dar = dir 114,17 = šalâku = ab-/aufschneiden
- török TĪRaş = borotválkozás
- vö. TĪRpan = kasza
- dir = dar 123,14 = hapû = zerbrechen, zerstossen
- török TĪRmĭk = borona

A szóvégén.

bad 69,100 = ukkušu = beendet, beenden

török BIT- = befejez

ujgur PÜT- = ua.

gid₂ 371,24/29/35 = nasâhu, šadâdu = entfernen, ziehen
↓
dahinziehen

török GIT- = /el/megy

d > c/dž/ A szóelején.

din, dun = tin 465,2 = balâtu = leben; Leben

török CAN /ejt.: dzsân/ = élet, lélek.

A szóvégén bizonytalan.

d > y A szóelején.

dar 114,33ab = huppâ = Loch, Riss; spalten

török YARak = rés, hasadék

YAR- = hasít

dur₂ 536,59 = šubtu = Wohnung, Wohnsitz, Wohnstätte

török YURt = lakás, otthon, lakhely.

A szóvégén.

bad₃ 152⁸,2/7 = adâru, mâtu = sich betrübt fühlen;
↓
totkrank

török BAYıl- = elájul

vö.magyar BÁGYad

bad₃ 152⁸,3 = elû = hoch, aufwachsen

török BÜYüt- = nagy lesz, nől

kid₂ 63,13 = karâšu = trennen, spalten

↓
vö.kud = abschneiden, zerschneiden

török KIY- = szétvagdál

KIYmík = forgács, szilánk.

d > ċ A szóelején.

dug₃ 316,3/109 = birku, kamâšu = Knie; sich beugen

török ÇÖKert- = letérdel

A szóvégén.

gid₂ 371,24/29/35 = nasâhu, šadâdu = entfernen, ziehen,
↓
dahinziehen, treideln

török GÖÇ- = költözik, vándorol.

$\boxed{d > s}$ A szóelején.

- török dab₂ 124,21 = şabâtu = ergreifen,fassen,festhalten
 török SAP = nyél,fogó,fogantyú
 török dug₄ 15,11,kabû = sprechen,reden,sagen;Wort
 török SÖyle- = szól,beszél,mond,hírt ad
 A szóvégén bizonytalan.

$\boxed{d > s}$ A szóvégén..

- török bad₃ 152⁸,3 = elû,şakû = hoch,oben,höchst,hoch sein
 török BAS = fej
 vö. BAŞcavuş = főtörzsőrmester
 török bad 69,54 = pitû = öffnen;offene Hand
 török BES = öt /számnév: a nyitott kéz.../
 $\boxed{d > z}$ A szóvégén bizonyítható.
 török pad 469,6 = pussussu,pûsusu = tilgen,zerstören
 török BOZ- = elront,elpusztít; vö. p > b.

Az ósnyelvi - sumér - p-hang.

$\boxed{p = p}$ A szóelején szórványosan kimutatható.

- török pad 469,3/4 = kasâpû = zerbröckeln;Brocken,Bissen
 török PAÇaq = széttört,szétzúzott
 vö.magyar POZdorja

$\boxed{p > b}$ A szóelején szórványosan kimutatható.

- török pa 295,11 = appu = Gipfel = csúcs,orom
 török BEyin = agy/velő/
 török pad 469,6 = pussussu,pûsusu = zerbröckeln;Brocken,
 Bissen
 török BOZ- = elront,elpusztít.

$\boxed{p > \emptyset}$ Szabályszerűen lekopik a szóelején.

- török pad₃ 450,13/14 = tamû = schwören,schwören lassen
 török ADak = fogadalom,eskü
 török pad₃ 450,8 = nabû = nennen,rufen,berufen
 török ADlandîr- = megnevez.

Az ósnyelvi - sumér - k-hang.

k = k Csak a szóelején bizonyítható.

kab 88,10 = kabbarûtu = Dicke

↓ kabbâru = sehr dick, fest

↓ kubburu = dick machen

török KABar- = kövér lesz, megdagad

kaš₄ 202,5 = lasâmu = laufen, rennen

török KOŠ- = fut, szalad.

k > h A szóelején.

kar 376^x,7 = habâlu = zerstören, schädigen

török HARabe = rom

vö.sumér karam = rom

kal 322,18/19 = dannu = stark, kräftig, fest, mächtig;

↓ Kraft

török HALsiz = erőtelen.

A szóvégén bizonytalan.

Az ósnyelvi - sumér - t-hang.

t = t A szóelején bizonyítható.

tab 124,18 = sanâku = schliessen, abschliessen, abdämmen

török TAPa = dugó, zár, lakat

↓ vö.tab = edêlu = verschliessen, verriegeln

tag 126,21 = lapâtu = wenden, drehen

török TEKer/-lek/ = kerék; kerek.

t > d A szóelején bizonyítható.

tag 126,22 = mahâsu = schlagen, wehen

török DOKu- = szó

tar 12,111 = tarâku = /nieder-/schlagen

török DARbe = ütés, csapás.

Az ósnyelvi - sumér - h-hang.

h > h A szóelején.

hab 511,3 = edêlu = verschliessen, verriegeln

HAPis = fogság; fogház.

- haš 12,67 = habâlu = schädigen
 török HASar = kár, veszteség
 A szóvégén.
dah 169,2 = wašâhu = hinzufügen, mehren, addieren
 török DAHa = még, több.
h > k A szóelején.
hum 565,15 = hamâšu = zermalmen, zerschlagen
 török KUM = homok
 A szóvégén.
uh 398,6/17 = hahhu = Auswurf, Speichel
 török ÖKsür- = köhög.
h > ø Szabályszerűen lekpoik.
hal 2,12 = zâzu = teilen
 török ÜLes- = egymásközt eloszt
 ÜLeštir- = kioszt.

Az ósnyelvi - sumér - l-hang.

- l = l Csak szóvégi összefüggés.
gul 429,6 = kalû = gefangen halten
 török KUL = rabszolga, szolga
 vö. KÖLe = rabszolga
kal 322,18/19 = dannu - stark, kräftig; Kraft
 török HALsiz = erőtelen
l = r Csak szóvégi összefüggés.
til 373,6 = balâtu = leben; Leben
 török DIRim = élet.

Az ósnyelvi - sumér - m-hang.

- m = m A szóelején.
mur/gu 567,16 = tabâštanu = Unrat, Exkremente
 török MURdar = piszkos, tisztátalan
meš 533,3 = mâdu = Vielheit; viel; zahlreich; Menge
 török MISli = -szor olyan sok; -szor több.

A szóvégén.

gamun 465,10 = kamûnu = Kümmel

török KIMYON = kömén

hum 565,15 = hamâšu = zermalmen, zerschlagen

török KUM = homok.

Az ósnyelvi - sumér - n-hang.

n = n A szóelején.

nin 556,2 = ahâtu = Schwester

török NINe = nagyanya, öregasszony

na₃ 97,14 = nabû = nennen, rufen

török NAm = név

→ nurum 71,7 = nûru = Licht, Helle

török NUR = fény, világosság

A szóvégén.

< un₂ = u 411,27/31 = ešerit = Zehn

török ON = tíz

šen 8,4 = ellu = hell, rein, heiter

↓ vö. elêlu = hell, rein, heiter werden, jubeln

török SEN = vidám, jókedvű, derült.

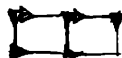
n > y A szóelején.

nad₃ /na₂/ 431,3/31/34 = iršu = Bett, Lager;

↓ sich niederlegen

török YAT- = lefekszik

YATak = ágy, fekvőhely

nigi/n/ 529,21 = puhhuru = /ein/sammeln

török YIGIn = felhalmozás.

A szóvégén.

kun 77,2 = zibbatu = Schwanz

török KUYruk = fark

gan/a/ 540,4 = Immirtu = weibl. Schaf

török KOYun = juh, birka.

Az ősnnyelvi - sumér - s-hang.

s = s A szóelején.

sig 592,10/11/19 = kaṣnu = eng,dünn

török SĪK = szűk

sa₄ 82,3 = nabû = rufen,nennen

török SAn = név;hívás

A szóvégén egybeesett az š és a z-hangokkal.

s > s A szóelején.

sag 115,8 = andanānu = Person,Gestalt

török ṢAHiš = személy

Ṣahsi = személyes

sig 592,7 = damku = süss

török ṢEKer = cukor.

A szóvégén egybeesett az š és a z-hangokkal.

s > y A szóelején bizonyítható.

sul/u/ 12,119 = sūku = Weg,Strasse

török YOL = út

sar 152,41 = šatāru = schreiben

török YAZ- = ír; r : z hangviszony.

s > t A szóelején bizonyítható.

sar /=šar/ 152,62 = ṭarādu = vertreiben,wegschieben

török TAR- = elzavar,elzargat

vö.akkád: ṭarādu

sig₂ 539,4 = šartu = Haar

török TUḠ = hajfonat

sig/a/ 567,9 = libittu = Ziegel

török TUḠla = téгла.

Az ősnnyelvi - sumér - š-hang.

š = š A szóelején.

šen 8,4 = ellu = hell,rein,heiter

török ṢEN = vidám,jókedvű,derült

šer₂ 152,23/24/120 = rakāsu,riksu

török ṢERit = bekötés,csík.

A szóvégén.

- giš 296,10 = zikâru/amêlu/ = Mann/=Mensch/
 török KİŞi = személy,ember
 kaš₄ 202,5 = lasâmu = laufen,rennen
 török KOS- = fut,szalad.

š > s A szóelején.

- šag₅ 356,5 = damâku = gut,gesund,
 török SAĞ = egészséges,eleven
 šeg₃ 579,104no = šarbu = Kälte
 török SOĞut- = lehül,hideg lesz

A szóvégén.

- aš₂ 339,8 = hašâdu = verlangen,wünschen,begehren
 török İSte- = kér,kíván,esd
 uš₄ 536,26 = tēmu = Verstand
 török USla- = ért,megért.

š > z A szóvégén bizonyítható.

- uš 211,3lab = šiddu = Längseite;lang;lang sein
 török UZun = hosszú
 giš 296,9 = ištatu = Feuer
 török KİZ- = izzik,ég

š > č A szóelején.

- šar 396,19 = viel sein,zahlreich;Menge;Vielheit
 török ÇARPI- = szoroz; vö.magyar: -szor,-szer,-ször
 šug₂ 367,11/12 = rabû = gross,wachsen,gross werden,
 ↓
 hinzukommen

- török ÇOGal- = szaporodik,szaporít
 Çok = sok
 A szóvégén.

- eš 472,2b = šalalti = drei
 török ÜÇ = három
 aš₂ 339,8 = hašâdu = verlangen,wünschen,begehren
 török AÇ = éhes
 vö.magyar ÉHes /!/.
 ↓

š > c/dž A szóelején.

- šur₂ 329,5 = izzu = schrecklich,grimmig,gewaltig,
 ↓
 übermächtig
 török CÜRet = merészség,vakmerőség.

A szóvégén.

giš 296,4 = emûku = Macht, Kraft

török GÜC = erő, hatalom/ ejt.: güdž/

vö, sumér huš 399,204a = ua.

$\boxed{\text{š} > \text{j}}$ A szóelején és végén jésül.

šeg₃ 579,104cd = zanānu, zunnu = regnen; Regen

török YAG- = esik/az eső/

haš 12,78 = kadādu = sich neigen/beugen

török KAYmaç = ferde; ferde szemű

$\boxed{\text{š} > \text{l}}$ Csak a szóvégén.

uš 211,26 = sanāku = binden, festbinden; erreichen

török ULA- = hozzátesz

ULašim = kapcsolat, összeköttetés

ULaš- = elér.

$\boxed{\text{š} > \text{d}}$ Csak a szóvégén.

gašan 350,7 = bēltu = Herrin, Fürstin, Besitzerin

török KADĪN = nő, asszony, úrnő.

Az ősnyelvi - sumér - z-hang.

A szóelején.

$\boxed{\text{z} = \text{z}}$ zir/zi-ir/ 84,109 = pussussu = zerstören

ujgur ZIR-zävär keltür- = elpusztít

rendetlenséget okoz

vö.magyar ZÜR-zavart kelt

A szóvégén.

guz 565,21 = hurruru, harāru = umgraben, durchgraben

↓ aushöhlen

török KAZ- = ás, kiás

$\boxed{\text{z} > \text{s}}$ A szóelején.

zid 84,18/101/104/119 = kēnu, kittu = treu; Treue

török SADaka = hűség

SADik = hű, hív

zig 84,45 = tibû = sich erheben, weichen

török SEK- = szökik, szökken

A szóvégén.

izi 172,11 = išātu, kuṭru = Feuer; Rauch

török IS = korom.

z > c/dž A szóelején.

zibin 283 = nabbillu = ein Insekt; Raupe

török CIBIN = légy, szúnyog

zag 332,13/141 = amûtum = Eingeweide; Leber

török CIĖer = máj

A szóvégén.

izi 172,17 = hamâtu = ellen

török ACEle = sietség, sietős

z > ĉ A szóelején.

zid = zi = 84,37 = sanâku = /fest/binden, nahekommen,
↓ ankommen, einholen

török CAT- = csatol, csatlakozik

A szóvégén.

izi 172,15 = diparu = Fackel

török ICIn = fáklya.

z > y A szóelején.

zil₂ 126,5 = banû = hell/licht sein; glänzen, leuchten

török Yİldiz = csillag

A szóvégi bizonytalan: vö. az ótörök összefüggést.

z > d Csak a szóelején.

zag 332,26 = bamâtu = Höhe

török DAĖ = hegy. Vö. az ótörök összefüggést.

Az ósnyelvi - sumér - r-hang.

r = r Csak szóvégi összefüggés; vö. mongol.

bar = maš 74,27 = ašaridu = erster, usw.

török BIR = első, egy

bur₃ 411,103 = patâhu = einbohren, bohren

török BURgu = furó.

r > l Csak a szóvégén.

uru₁₂ 255,3 = izzu = gewaltig

török ULU = nagy

uru = uru₅ 38,2 - 58,16 = alu; šubtu = Stadt, Schar, Stamm
↓ Heimat, Wohnsitz, Wohnstätte

török ULUs = nép, nemzet, birodalom, ország, lakhely, törzs.

- $\boxed{r > y}$ Csak szóvégi jelenség.
török bar/a/10 260,2 = bēlu = Herr, Eigentümer
BAY és BEY = úr
bar 74,40 = bēltu = Herrin, Besitzerin
török BAYan = hölgy, asszony, úrnő
 $\boxed{r > z}$ Csak szóvégi jelenség.
török zir/zi-ir/ 84,108 = ašuštu = Leid, Schmerz
SĪZĪ = fájdalom
SĪZla- = fáj, sérik
sar 152,41 = šatāru = schreiben
török YAZ- = ír
YAZma = írás.

II. Vokalizmus.

Az első szótag magánhangzói.

Az ósnyelvi - sumér - a-hang.

a = a

török ag₂ 183,16 = sarāhu = schreien, heulen
AĜla- = sír

ad, ad-da 145,2/39 = abu = Vater

török ATA = atya, apa.

a = e

török ab 128,3 = aptum = Wohnung

EV = ház

tag 126,21 = lapûtu = wenden, drehen

török TEKer/-lek/ = kerék; kerek

a = i

török zag 332,13/141 = amûtum = Eingeweide, Leber
CIĜer = máj

a = i

török dar 114,17 = šalâku = ab/aufschneiden

TĪRas = borotválkozás; felvágás

a = o

török gal₂ 80,3/14/31 = bašû = sein, dasein, bestehen

OL- = van, lesz, történik

a = o

török bar 74,54/96 = zâzu = teilen, abgetrennt werden

BÖL- = feloszt

BÖLüm = felosztás

BÖLme = elválasztás.

a = u

török bad 69,54 = saklu = dumm, töricht

BUDala = buta

vö, magyar BUTa

a = ü

török hal 2,12 = zâzu = teilen

ÜLeş- = egymásközt eloszt.

Az ósnyelvi - sumér - e-hang.

e = e

török šen 8,4 = ellu = hell, rein; heiter
SEN = vidám, jókedvű, derült

e = a

török šeg₃ 579,104cd = zanānu, zunnu = regnen; Regen
YAG- = esik/az eső/

e = i

török meš 533,3 = mādu = Vielheit, Menge; zahlreich, viel
MISli = -szor olyan sok; -szor több

e = i

török eš₁₀ 579,30 = mû = Wasser
İSlak = nedves, vizes, nyirkos

e = o

török šeg₃ 579,104no = šarbu = Kälte
SOGu- = lehül, hideg lesz
eb₂ = ib₂ 207,2 = agāgu = zornig sein, zornig
török Őrke = harag, düh

e = ű

török eš 472,2b = šalalti = drei
ŰC = három.

Az ósnyelvi - sumér - u-hang.

u = u

török bur₃ 411,103 = patāku = bohren, einbohren
BURgu A fűró

u = ű

török šub 68,24 = reinfegen, scheuern = šabātu
SŰP- = seper

u = a

török dub 138,11 = kanāku = siegeln
DAMga = pecsét

u = e

török šub 68,2 = abāku = drehen, wenden
ÇEVir- = csavarodik, fordul

u = i és i Vö. az ótörök összefüggést.

u = o

sul/u/ 12,119 = âku = Weg, Strasse

török YOL = út

u = ö

uh 398,6/17 = hahhu = Auswurf, Speichel

török Öksür- = köhög.

Az ósnnyelvi - sumér - i-hang.

i = i és i

giš 296,1e = zikâru = Mann

török KIŞi = személy, ember

giš 296,9 = isâtu = Feuer

török KİZ- = izzik, ég

i = a

zid 84,18/ 1o1/1o4/119 = kênu, kittu = treu; Treue

török SADaka = hűség

i = e

zig 84,45 = ṭibû = sich erheben, weichen

török SEK- = szökik, szökken

i = o Vö. Az ótörök összefüggést.

i = ö

gid₂ 371,24/29/35 = nasâhu = šadâdu = entfernen,

↓ dahinziehen, ziehen, treideln

török GÖC- = költözik, vándorol

i = u

sig/a/ 567,9 = libittu = Ziegel

török TUĞla = téglá

i = ü

dir 123,27 = nakapû = stossen

török DÜRt- = taszít, lök, döf.

Negyedik rész:

a sumér-finn-mongol-török

közös szókincs egyeztetése.

Bevezető.

A nyelvkutatásban ismeretlen ez a szó, hogy: drámai!..

Ebben az esetben joggal állíthatjuk, hogy elérkeztünk a nyelvkutatás egy drámai pontjához, a közös szókincs összehasonlításához. A sumér, a finn, a mongol és töröknek mondott nyelvek egyeztetéséhez. Látjuk majd, hogyan fejlődött egy-egy ősnyelvi szó fonetikája a mai nyelv szóalakjainak fonetikájáig úgy a szóeleji, mint a szóvégi helyzetében.

Látjuk majd, hogy az ősnyelvi - sumér - szó valóban az idézettnyelvek szavainak ősbibb alakja, ősbibb fejlődési fázisa.

Hangsúlyozom, hogy az összehasonlításra került sumér elem, majdnem minden esetben a tiszta tőszavat jelenti, míg az urálaltáji szavak legtöbb esetben képzőkkel ellátva kerülnek bemutatásra; ez okból az urálaltáji szavakat, vagyis a szavak tőmorfémáit NAGY betűvel írom, hogy ezzel érzékeltessem a hangtani összefüggést, mert az így bemutatott szóalak a valódi őstőve a meg tárgyalt szavaknak.

Meggyőződünk majd, hogy a hangok változása szabályos és világos; kivételes esetek nincsenek.

Egy-egy mássalhangzó vokalizálódása oly törvényszerű és egyértelmű, hogy csakis fonetikai azonosságról beszélhetünk a sumér és az urálaltájinak mondott nyelvek között.

Az ékjelek elmaradnak, elkerülendő az ismétléseket; a jelölést továbbra is az ékjel száma és a szó sorszámja adja. A jelentéstani egyeztetésnél mindenesetben megadom a sumér szók akkádnyelvi jelentését is, hogy ezzel is ellenőrizhessük a sumér szavak helyes átliterálását.

I.Konszonatizmus.

A szókezdő és szóvégi sumér b-hang.

A modern finn nyelvben eltűnt az ősi b-hang a szóelejéről, csak származékaiban mutatható ki; néhány nyelvjárásban, valamint a lappban, amely a finn nyelv egy régibb fejlődési formája, még megvan. Így hát a finn nyelvben a p-hang legtöbb esetben másodlagos. A mongol nyelvekben még széltében kimutathatjuk, mint primér hangot, ugyanúgy a török nyelvekben is, bár a p-származékot is bizonyíthatjuk.

A megfelelések: sumér	b
finn/nylvj. és a lapp/	b
másodlagos	p
az irodalmi mongolban	b
a mongol nyelvjárásokban	p is
a törökben	b
másodlagos	p
sumér	bur ₃ 411, lo ₄ = patāhu = /ein/bohren, durchbohren
finn	BORajoa = fúr; nylvj. karj.
köznyelvi	PORata = ua.
lappN	BORit = ua.
kalmükmongol	BUR _ɣ u = fúró
török	BURgu. = ua.
altájitörök	PURgū = ua.
sumér	bar 74, 68/3o2 = kimtu, kapru = Familie, Verwandtschaft, Dorf
lappN	BUALva = törzs, nem
finn	POLvi = ua.
mongol	BALga-sun = város, falu
ótörök	BALıq = város
másodlagos	PALıq = ua.
finn	PERhe = család
mongol	BÜLe = ua..

sumér	bur ₃ 411,32 = būlu = /vierfűssiges/Getier,Vieh, ↓ Kleinvieh, vö.būru = Rind,Kalb,Tierjunges
lappN	BOAZo = szelíd rénszarvas; vö. r : z-hangviszony
finn	PORo = ua.
középmongol	BURa'u = kétéves marha BIRa <u>ɣ</u> u = borjú
burjátmong.	BURū = ua.
ozmán	BUZa <u>ɣ</u> i = kétéves borjú; r : z-hangviszony
csuvasz	PŝRu = ua..

sumér	bad 69,loo = bēšu = zerfallen/zerrissen sein
finn	POTea = széttörik,elromlik
mongol	BUTal- = darabokrazúz;szétesik
ótörök	BUTarla- = széttép, széthullik
török	PATla- = reped,hasad;szétpattan

sumér	bad 152 ⁸ ,4 = dūru = fal,belsőfal;gát ↓ vö.dūr kâri
lappN	BUODDo = gát,töltés
finn	PATo = ua.
mongol	BITe <u>ɣ</u> ü = elzárt,eldugaszolt
kirgiz	BITä- = /nyílást/elzár
török	BENT = gát,völgyzár; vö. d > nt.

Ugyaneza a helyzet a szóbelsejében; a finnben,nyelvjárás-
ban kimutatható még a primér b-hang, ugyanígy a mongolban is.

A megfelelések: sumér	b
finn,nylvj.	b
másodlagos	p
a mongol nyelvekben	b és p
ótörök	b és p
török	b és p

Megjegyzés. A szóeleji hangváltozás a sumérban így alakul:

bad > pad; bad > bat; bad > biɣ; bad > paɣ
a fonetikai összefüggés, tehát bizonyítotttnak vehető.

Figyeljük meg a szóvégi összefüggéseket is.

sumér	gab 167,55/57a = mahâru = entgegennehmen, erhalten, ↓ annehmen, empfangen; treffen
finn, nylvj. vir.	KAABata = megkap, megfog, megragad
köznyelvi	KAAPata = ua.
vö.	KAPria = elkap, megragad
és:	KABrata = ua.
mongol	QABla- = elfog, elkap; eltalál
ótörök	QAP- = kap, elkap
török	KAP- = elvesz, elragad, elkap.

sumér	ab, ab-ba = 128, 13a = abu = Vater
finn, nyelvj.	AP = ipa, a feleség apja, após
köznyelvi	APPi = ua.
mongol	ABa " apa
ótörök	ABa = ua..

sumér	šub 68,9 = lapânu, labânu = platt drücken, plätten
finn, nylvj.	LABa = lap, lemez
köznyelvi	LAPPea = lap
mongol	NABČi = falevél
	NABtagar = lapos, alacsony
kalmük	NAPtšî = falevél
török	YAPrak = lap, levél
jakut	SÄBirdäx = ua..

Megjegyzés. A szóeleji l - n - y hangok szekundér eredetűek, egy ősbibb š-hangra mennek vissza; a jakutban még megvan a régibb hang.

A sumér szóvégi b-hang a finn, mongol és a török nyelvekben v-hanggá lesz; a szóeleji összefüggések csak a finn és a török nyelvben mutathatók ki.

A helyzet a szóvégén: sumér b

finn	v, /b/, p
mongol	v, p, b
török	v, p, b

sumér	gab 167,56 = gabrû = Nachbildung, Abschrift, Kopie, ↓ Duplikat
lappN	GOVVâ = kép, ábrázolás
finn	KUVa = ua.
vö.	KAAVa = alak, mintakép

mongol	KEB = alak, minta, kaptafa
kalmük	KEWl- = mintáz, alakít, formál; vö.finn: KUVa...
és	KEPtE = ilyen- vagy olyan-képpen
ótörök	KIP = minta, példa
török	KĀP = kép
és	KĀPlä = mintáz
ozmán	GIBi = mint, úgy mint
vö.magyar	KÉP
	-KÉPPen
és	KAPtafa.

sumér	ab 128,3 = šibu = alt, alt sein/werden; Aeltester, ↓ Greis
lappR	ĀBme = vén, öreg
finn	AMmoinen = ősrégi
mongol	EBügen = aggastyán; vén, öreg
kalmük	ÖWgṗ = ua.
de:	ÖPkö = öregapa
ótörök	AWička = aggastyán
ujgur	AVušqa = ua..

A szóeleji sumér b-hang sok esetben szabályszerűen lekopik a származék nyelvekben: a finnben, a mongolban és a törökben.

Először; a finnben lekopik, a mongol-törökben megmarad.

sumér	bur/u/ 411,98/104 = palāšu = patāhu = durchbohren, ↓ durchlochen,/ein/bohren,
finn	ORa = ár
mongol	BIRim = ua.
török	BIZ = ua.; r : z hangviszony.

másodszor; a finnben megmarad, a mongol-törökben lekopik.

sumér	bar 74,24/105 = arkatu; pudū = hinterer; Rücken
finn	PERä = hátsórész
vö.votják	BER = ua.
mongol	ARu = ua.
ótörök	ARqa = hát
jakut	ARṗa = ua..

Megjegyzés. Az első esetben a finn: ORa = ár, szó, a valójában a

finn: PORa = fűró, szónak a szóeleji p-hang nélküli változata: lekopott a p-hang, ígyhát az egész szócsalád együvé tartozik a: fűr, fűró, stb. szóval.

Harmadszor; a lekopás sajátossága kimutatható mindhárom nyelvben.

sumér bar 74,llo/l19 = palāhu = /sich/fürchten,furchtsam
 scheuen

vö.sumér bur, 11,23 = paráðu = ängstlich

finn ARka = szemérmes.félénk.vad

mongol ORuga = ua.

ujgur AR = szemérmes.szégyenlős

taskir erköu = fél

ORKák = félénk.

Megjegyzés. Kihangsúlyozandó, hogy a szóeleji b-hang lekopása az idézett szótónél a sumérban is kimutatható.

sumér bar 74,110/119 = palahu = /sich/fürchten, furcht-
sam, scheuen

bur, 11,23 parâdu = ängstlich sein

↳ ur 575,6/7 = bāšu = scheuen, sich schämen
baštu = Scheu, Scham.

A sumér g-hang a szóelején és a végén.

A modern finn nyelvben eltűnt a primér g-hang, csak derivációiban mutatható ki. NyeLvjárásban még nyoma van, a lappban, a finn nyelv egy régebbi fejlődési fázisában, bizonyítható.

A fonetikai helyzet: sumér g

finn, nyelv]. g

másodlagos k

lepp g és k

mongol g, ɣ, k, és q

török g, γ, k, és q

sumér gib-i/= gig / 446,3/4 = leiden,krank sein,erkrankt
 ↓
 Krankheit.Schmerz

lapp, Vefs. GIB_Ej_E = beteges

finn KIPEä = beteg.fájdalmas

mandzsú GEBsere- = lesoványodik

török GEBer- = kimúlik, megdöglök

sumér	gir ₁₁ 152,19 = şamâdu = /an/spannen
lappN	GIRrâd = állapotos/ kifeszült.../
finn	KIReä = merev, feszes
mongol	KERe- = keresztülkasul megköt, kifeszít
török	GER- = feszít, kifeszít

Ismételjük meg a szóeleji b-hang megtárgyalásánál idézett két összefüggést.

Sumér	gab 167,55/57a = mahâru = entgegennehmen, erhalten, ↓ annehmen, empfangen; treffen
finn	KAAPata = megkap, megfog, megragad
mongol	QABla- = eltalál, elfog, elkap
ótörök	QAP- = kap, elkap
török	KAP- = elvesz, elragad, elkap

sumér	gab 167,56 = gabrû = Nachbildung, Abschrift, Kopie, ↓ Duplikat
lappN	GOVVâ = kép, ábrázolás
finn	KUVa = ua.
mongol	KEB = alak, minta, kaptafa
ótörök	KIP = minta, példa
ozmán	GIBi = mint, úgymint, -képpen

A helyzet a szóvégi g-hang fonetikai összefüggéseinél ugyanaz. A sumér nyelv g-hangja, a finn, a mongol és a török nyelvek g-hangjának és származékainak, ősibb fonetikai fázisa; a finn nyelvben, mint primér hang csak nyelvjárásban bizonyítható.

Sumér	tag 126,22/28 = mahâşu = schlagen, einschlagen
lappT	TAGkad = kovácsol, kalapál, ver
finn, nylvj.	TAGoda = kovácsol, kalapál
köznyelvi	TAKoa = ua.
mongol	TOGsi- = 'kopog
kalmük	TOKši- = ua.
ótörök	TOQi- = ver, bever
török	TOKmak = fakalapács, ajtókopogó

A szóvégi g-hang a finnben vokalizálódik, a mongol és a török nyelvekben a g > k/q változás.

sumér	sig 592,loff = katnu = eng,dünn
finn	TIUkka = szűk; s > t
mongol	ČIG = szűk,keskeny
	ČIQul = szűk
	SIQam = szűk,összenyomott
ótörök	SIQ = szűk
török	SİK = ua.

sumér	gig 456,43 = zâru = Hass;hassen
finn	KIUkka = gyűlölet,düh
mongol	ĴIGŠi- = gyűlöl
ótörök	KÁK- = ua..

A szóvégi sumér g-hang a finnben v-hanggá lesz,a mongolban jésül, a török nyelvekben különböző változást látunk.

Sumér	šag ₅ 356,577 = damâku = gesund sein,gut,wohl, ↓ das Wohl,das Gute;schön
lapp Kld.T	ŠUVA = jó,jól,helyesen
finn	HYVä = jó,jól,jólét,egészség
mongol	SAJin = jó,egészséges
ótörök	SAγ = jól,egészséges
török	SAĖ = egészséges,eleven
baskir	HAU = egészséges HAVdiq = egészség
tatár	SAKaya = egészséges lesz,gyógyul SAU = egészséges SAWigu = egészséges lesz,kigyógyul.

Amint látható, a hangtani összefüggés a finn és az altájinak mondott nyelvek között a baskir fonetikával bizonyítható:

sumér	šag > *sau > sau > sav > hav
finn	↓ hau ↓ sau ↓ hav-
baskir	↓ sau ↓ saw-
tatár	↓ sau ↓ saw-
ótörök	saγ
török	saĖ
kirgiz	sak-
mongol	saj-
stb..	

Megjegyzés. Miért "finnugor" a finn nyelv, ha az eddig bemutatott hangtani összefüggések a finn-altáji nyelvi azonosságot bizonyítják? Valamint azt is, hogy a sumérnak mondott ősnyelv a finn, mongol, török nyelvek egy ősből fejlődési fázisa...

A szóeleji sumér g-hang jésülése is bizonyítható.

Sumér	gid ₂ 371,31 = sanāku = hinkommen, anlangen, einholen
	↓ ankommen, vorgehen, ziehen
finn	JUData = lassan megy/utazik
vö.	JUTo = menés, utazás
mongol	JIDkü- = törekszik, erőlködik, fáradozik
kalmük	ZÜTke- = ua.
ótörök	YIT- = érkezik, jut
török	YET- = jut
ujgur	YÄT- = ua.

A szóvégi összefüggések is bizonyítják a finn, a mongol és a török nyelvek azonos eredetét.

Sumér	ag 97,39 = naṭū = sich anpassen, passend werden, geeignet, entsprechen, dürfen; passend
	↓
finn	AIto = jó, nagyon jó; nagyon; jóság
mongol	AJatai = hozzáillő, illő, megfelelő
ótörök	AJİ = nagyon
török	AJİkla- = kikeres, kiválogat.

A finnben jésül, a mongol-törökben nem.

Sumér	sig ₇ 351,6 = ašābu = wohnen, sitzen
finn	SIJa = hely, lakás
	SIJavuo = leül, lefekszik
mongol	SAGu- = lakik, lakozik, ül
török	SAKin = lakó, települő.

Az ősnyelvi - sumér - szóeleji g-hang lekopását is bizonyíthatjuk a finn-mongol-török közös szókincs fonetikai egyeztetésénél.

Sumér	giš 296,10 = zikāru = Mann, Mensch; Herr; Meister, Eigentümer
	↓
	vö. giš ₃ 211,17 = amēlu
finn	ISäntä = gazda, házigazda, úr
nylvj.	Ižänd, Ežend = ua.

mongol	EĴen = úr, tulajdonos; uralkodó
ótörök	IYä, IDi = Herr, Besitzer
török	IYe = tulajdonos.

Sumér	gal ₂ 80,3 = bašû = sein, dasein, bestehen, vorhanden ↓ sein, stattfinden, möglich sein
-------	--

finn	OLe- = van, létezik
------	---------------------

mongol	BOL- = van, lesz, lehetséges, készülni
--------	--

ótörök	BOL- = ua.
--------	------------

török	OL- = van, lesz, történik.
-------	----------------------------

Megjegyzés. A mongol és az ótörök szóeleji b-hang másodlagos és egy w > p > b változásra megy vissza.

Vö. magyar: VAL- és VOL- !

Idetartozik még:

finn	ELää = él, lakik
------	------------------

nylvj. JELämi = élet

ótörök	OLur- = él
--------	------------

vö. zürjén	OLni = él; van. Stb..
------------	-----------------------

Megjegyzés. A finn nyelvjárásban látható a g-hang jésülése is. Következtetésünk így hát nem légből kapott : a sumérnak mondott ósibb nyelvvalak valóban az urálaltáji nyelvek egy ósibb fejlődési fázisa. A szóeleji 'sumér g-hang h vagy x-hanggá válása szintén kimutatható a közös szókincs egyeztetésénél, habár elterjedése nem egységes. Amint már láttuk:

sumér	gab 167,55/57a = mahâru = entgegennehmen, erhalten, ↓ annehmen, empfangen; treffen
-------	--

finn	HAAPata = meg-, el-/ragad, elkap
------	----------------------------------

lappn	HAPPitit = ua.
-------	----------------

kalmük	XAWl- = elfog, elkap, megragad
--------	--------------------------------

XOBdag = kapzsi, mohó

finn	HAPea = mohón megragad, kapzsi
------	--------------------------------

ótörök	QAP- = elfog, megragad
--------	------------------------

mongol	QAB- = ua.
--------	------------

QOBdag = kapzsi, mohó.

Sumér	gur ₄ 483,23 = garâru = laufen,rennen
vö.	gir ₈ 483,23 = ua.
vö.	gir ₃ 444,36/39 = eilen,eilig,hastig
finn	KIIRe = sietés,rohanás
nylvj.	KIRuh = ua.
Kalmük	XURd _n = gyors,sietős
mongol	QURdum = ua.
kalmük	XURĪ- = fut,siet
mongol	QURiji- = ua.
török	KURiye = gyors-küldönc.

A szóvégi változás is kimutatható, bár ebben az esetben sem egységes a változás,hanem a primér g-hangnak különböző származékai vannak a közös szókincsben.

Sumér	zag 332,43 = şêru = Ebene,Feld,Flachland,Wüste
finn	LAKeus = síkság
vö.	SÄVel = sík
vö.	SÄYseä = ua.
török	SAHra = síkság,föld,pusztá
vö.magyar	SÍKság, SÍK-föld.

Láttuk, hogy a finnben a sumér g-hang vokalizálódik:

sumér	gig 456,43 = zâzu = Hass;hassen
finn	KIUkka = gyűlölet,düh
mongol	ĴIGši- = gyűlöl
ótörök	KÄK- = ua.
<u>de: finn</u>	VIHa = gyűlölet; vö. a finn részt.

A sumér szóeleji és szóvégi d-hang.

Az ősi primér d-hang a finnben nagyjában csak derivációiban mutatható ki, néhány etymológiában a köznyelvben, valamint a nyelvjárásokban.A mongol-törökben megmaradt a primér d-hang minden pozíciójában, habár a származékok is bizonyítják a fonetikai folytonosságot.

Figyeljük meg, tehát a közös szókincs megfelelő fonetikai fejlődését.

Sumér dug₄ /= du₃ / 230,6/8 = epêšu,banû = machen, tun,
 ↓
 herstellen,bauen

lappN DATam = teszék

finn TEKe- = tesz.csinál

TEK₀ = tett.cselekedet

mongol DAGa- = tenni tud

török YAP- = tesz, csinál, kivitelez, épít

A hangtani helyzet a szóelején a fenti szócsoporthnál:

sumér: d → d, a lappban
→ t, a finnben
→ d, a mongolban
→ y, a törökben

Sumér dug₃396,10/11 = tûbu = gut,freundlich,gesund,
 ↓ günstig,geeignet,Güte,Wohllwollen,das Beste

finn TÄYsi = teljes, teli, tökéletes

mongol TÖGüs = teljes, tökéletes

ótörök TÖKäti = ua.

török TEKm1l = tökéletesedés.

A hangtani helyzet a szóelején a fent bemutatott szó-
csoportnál: $d > t$; a finnben a szóvégi g-hang vokalizálódik.

Vizsgáljuk meg a következőt:

sumér dah 169,3/10 = tahû,tehû = sich nähern,sich nahen,
 ↓ zur Seite treten,nahe bei

finn LÄHeta = közeledik, közelejön

LÄHestytä = ua.

LÄHistö = közelség, szomszédság

mongol DAGa- = követ, együtt megy, társul

kalmük DAXa- = ua.

koreai TAF- = követ. a közelben van

jakut DOYor = társ

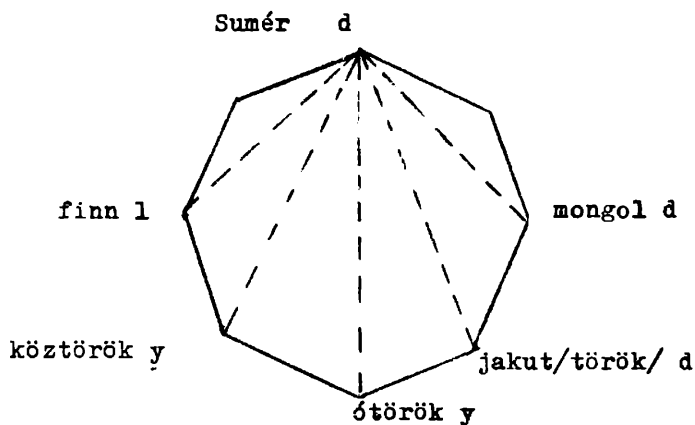
ótörök YAY- = közeledik

török YAKIn = közel

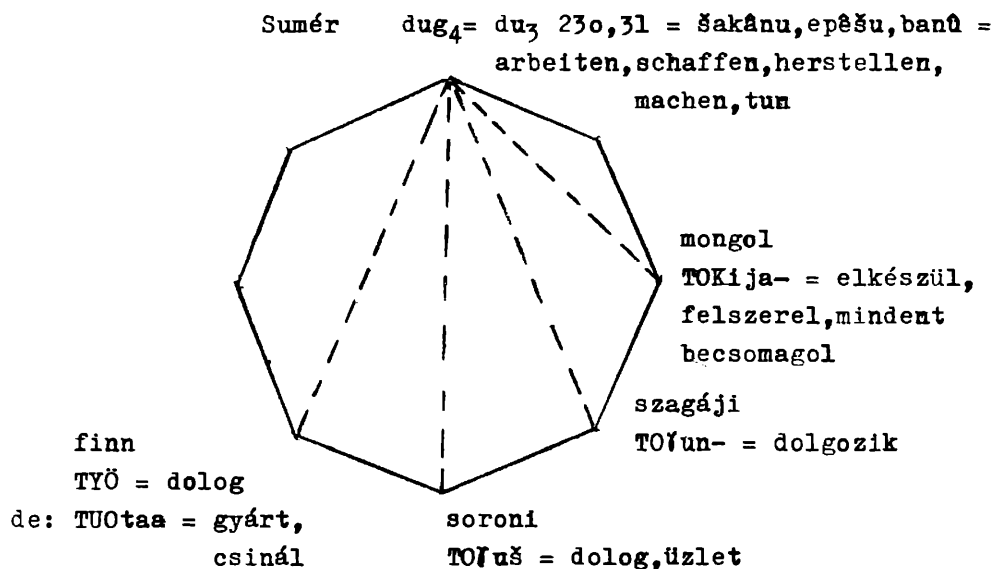
vö.sumér dah 169.9 = tabbû = Gefährte.

Az ósnyelvi - sumér - szóeleji d-hang fonetikai fejlődésének mai helyzete a finn, mongol és török nyelvekben, a fent be-

mutatott szócsoporthál.

A következő összefüggés is jellemző a közös szókincs egyeztetésénél.

Most lássuk a tőmorféma záróhangjának, a d-hangnak fonetikai elterjedettségét a sumér-finn-mongol-török közös szókinés egyeztetésénél.

Sumér kud 12,19 = ălu = Stadt, Schar, Stamm, Heimat, Kreis
finn KUNTa = község

-KUNTa = a kollektív összetételek utótagja

nylvj. heimo-KUND = nem, törzs, rokonság, had

mongol QUDa = rokonság, sógorság, had

kalmük XUDa = ua.

ótörök QADaš = rokon, rokonság, had; fivér

A hangtörténeti helyzet a bemutatott szócsoporthoz:

sumér	d
finn	nd ós nt orrhang
mongol	d
török	d

A következő közös szócsalád is bizonyítja a sumér, finn, mongol, török hangtörténeti folytonosságot és azonosságot.

Sumér kad₄ vagy kid 354, b, 89 = kašăru = binden, festfügen
 ↓
 verbinden, zusammenfügen

finn KYTkeä = odaköt, köt; csatol

nylvj. lüüd. KÜD- = ua.

mongol QANTar- = megköt, befog/lovat/;

QADamar = odavarrt, megerősített

ótörök QAT- = hozzáköt, hozzácsatol

török KAT- = ua..

Sumér bad₃ 152⁸, 3 = ălû = hoch, oberer

finn PINTa = felszín

nylvj. PIND = felszín, héj

lappN BIDDe = ua.

mongol BÜDügün = nagy, goromba, kövér

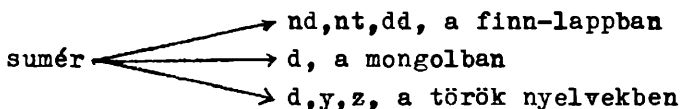
ótörök BÄDük = magas, nagy

török BÜYük = ua.

ozmán BÖYük = ua.

koibál PÖZük = ua.. Stb..

A fonetikai helyzet a bemutatott szócsaládnál: a sumér szóvégi d-hang származékai:

Természetesen nem teljes a hangtörténeti fejlődés bemutatása, nem térek ki minden részletre. Céлом az, hogy bizonyítsam a sumér-finn-mongol-török nyelvi azonosságot hangtörténeti alapon, a minden részletre kitérő munka a jövőbeni kutatás feladata lesz.

Sumér	bad ₃ l52 ⁸ ,7 = mātu,mitu,mātu = abgestorben,sterben, ↓ kränklich,totkrank
finn	POTea = betegeskedik,szenved
nylvj.	PODeda = ua.
mongol	BETege = ádaganatot okozó betegség
kirgiz	BETä ₃ ä = ua.
ótörök	BED- = gyengül.

A sumér szóeleji és szóvégi p-hang.

A primér ősnyelvi szóeleji p-hang nagyon kevés szóban mutatható ki a finn-mongol-török nyelvekben. Sok esetben egybeesett a b-hangból fejlődött másodlagos p-vel.

Sumér	pa 295,11 = appu = Gipfel = csúcs,orom
mordvinEM	PÄ, PE = vég
votják	PUM, PU ₃ = vég,hegy,határ,fej
zürjén	PON, POn = vég,cél,határ,hegy
vogul	PÄ ₃ h ₃ k, PU ₃ g = fej
szamojéd	FEai = vég,csúcs
finn	PÄÄ = vég,fej
nylvj.	PÄ = fej
mongol	Ekin = fej,kezdet
középmong.	HEkin = ua.
ősmongol	*PEkin = ua.
mandzsú	FEhi = agy

gold/tunguz/	PEjé = homlok
török	BEyim = agy/velő/
ótörök	MIyi = ua.
jakut	MÁyi = fej,agy
ujgur	MIyä = agy.. Stb..

A kikövetkeztetett ősnyelvi alakok:		
az állítólagos finnugor csoport		*päjä
= "	mongol-tunguz csoport	*PEji
= "	török-tatár csoport	*Päji.

A fonetikai helyzet a szóelején:

sumér	p
finn	p
mongol	Ø /lekopott/
középmongol	h
ősmongol	*p
tunguz	p és f
török	b és m

Megjegyzés. Az urálaltáji szócsalád alapjelentése: csúcs, hegy, vég átvittértelemben: fej...

Mi az, hogy finnugor?..

A következő összefüggés is alátámasztja meglátásunkat.

Sumér	*bad = uš 69,12 = uššu = Fundament;stützen
	↓ = bar 74,121 = šēru = Feld,Steppe,Flachland
vö.	BAD 69,55 = šēru = ua.
finn,nylvj.	POHD* = fenék,talaj,föld
köznyelvi	POHJa = ua.
vö.	POHJanta = /meg/támaszt,támaszkodik
koreai	PAT = mező, tér
mongol	ATar = parlag-föld < *PATar
khalkha	ATar = ua.
török	ATİz = /csatornázott/föld,szántó-föld
tatár	ATİz = öntözött föld.

A hangtani helyzet: a finnben másodlagos a szóeleji p-hang, bár már a sumérban is kimutatható a bad > pad > pat változás/ vö.: pad₂ /; az altájinak mondott nyelvekben pedig eltűnt a szóelejéről. A finn szóeleji összefüggésben meg kell említeni, hogy a h-hang nem szerves hang.

Jellemző a következő hangtörténeti összefüggés a közös szókincs egyeztetésénél.

Sumér	bu 371,25 = napâhu = blasen,anblasen
vö.	bur ₂ 11,28 és bur ₁₂ = ua.
vö.	bu ₂ 166,7/19c = našârbutu,šurabutu = wehen
vö.	bu ₃ és bu ₅ = ua.
vö.	buš = ua.
vö.	puš és pul ₂ = ua.
vö.	pu, pu ₂ , pu ₃ = ua.. az ékjele:

finn	PUhaltaa = fúj
vagy	PUHaltaa = ua.
vagy	PUhua és PUHua = fúj, lélegzik
nylvj.	BUhkata = ua.
vö.zürjén	PUškini = fúj
cseremisiz	PU- = ua.
szamojéd	PUau = ua.
osztják	POŕ-,ua.
mordvin	PUva-,ua.
vogul	PUBB- = ua.
mongol	ÜLije-, vagy Ülije- = fúj
ősmongol	*PÜLigē- = ua.
középmong.	HÜLi'e- = ua.
mandzsú	FULgē- = ua.
koreai	PUL-, vagy PURE- = ua.
ótörök	ÜR- = ua.
török	ÜFle-, PÜFle- = ua.
vö.ótörök	BORqu = kürt/fúvós-hangszer/
vö.török	BORu = ua.. Stb..

Megjegyzés. Természetesen hangutánzó szócska áll előttünk; érdekes az, hogy az urálaltáji nyelvekben mindenütt ottvan ez a szó a szóeleji $b > p$ hangváltozással, tehát az ősnyelv elemének továbbfejlődését látjuk ebben az esetben is.

Az ősnyelvi - sumér - szóvégi b és p -hangok egybeestek

s így nem különböztethető meg a primér és a szekundér hangtól.

Sumér	zub 6o ^x ,4 = zābu = fliessen, tröpfeln; Regen
finn	TIPPa = csepp
	TIPPua = csepeg
mongol	SIBeni- = csepeg, csepegve lefolyik
kalmük	ŠIW- = ua.
vö.	TŠIBdž- = csepeg
vö. finn, nylvj.	TŠIPPetä = csepeg; vö. Szinnyi, op. cit.
	SIPä- = ua.
ujgur	ČIP-ČIP = a csepegés hangja.

Az ósnyelvi - szmér - szóeleji és szóvégi k-hang.

Ebben az esetben is bizonyítjuk a sumér-finn-mongol- török hangtörténeti azonosságot.

Sumér	ki 461,21 = ša, šu = derjenige welcher, einer, der;
	↓ das was; <u>wer</u> ; wer immer
finn	KEm = ki, aki
mongol	KEu = ua.
ótörök	KIm = ki; az, aki
török	KIm = ua...

Sumér	kur ₂ 6o,34 = kippatum = Krümmung, Kreis
finn	KERi = kör
mongol	KÜRdū = kör
ótörök	QURšadil- = körülvesz.

Az ósnyelvi tömorfémát záró k-hang is kimutatható, habár egybeesett a másodlagos, különböző eredetű k-hanggal.

Sumér	aka 183,17 = ummu = Mutter
finn	AKKA = <u>mó</u> vér
mongol	EKE = anya
ótörök	ÄKÄ = ua..

A közös szókincs egyeztetésénél a következő összefüggéseket látjuk.

Sumér	kaš 211a,2 = šinātu = Urin,Harn
finn	KUSi = húgy
nylvj.	KUŽi = ua.
vogul	KUŠBät = húgy
ótörök	QAŠan- = hugyozik.
sumér	kud = ku 536,4 = nadû = werfen,legen
finn	KADota = elvész,eltűnik
lappS	KUÖTe- = hagy, meghagy
mongol	QOĴim = később,azután
kal mük	XODŽm = ua.
török	KOY- = odatesz,félretesz
ótörök	QOD- = eldob,elhagy,helyez,tesz
jakut	KUOT- = elhagy.

A szóeleji és a szóvégi sumér t-hang.

Mint primér hang a szóelején a közös szókincsben szél-
tében kimutatható.

Sumér	te 376,21 = minû = was;das was;welch;
vö.	ta 139,27 = minû = was;welch
vö.	ti/-eš/ 73,22 = šû / šunu / = er,jener
finn	TÄ- = ez; tu- =az
vogul	TI, TÄ = ez; TA = az
mongol	TEre az,amaz,ez/az ott;ö
tatár	TÄgä = az ott
tunguz	TA, Töji = ua.

Sumér	tag 126,22/28 = mahâšu = schlagen,einschlagen
finn.	TAKoa = kovácsol,kalapál
mongol	TOGsi- = kopog
ótörök	TOKİ- = ver,bever
török	TOKmak = fakalapács,ajtókopogó.

A szóvégi, a tömorfémát záró, primér sumér t-hang is ki-
mutatható a közös szókincs egyeztetésénél.

Sumér	Šita 233,15/442,2 = rakâsu = binden,verbinden, ↓ festfügen,umgürten,zurüsten
finn	SIToa = köt,összeköt/füz,megeőősít
nylvj.	SIDoda = hálót köt; t > d
cseremisiz	ŠÜDerš = abroncs,koszorú
kalmük	ŠITm = fonott kerítés, juh-akol
kirgiz	ŠETän = ua.
tatár	ČITän = ua..

A szóeleji és szóvégi sumér h-hang.

A közös szókincs egyeztetésénél a következő fejlődést mutatja. A szóelején.

Sumér	<u>haš</u> 12,78 = kađadu = sich neigen,sich beugen
finn	KALListaa = hajlik
	KALListua = hajladozik
nyelvj.	KALdavu- = ua.
és	KALduda = ua.
kalmük	XADŽi- = hajlik,görbül
mongol	QAĴiji- = ua.
ótörök	QAYit- = hajlik,behajlik,lehajlik
török	KAYmaĴ = ferde szemű.

Sumér	<u>hir</u> = <u>har</u> 401,9 = ešeru,ušurtu,uššuru = einritzen, ↓ zeichnen;aufzeichnen;Aufzeichnung;Bild
finn	KIRja = vonás,rovás,rés;jel;könyv
mongol	KERČi- = vág,bevág,ró
török	KERT- = ua..

Sumér	<u>haš</u> 12,70/73 = <u>hašabu</u> = abschneiden,verkürzen, ↓ schneiden,spalten
vö.	kaz 405,9 = kašâsu = ab-/zerschneiden
vö.	↓ <u>haz</u> 12,18 = <u>hašabu</u> = abschneiden,zerschlagen
finn	HALkoa = hasad
	HALkeama = rés,hasadék,szakadás

mongol	QASu- = levág, megrövidít
kalmük	XASu- = ua.
mongol	KESeg = darab/a levágott/
török	KES- = vág
ótörök	KÁSmä = darab/ a levágott.../.
	A szóvégén.
Sumér	uh 398,6/17 = <u>hahhu</u> = Auswurf, Speichel;
	↓ auswerfen, ausspeien, Spucke
finn	OKsentaa = okádik
nylvj.	EHseta = ua.
lappKld.	vuOXse- = ua.
mongol	OGi- = ua.
	OKi- = ua.
ótörök	UKi- = hány, okádik
török	ÖKsür- = köhög.
Sumér	dah 169,3/10 = <u>tahû</u> , <u>tehû</u> = sich nähern, nahe bei,
	↓ sich nahen, zur Seite treten
finn	LÄHetä = közeledik
kalmük	DAXa- = követ, együtt megy, társul
mongol	DAGa- = ua.
ótörök	YAR - = közeledik
török	YAKın = közel.

A sumér tömorféma szókezdő és szózáró s-hangja.

A közös szókincs fonetikai egyeztetésénél a következő összefüggéseket látjuk.

Sumér	sil, sila 12, 117 = šalātu = zerschneiden, spalten,
	↓ aufritzen
finn	SÄLe = szilánk
vogul	SIL- = farag, vág, hasít
mongol	SILu- = levág, hasít
kalmük	ŠUL- = ua.
teleut	ŠĪLĪ- = ua.
sononi	ŠĪLdĕ- = ua..

Sumér	sig 592,10/19 = <u>si</u> hru = klein,winzig,gering
finn	HIUkan = egy picit,egy keveset
vö.	HI <u>E</u> ka = homok
mongol	ČÖGen = kevés;nem sok;csekély
	ČÜGele- = kevesebbé tesz,csökkent
ótörök	-ČIG, stb. kicsinyítő képző
török	-ČAK, stb., ua.

Sumér	sag ₂ 295,100a = 115,186 = mah <u>a</u> su = schlagen,
	↓ verwunden,erschlagen,treffen
finn	HAA <u>V</u> a = seb,sérülés
mordvinM	ŠAV <u>a</u> ms = üt,ostoroz
mongol	ŠAB <u>a</u> - = ostoroz,ver,megsebesít
tatár	SİPl <u>ı</u> r- = erősen megüt
ótörök	ČA <u>r</u> - = üt, ver.

Megjegyzés. A mongolban, amint tudjuk, a b-hang másodlagos: g > ^u
 > w > b fejlődésen megy át.

Vö.mongol	SAB <u>a</u> - = üt,ver,ostoroz
kalmük	SAW- = ua.
kirgiz	SAB <u>a</u> - = erősen üt
ozmán	SAW <u>a</u> š = verekedés
mongol	ČAB <u>č</u> i- = üt,ver
török	ČAP- = ua..Stb..

Megjegyzés. Az egész szócsalád együvé tartozik és ősibb alakjára, a sumér - sag - szóalakra megy vissza.

A sumér szóvégi s-hang továbbfejlődése a közös szó-
 kincs egyeztetésénél szintén bizonyítható.

Sumér	<u>hu</u> š / = <u>hu</u> s, <u>hu</u> z / 565,58 = treiben
finn	KUSki = hajtó,üző: kocsis!
vö.	KUTS <u>a</u> ta = hajt;lovat hajt/ohjata hevosen/
vö.	KUTSi = utazó alkalmatosság
kalmük	XOŠ = kocsi
ozmán	QOŠ <u>u</u> = ua.
és	QOČ <u>u</u> = ua..

A magyar - kocsi - szónak, tehát semmi köze a Kocs nevű
 községhez; a magyarság nem a németektől tanulta el a kocsi gyár-
 tását!..

Az ősnyelvi - sumér - š-hang.

A tömorféma szókezdő š-hangja.

Sumér	šag 384,118/9 = unninu,enēnu = Seufzen;seufzen
lappN	ŠUOkket = felsóhajt
finn	HUOata = ua.
votják	ŠOKal- = ua.
mongol	SUGsi- = sóhajtozik,nyög,zokog
teleut	SŌzi- = ua..

Sumér	šag ₄ 384,2 = amātum = Wort
finn	SÄVel = hang;ének
osztják	SAU = ua.
vogul	SAB = szó,hang
kalmük	JAWši- = fecseg,sokat beszél
mongol	JABsi- = ua.
ótörök	SAW = szó,beszéd,hír
	SAB = ua.
török	SAV = állítás.

Sumér	še /: še-bad-da / 367,58d = patānu = essen,speisen
	↓ vö.: si 112,31 šēbu = satt sein, sich sättigen
finn	SYödä = eszik,zabál
nylvj.	ŠÜötti = csalétek
	ŠÖda = ua.
mordvin	SEvems,ŠEvems = eszik
votják	ŠI- = enni ad,táplál
csuvasz	ŠI- = eszik
ótörök	YI- = ua.
török	YE- = ua.
mandzsú	ŹE- = ua.
burjátmong.	ZEme = farkasétek
mongol	ŹEme = ua.
ewenki/tung/	ŹEw- = eszik. Stb..

Sumér	šug 367,11/2 = rabû : mādu = gross, gross sein ↓ vergrössert, gross werden; viel, zahlreich
finn: š > 1	LUKu = sok, számos
vogul	ŠOK = sok
mongol	ČUŋla- = szaporít
török	ČOġalt- = ua. ČOK = sok.

Sumér	šeg 551,4 = šurêpu = Frost, Eis, Kälte
finn	JÄÄ = jég
nylvj.	JÄGi = ua. JÄHi = ua.
vogul	JÄŋk = ua.
csagatáj	SANK = jégkéreg
kirgiz	SENG = úszó jégdarab; zajló jég
mongol	SÖNG = a tavaszi jég, olvadáskor ŠEKere- = hideg, hűvös lesz
ótörök	SOŋit- = lehül
török	SOġut- = ua..

A tömorféma szózáró š-hangja.

Sumér	uš 536,26 = tēmu = Verstand
finn	hUJa = értelem, ész
mongol	OJun = értelem, okosság OI = ua.
ewenki/tung./	UJ = értelem
ótörök	OJ = gondolat, gondolkodás USla- = ért, megért
török	US = értelem, okosság
vogul	ES = ua.
sztják	OŽ = ua.. Stb..
Sumér	aš 339,8 = hašādu = verlangen, wünschen, begehren
finn	ISota = kíván, akar
ótörök	ISTä- = kíván
török	ISte- = ua.
vö.	AÇ = éhes.

Ismételjük meg:

sumér	haš 12,78 = kađadu = sich neigen/beugen
finn	KALListua = hajladozik
mongol	QAĴiji- = hajlik, görbül
ótörök	QAYĴit- = hajlik
török	KAYmaç = ferde szemű. Stb..

Sumér	giš 296,16 = kâtu = Gliedmassen, Zweig, Hand
finn	JÄSen = tag
mongol	ÜJe = tag; ízület
ótörök	YÜZ = ua.
kirgiz	ĴÜJö = ua.
mordvin	JEŽne = ua.
vö.magyar	íz KÉZ
mongol	GESigün = tag, végtagok, ág
kalmük	GEŠün = ua.
finn	KÄSi = kéz. Stb..

Az ósnyelvi - sumér - z-hang.

A tőmorféma szókezdő z-hangja.

Sumér	zal /sal, šal/ 231,16 = barû = sehen, schauen
finn	SILmä = szem / szószerint: néző.../
lappS	TŠALme = ua.
I	ČALme = ua.
	ŠALme = ua.
mordvin	ŠELme = ua.
kalmük	TŠILme- = /szemmel/pillant, pislog, hunyorít
mongol	SILibki- = pillant, pislog; odanéz.

Sumér	1. zal/ag/ 393,5 = namâru = hell/licht sein; Stern; leuchten, strahlen, scheinen
	2. zil 126,5 = banû = hell, licht, leuchtend
finn, nylvj.	TŠILkettä- = ragyog, megvilágít

mordvin	TŠILDor- = ragyog, világít
votják	TŠIL = ragyogó
	ČIL = ua.
osztják	ŠULpa- = ragyog, megvilágít
kirgiz	ŠOLpan = hajnalcsillag; Vénusz
ujgur	ČOLpan = ua.
mongol	ČOLban = ua.
vö.	ŽILyir- = ragyog
török	YILdir- = sugárzik
szamojéd	ČĚL = nap/égitest/.Stb..

Sumér	zir = zi-ir 84,1o8 = ašuštu = Leid, Schmerz
finn	SÄRkeä = fáj, sért
	SÄRky = fájdalom
vogul	ŠARyi- = ég, fáj
kalmük	ŠARxa = sérült; fáj
khalkha	ŠARx = seb
tatár	SİRqa- = betegeskedik; fáj
csagatáj	SIRqura- = fáj, sérik
mongol	SIRqa- = ua.
török	SİZİ = fájdalom
	SİZla- = fáj, sérik. Stb..

Megjegyzés. A közös szókincs bemutatott három szócsaládjánál látjuk, hogy az ősbibb primér szókezdő z-hang nem maradt meg, hanem különböző fejlődésen ment át, ami azt jelenti, hogy az idézett nyelvek s, š, č, j, stb. hangja nem minden esetben primér hang. Vö. a külön megtárgyalt fejezeteket az összehasonlított nyelveknél.

Sumér	z
finn	s, nylvj. tá,
lapp	š, č, tš,
mordvin	ś, tá,
kalmük	š, tš,
khalkhamongol	š,
mongol	s, č, j,
török/kirgiz, ujjur/	s, š, y,
votj., osztj., vog., zam.:s, č, tá...Stb...	

A szóvégi egyeztetés.

Sumér	izi 172,11/17/13 = išātu, kuṭru, tinūru, <u>hamātu</u> , ↓ bašālu = Feuer, Ofen, Asche, Rauch; flammen, erhitzen
finn	AHjo /AHJo ?/ = kovács-tűzhely; kályha
vö.	AHku = hamuosomó
mongol	IŠu, ISu = korom
ótörök	ISIḡ = meleg
ozmán	ISI = melegség
zürjén	EZj- = ég
török	IS = korom.

Ismételjük meg:

sumér	kaz /= <u>haš</u> / 4o5,9 = kašāšu = abschneiden, ↓ zerschneiden
finn	HALkoa = hasad
mongol	QASu- = levág, megrövidít
kalmük	XAS- = ua.
ótörök	KÁSmä = darab/ a levágott/.

Megjegyzés. Amint láttuk, a szóeleji és a szóvégi sumér z-hang az örökséget átvevő nyelvekben csak származékaiban maradt meg.

Sumér	izi 172,159 = enšu = sauer
finn	ETikka = ecet
nylvj.	ÁTE = ua.
kalmük	IS- = megsavanyodik
mongol	ESÜ- = ua.
magyar	ECET
régi	ESZET
szlávban	OCET = ecet, kölcsönszó a magyarból.

Az ősnyelvi - sumér - l-hang.

A mongol-törökben nem mutatható ki a szóeleji elsődleges l-hang; a finnben is csak igen kevés etymológiában. A közös szókincsben nem tudunk egyetlen példát sem felmutatni, amelyben a

primér l-hang egyezését figyelhetnénk meg, íghát el kell fogadnunk, hogy ott ahol a finnben a szóelején egy l-hang van, a mongol-törökben d-,s-,š-, stb. hangot lelünk...

Amint már tapasztaltuk:

sumér	šub 68,9 = lapānu, labānu = plattdrücken, plätten
finn	LAPPea = lap
nylvj.	LABa = lap, lemez
mongol	NABēi = falevél
kalmük	NAPtši = ua.
török	YAPrak = lap, levél
jakut	SÄBirdäx = ua..

A következő összefüggés is bizonyítja, hogy a közös etymológiákban az l-hang nem elsődleges, hanem különböző hang-forrásra megy vissza.

Sumér	zi = zig 84,9 = bašû = sein, dasein, stattfinden, ↓ möglich werden/sein
finn	LIe- = lesz, van
lappNrt	LE- = ua.
mongol	-LÜn, -LÜn = képző: pl. AltaLÜn = Aranka MÖnggüLÜn = Ezüstke
ótörök	-LEn, -LÄn = képző: pl. suqLÄn = kapzsi
török	-LE- = pl. temizLEtim = tiszta LETtem...

Végül:

sumér	zig 84,45 = tabû, tibû, tebû = sich aufrichten, ↓ sich erheben, aufbrechen, weichen, sich aufmachen
finn	LÄHteä = elmegy, elszökik, elindul
lappT	LĪKteD = ua.
mongol	SEG = szökkelő mozdulat SEGelje- = ugrándozva megy
kirgiz	SEKey SEKey ... = ugrándozva...
altájji-török	SÄKir- = ugrik, szökken
ótörök	SIKri- = ua.
ozmán	SÄJir- = szökel.

A szóvégi primér l-hang megfelelője már kimutatható közös fonetikai sajátosság a szókincs egyeztetésénél.

Sumér	gal _{280,3} = bašû = sein, dasein, bestehen, stattfinden
finn	OLe- = van, létezik
mongol	BOL- = van, lesz, lehetséges, készül
ótörök	BOL- = ua.
török	OL- = van, lesz, történik

Sumér	zal/=sal, šal/ 231,16 = barû = sehen, schauen
finn	SILmä = szem/szószerint: néző.../
lappS	TŠALme = ua.
kalmük	TŠILme- =/szemmel/pillant, pislog, hunyorít

Sumér	sil 12,117 = šalâ-tu = zerschneiden, spalten
finn	SÄLe = szilánk
mongol	SILu- = levág, hasít
teleut	ŠILĭ = ua... Stb..

Az ósnyelvi - sumér - r-hang.

Tudjuk, hogy a szóeleji primér r-hang csak a finnben egyeztethető/vö. az idevágó fejezeteket/, de tudjuk azt is, hogy az altáji nyelvekben szórványosan kimutatható a primér szókezdő r-fonéma éspedig úgy, hogy metatézissel helyet cserélt az utána következő vokálissal.

Sumér	ri = rig 86,41,74 = parāšu = fliegen
finn	RÄpyttä = repül
mongol	ERbeji- = repked, repül, lebeg
vö.	ERbekei = lepke
tunguz	ERbäkäi = ua.
kirgiz	ERbäy = állhatatlan
vö.	ERbände- = állhatatlankodik
hangtan:	*REbeji- > ERbeji-
vö. magyar	REbdes, RÖpköd
és	LEpke, LEbeg; tehát: r > l
finn, nylvj.	Lİblu = lepke.

Megjegyzés. A sumér - ri = repül, szóalak a - rig - alakból rövidüléssel keletkezett, így a szóvégi g-hang a w > β változáson át p és b-vé lett; ezzel az összefüggéssel

bizonyítjuk, hogy az úgynevezett "finnugor" nyelvekben is megvan ez a fonetikai lehetőség.

Hnagtan: rig > *riu > riu > riw > rib = "rip és rib".

A szóvégi primér r-hang széltében bizonyítható a közös szókincs egyeztetésénél.

Kezdjük az egyeztetést azzal, hogy elsőnek bemutatjuk az r : z hangviszonyt állítva, hogy ez a fonetikai sajátosság az úgynevezett "finnugor" nyelvekben is kimutatható.

Sumér BURU 411,32 = bulu,bûru,bîru = Vieh,Rind,Kalb,
↓ Tierjunges;/vierfüssiges/Getier

finn PORO = szelíd rénszarvas

lappN BOAZO = ua.

mandzsú OROn = ua.;lekopott a szóeleji b-hang

olcsa-tung. BUCAn = cervus elaphus

mongol BIRAYu = kétéves borjú

kalmük BÜRÜ = ua.

középmongol BURA'u = kétéves marha

burját BURÜ = ua.

ozmán-török BUZAyi = kétéves borjú

ótörök BOZAYu = ua.

oirot BOZU = ua.

csuvasz PÂRU = ua..

Sumér sir₃ / sur,šar / 152,3 = zamâru = singen;Gesang,
↓ musizieren;Lied

finn SIRkka = tücsök

vö. SIRistää = csiripel

nylvj. TŠIRistä = ua.

mongol JIRgi- = énekel,csicsereg,csiripel

vö. ĆIRgi- = ua.

ótörök YIR = ének,zene

török ŠARKi = ua.

Sumér er / = ir,ur / 50,7 = amêlu,zakâru = Mensch,Mann,
↓ männlich

finn YRKä = vőlegény

vö.	Ylkä = ua.
vö.	YRkö = férfi
cseremisiz	ER ₁ ä = fiú
mongol	ERe = férfi
ótörök	'AR = férfi, férj.

Sumér	gur 111,7/9 = sah ₁ aru, târu = sich wenden, ↓ wiederkehren, zurückkehren, zurückkommen
finn	KIER- = gurul, forog, kering, kerül
lappN	GER- = ua.
mongol	QARi- = visszakerül
vö.	KERü- = kering
török	KEZ- = ua.

A következőkben már megfigyelhetjük az r : l - hangviszonyt is.

Sumér	bar 74, llo = palâhu = /sich/fürchten, befürchten, scheuen ↓ vö.bur ₂ 11,23 = parâdu = ängstlich sein, beängstigend, schrecklich, entsetzlich
lappN	BÂLdet = fél
finn	PELätä = ua.
szamojédJur.	PĪRĚś = ua.
mongol	ÜRgü- = fél, borzad; b > p > ø
középmongol	HÜRgü- < ősmongol *PÜRkü- = ua.
ótörök	ÜRk- = megijed
csagatáj	HÜRük- = ua.
török	PERvasız = félelmetlen
ótörök	BALiylä- = megijed, fél.

Sumér	ur ₂ 2o3,7 = išdu = unteres Ende, Grund
finn	ALa- = alsó/összetételekben/
zürjén	UL = ua.
szamojéd	YR, IRone = ua.
mongol	ALa = a nemiszervek
ótörök	AL = alsórész
török	ALt = alsórész; le-, lent, alatt.

Befejezésül meg kell említeni, hogy az r : z - hangviszony a sumérban is kimutatható!

Sumer gar 497,16 = hipû = zerbrechen = széttör
gaz 192,5 = hipû = zerbrechen = széttör

gur_{5,10} 46,4 - 538,57c = kasâmu,parâru = szétvág,
széttör
guz 565,29 = kasâsu = szétvág,széttör. Stb..

Az ósnyelvi - sumér - szókezdő és szózáró m-hang.

A szóelején a közös szókincs egyeztetésénél.

Sumér	ma-da = ma 342,98b/1o = mātu = Land, Erde, ↓ Flachland; Heimatland
finn	MAA = ország; föld; talaj
lappL	MĀDJA = ua.
kalmük	MUDŽI = néptörzs; tartomány
ótörök	BUDUn = nép, néesség
ujgur	BUDUn = ua.
vö. magyar	MEGYE...

Sumér	ma 233,2 /vö.:342,2/ = alâku = gehen
finn	MEnnä = megy, jön
lappL	MAnnat = ua.
ótörök	MAn- = megy, lép
vö.	MAḡ- = ua..

Sumér	ma ₃ 233,3a = eme-sal nyílvj.: me 532,1o5b = anáku = ↓ ich
finn	Minä = én
mongol	Minu = enyém
ótörök	Min és Män = én
török	BEn = én. Stb.

A szózáró primér m-hang jelenléte is bizonyítható a közös szókinsz egyeztetésénél.

Sumér	ama,eme 237,2 = ummu = Mutter
finn	EMÄ = anya;asszony;nő;nőstény
vö.	IMEa = szopik
mongol	EME = anya
ótörök	ÄMsi- = szopik
török	EM- = ua.
csuvasz	AMA = anya.

Sumér	gam 362,6 = kanâšû = gebogen sein, sich beugen
finn	KUMar- = hajlít; KUMo = boltozat
mongol	QAMar- = orr / a hajlott/
török	KEMer = boltív.

Az ósnyelvi - sumér - n-hang.

A szóeleji.

Sumér	na 97,4 = nabû = nevez, hív
finn	NImi = név
mongol	NEre = ua.
török	NAM = név,hírnév.

A szóvégi.

Sumér	en 99,3 = elû = hoch,oben;steigen,erhöhen, ↓ hinaufkommen
finn	ENä = nagy;sok
vö.	ENimtään = nagyon;legmagasabb
mongol	ÖNür = számos,sok
ótörök	ÖN- = növel,növekszik,nől.

II. Vokalizmus.

Az első szótag - a tőmorféma - vokálisa.

A sumér a-hang.

Sumér	gab 167,55/57a = annehmen,empfangen	→ a
finn	KAAPata = megkap,megfog	→ ā
vö.	KAPria = elfog,megragad	→ a
mongol	QABla- = elfog,elkap	→ a
ótörök	QAP- = kap,elkap	→ a
török	KAP- = elvesz, elkap	→ a
Sumér	bad 69,100 = zerfallen,zerrissen	→ a
finn	POTea = széttörök,elromlik	→ o
mongol	BUTal- = darabokra zúz,szétesik	→ u
ótörök	BUTarla- = széttép,széthullik	→ u
török	PATla- = reped,hasad	→ a
Sumér	bad 152 ⁸ ,4 = fal,belsőgát,gát	→ a
finn	PATo = gát,töltés	→ a
mongol	BITerü = elzárt,eldugaszolt	→ i
kirgiz	BITä- = /nyílást/elzár	→ i
török	BENT = gát,völgyzár	→ e
Sumér	gab 167,56 = Nachbildung,Abschrift,Kopie	→ a
finn	KUVa = kép,ábrázolás	→ u
mongol	KEB = alak,minta,kaptafa	→ e
ótörök	KIP = minta,példa	→ i
török	KEP = kép	→ e
Sumér	ab 128,3 = alt,alt sein/werden;Aeltester	→ a
finn	AMmoinen = ősrégi	→ a
mongol	EBügen = ,aggastyán,vén,öreg	→ e
kalmük	ÖWgñ = ua.	→ ö
ótörök	AWiöka = aggastyán	→ a

A sumér e-hang.

Sumér	še 367,58d = essen, speisen	→ e
finn	SYödä = eszik, zabál	→ ü
mongol	ĴĚme = farkasétek	→ e
ótörök	YI- = eszik	→ i
török	YE- = ua.	→ e

Sumér	šeg ₈ 551,4 = Frost, Eis, Kälte	→ e
finn	JÄÄ = jég	→ ä
mongol	ĴEKere- = hideg/hűvös lesz	→ e
ótörök	SORit- = lehül	→ o

A sumér u-hang.

Sumér	dug ₄ = du ₃ 230,6/8 = machen, tun, herstellen	→ u
finn	TEKe- = tesz, csinál	→ e
mongol	DAGa- = tenni tud	→ a
török	YAP- = tesz, csinál, épít	→ a

Sumér	uh 398,6/17 = Auswurf, Speichel; ausspeien	→ u
finn	OKsentaa = okádik, hány	→ o
mongol	OGi- = ua.	→ o
ótörök	UKi- = ua	→ u
török	ÖKsür- = köhög	→ ö

Sumér	šug 367,11/2 = gross, gross sein/werden	→ u
finn	LUKu = sok, számos	→ u
mongol	ČURla- = szaporít	→ u
török	ÇOK = sok	→ o

Sumér	ur ₂ 203,7 = unteres Ende, Grund	→ u
finn	ALa- = alsó/összetételekben/	→ a
mongol	ALa = a nemi szervek	→ a
ótörök	AL = alsórész	→ a
török	ALt = alsórész, le-, lent, alatt	→ a

Sumér	bur/u/411,98/104 = /ein/bohren,durchbohren	→u
finn	ORa = ár	→o
mongol	BIRim = ua.	→i
török	BIZ = ua..	→i

A sumér i-hang.

Sumér	gir ₁₁ 152,19 = spannen,anspannen	→i
finn	KIReä = merev,feszés	→i
mongol	KERe- = kifeszít	→e
török	GER- = feszít,kifeszít	→e

Sumér	sig ₇ 351,6 = wohnen,sitzen	→i
finn	SIJa = hely,lakás	→i
mongol	SAGu- = lakik,ül	→a
török	SAKin = lakó,települő	→a

Sumér	šita 233,15/442,2 = binden,verbinden	→i
finn	SIToa = köt,összeköt/fűz	→i
kalmük	šITm = fonott kerítés	→i
kirgiz	šETän = ua.	→e
tatár	šITän = ua.	→i

Sumér	sig 592,10/19 = klein,winzig,gering	→i
finn	HIUkan = egypicit,egy keveset	→i
mongol	čÖGen = kevés,csekély	→ö
ótörök	-čIG, stb. = kicsinyítő képző	→i
török	-čAK, stb. = ua..	→a

Végszó.

A nyelvészet a finn nyelv eredetét "finnugornak" vallja; a többi finugornak mondott nyelvvel együtt egy közös, egy alapnyelvre vezeti vissza. Ezt az alapnyelvet elnevezte finnugornak...

Mivel a mai napig semmiféle módszerrel sem sikerült ennek a feltételezett alapnyelvnek létezését bizonyítani elmondhatjuk, hogy a finnugor nyelvkutatás zsákutcába jutott, ahol egy évszázada egyhelyben topog. Egyelőre semmi jelét sem látjuk annak, hogy a finnugoros nyelvészet belátta volna tévedését és, hogy saját elszántából hajlandó lenne letérni arról az alapról, amely a nyelvkutatást a zsákutcába vezette. Sőt csöppet sem tudományos alapon továbbra is egyhelyben topog és felhasználva politikai befolyását, a tudománytalan megfélemlítéstől - terrortól - sem riad vissza, csak hogy továbbra is életben tarthassa a semmiféle nyelvészeti és történelmi adattal sem bizonyítható finnugoros származtatási elméletét.

Alapos tanulmányozás után bárki józan gondolkodású és tudományos készséggel kutató tapasztalhatja, hogy a finnugornak: mondott nyelvek szerkezeti elemei, szerkezeti felépítése, a finnugornak nyilvánított szókincs kilencvenöt százaléka megvan az altájinak mondott nyelvekben is, amint ezt már előszavunkban megemlítettük. Mindezt ismerve felmerül a kérdés, hogy mi alapon nevezi a nyelvkutatás és a történetírás a finnugornak mondott nyelveket: "finnugornak"? Ha azok szerkezete és szókincese mindenben egyezik az altájinak mondott nyelvekéivel...

Mutassuk be egyik, magyar finnugor nyelvész módszerét - ahogyan bizonyította az állítólagos finnugor nyelvek fonetikájának összefüggését a közös szókincs egyeztetésénél.

Vegyük Szinnyi József, Magyar Nyelvösszehasonlítás, című dolgozatát, amelyben vázlatosan összehasonlítja a finnugornak mondott nyelvek fonetikáját és szerkezeti elemeit.

A huszonnegyedik oldalon, a szóeleji hangok egyeztetésénél ezt látjuk, kiemelve két szót a megtárgyaltak közül:

magyar	hal
osztják	χul, kül = ua.
vogul	kul, χul = ua.
cseremisiz	kol = ua.
mordvin	kal = ua.
finn	kala = ua.

magyar	kap
vogul	kāpī- = fölkap χāpeī- = ua.
votják	kab- = meg-/elkap
mordvin	kapeda- = megkap, megfog kapude- = ua.
finn	KAAPPaa- = megfog, megkap, megragad.

E sorok írója nem tagadja a bemutatott szócsalád fonetikai összefüggését és közös eredetét, de állítja, a következőkben bizonyítja is, hogy ez a két szócsalád - a többivel együtt - az altájinak mondott nyelvekben is megvan.

A - hal - szavunk megfelelője:

kalmük	χala /šowūn/ = Fischadler, Seeadler = tengeri sas
szó szerint:	halász /madár/
irod.mongol	qalu = ua..

Megjegyzés. A mongol szavak záró-vokálisa az ősi melléknévi ige-név képző, mint a magyarban: szagl-a /kutya/

vizsl-a, stb., ígylát a

kalmük	χala /šowūn/ szerkezetében egyezik
a magyar	szagl-a /kutya/ szóalakkal.

E szó megfelelője megvan a tunguz nyelvekben is:

gold	HOLton = hal
olcsa	XOLton = ua.
orok	XOLto = ua..Stb..

Az ősnyelvi - sumér - szóalak: **FK** ha = Fisch

vö. ku6 589,8 = nūmu = kua = Fisch = hal; az ékjel ua..

A - kap - szavunk altáji megfelelőit láttuk, de az okulás érdekében ismétljük meg:

anatóliai török	kap- = elvesz, elkap
ótörök	QAP- = kap, elkap
mongol	qabla- = elfog, elkap
sumér	gab = annehmen, empfangen. Stb..

Ime, az egyetlen út, amely a "finnugoros" zsákútcából ki-
vezet...

E sorok írója követte, tehát a hivatalos finnugor nyelv-
vészet nyelvösszehasonlító szabályait a bemutatott szóegyeztetés-
nél, íghát nem érheti szemrehányás, hogy nem végzett tudományos
munkát...

N. Poppe, idézett dolgozatának 11-ik oldalán ezt monda- ja:	mongol	orči- = forog
	középmongol	horči- = ua.
	ősmongol	*portī- = ua.
	mandzsú	foro- = ua.

Szinnyei szerint:

votják	porjal- = forog, kering
magyar	forog... Stb..

Az ősmongol tómorféma mindenben egyezik az állítólagos:
"finnugor"-votják tómorfémával.

*portī-
porjal- ...

Miért finnugor?

A nyelvészet ráfogta a magyar - orsó - szóra, hogy jö-
vevényyszó a - törökből: orčuq; deha az - orčuq - szó egyezik a be-
mutatott mongol - orči- = forog, szóval, akkor a magyar - orsó -
szó nem más, mint a - forog - szavunknak az az alakja, amelynél el-
tűnt a szókezdő ősi p-hang, íghát nem lehet "jövevényyszó"...

Ime, az egyetlen út, amely a finnugoros zsákútcából ki-
vezet!..

Szinnyei, finnugoros fonetikai szóösszehasonlításához 70
szót használt fel. E sorok írója is, szándékosan, kb. hetven szót
válogatott össze a sumér-finn-mongol-török közös szókincs foneti-
kai egyeztetésénél, ami azt jelenti, hogy e sorok írója, Szinnye-
it is tanító-mesterei közé sorolja...

Befejezésül meg kell említeni, hogy a csöppet sem tudo-
mányos alapon álló kritika az utóbbi időben P.A.Deimel, sumerológus

munkájának tudományos értékét igyekszik kétségbevonni, mivel más érveléssel nem tudja a sumér-magyar nyelvösszehasonlítást támadni...

Labat, a francia sumerológus, idézett munkájában mindenben Deimelt követi, hozzáadva az újabb kutatás eredményeit is, tehát nem kell mást tenni, mint Labat-val ellenőrizni a megadott adatokat. Ugyanezt tehetjük pl. Wolfram von Soden modern kiadású: Akkadisches Handwörterbuch-jával is. Magyarul: Akkád kéziszótár.

Deimel óta a kutatás tovább haladt/ csak a finnugoristák topognak egyhelyben.../ és sok bizonytalan megállapítás vált azóta bizonyossá. Egy példa: Deimel a PA szót, Akkadisch-Sumerisches Glossar-jában, - a 180-ik oldalon - még kérdőjelezi és nagybetűvel írja; az ő idejében e szó olvasata bizonytalan volt. v. Soden már bizonyítottanak veszi az átírást. Vö. az idézett szótár 390-ik oldalán az akkád: iṣu szónak a sumér giš, bar és pa = Baum, Holz - felel meg... Olvasata Deimel óta bizonyossá vált, íghát ajánlom a kritikának, hogy végezze el az ellenőrzést, mert semmiféle mellébeszélést sem fogadok el, még egyetemi tanártól sem, csak tudományos érveket, mert az a nyelvi-fonetikai összehasonlítás, amelyet ebben a tanulmányomban is, a közvélemény elé bocsájtok, mindenben követi a tudomány szabályait...

E sorok írója úgy véli, hogy nem tévedhetetlen, ezért remélve, hogy következtetései helytállóak, a NB Olvasó elé terjeszti nyelvészeti megfigyeléseit...

A Szerző.

Szakirodalom.

Arno Poebel

Grundzüge der sumerischen Grammatik.1923.Rostock.

Adam Falkenstein

Grammatik der Sprache Gudeas v.Lagaš.1949/50.Róma.

Wolfram v.Soden

Akkadisches Handwörterbuch.1965.Wiesbaden.

R.Jestin

Le verbe sumérien.1946.Párizs.

René Labat

Manuel d'épigraphie akkadienne.1952.Párizs.

P.A.Deimel

Šumerisches Lexikon.1928/30/32/33/47.Róma.

Akkadisches-Šumerisches Glossar.1937.Róma.

Šumerisch-akkadisches Glossar.1934.Róma.

Šumerische Grammatik.1939.Róma.

Szinnyei József

Magyar Nyelvösszehasonlítás.1920.Budapest.

A.von Gabain

Altürkische Grammatik.1949.Leipzig.

N.Poppe

Vergleichende Grammatik der altaischen Sprachen.1960.Wiesbaden.

Grammar of written mongolian.1964.Wiesbaden.

Dr J.Benzing

Die tungusischen Sprachen.1955.Wiesbaden.

Lamutische Grammatik.1955.Wiesbaden.

D.R.Fokos-Fuchs

Rolle der Syntax...1962.Wiesbaden.

G.J.Ramstedt

Einführung in die altaische Sprachwissenschaft.1952.Helsinki.

Kalmückisches Wörterbuch.1935.Helsinki.

H.J.Kissling

Osmanisch-türkische Grammatik.1960.Wiesbaden.

Toivonen-Itkonen-Joki

Suomen kielen etymologinen sanakirja.1955.Helsinki.

Erich Hauer

Handwörterbuch der Mandschu-Sprache.1952.Wiesbaden.

Dr Varga Zsigmond

Ötezerév távolából...1942.Debrecen.

R.S.Gazizov

Tatarskij jazyk.1960.Kazán.

A.M.Sčerbak

Sravnitel'naja fonetika tjurskich jazykov.1970.Leningrad.

V.M.Nadeljaev

Drevnetjurskij slovary.1969.Leningrad.

E.N.Nadžip

Ujgursko-russkij slovary.1968.Moszkva.

A.K.Borovkov

Uzbeksko-russkij slovarv.1959.Moszkva.

K.Jodahin

Russko- kirgizskij slovary.1944.Moszkva.

K.Z.Ahmerov

Russko-baškiskij slovary.1964.Moszkva.

O.V.Golovkina

Tatarsko-russkij slovary.1966.Moszkva.

G.D.Sanžeeva

Russko-mongolskij slovary.1960.Moszkva.

Sch.Zebek

Mongolisch-deutsches Wörterbuch.1961.Leipzig.

Este libro se terminó de imprimir en el
mes de diciembre de 1974, en el taller
gráfico Feher Offset, España 639, Castelar,
Provincia de Buenos Aires,
República Argentina